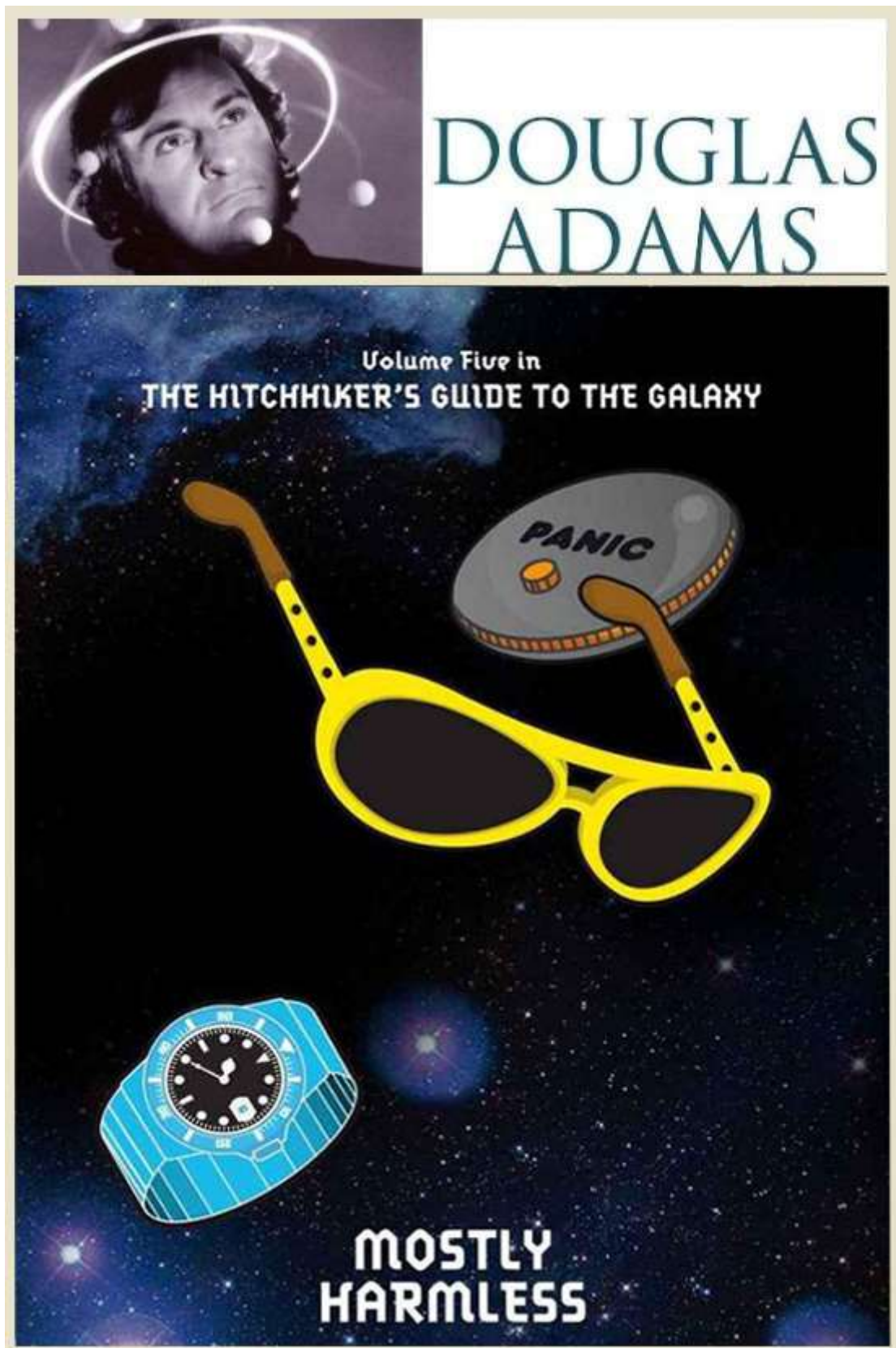

Douglas Adams
Mostly Harmless

Путівник по Галактиці для космотуристів – 5

Переклав з англійської Васьківський Василь

Майже безпечна

Для Рона

З великою подякою Сью Фрістоун та Майклу Байвотеру за підтримку, допомогу та конструктивні зауваження.

Все, що трапляється, трапляється.

Все, що трапляючись, спонукає трапитись щось інше, спонукає трапитись щось інше.

Все, що трапляючись, спонукає трапитись себе знову, трапляється знову.

Хоча це не значить, що все відбувається у хронологічному порядку.

Розділ 1

Історія Галактики — штука трохи заплутана. Стала вона такою з ряду причин: частково тому, що тих хто намагалися слідкувати за нею, трохи заплутало, але також тому, що якісь дуже заплутані події постійно траплялися хай там що.

Однією з проблем була швидкість світла і труднощі, які виникали в спробах її подолання. Вам просто не вдасться. Ніщо не подорожує швидше, ніж швидкість світла, хіба що погані новини, які підкоряються своїм власним законам. Хіджфріяни з Аркінтуфл Мінор намагалися побудувати космічний корабель, який би працював на поганих новинах. Однак такі зорельоти не дуже добре працювали, а в тих місцях куди вони прилітали їм були настільки неймовірно не раді, що не було ніякого сенсу там залишатися.

Тому, загалом і в цілому, населення Галактики воліло чахнути в своїх місцевих негараздах, а історія Галактики тривалий час була лише космологічного типу.

Не можна сказати, що люди не намагалися якось це змінити. Вони намагалися посилати космічні флотилії у віддалені куточки, де ті займалися торгівлею чи баталіями. Але зазвичай необхідно було тисячі років, щоб дістатись до тих закутків. Та коли вони прибували до потрібного місця, нові форми пересування вже були винайдені. Так сталося і зі швидкістю світла, яку обійшли за допомогою гіперпросторових переміщень. Тому, яка б там битва не відбувалась, кораблі з досвітловою швидкістю потрібно було надсилати на кілька століть раніше аби вчасно встигнути до потрібного місця.

Вони не могли, звісно, утримувати членів команди від бажання взяти участь у битві. Це були треновані вояки, повністю готові до бою. Вони подолали довгий шлях і кілька тисяч років глибокого сну, щоб зробити важку роботу і, заради Заркуона, вони її таки зроблять.

Це було за часів коли відбулися перші значні випадки заплутаних подій в історії Галактики, коли безперестанку виникали битви з причин, які вже, здавалося, відійшли в забуття століття тому. Однак ці випадки були зовсім не тими, які намагалися дослідити історики, особливо відтоді, як було відкрито можливість подорожувати в часі і битви почали відбуватися за сотні років до того, як мала з'явитись причина. Коли було винайдено Двигун Нескінченної Непередбаченості і цілі планети почали несподівано перетворюватися в бананові кекси, факультет всесвітньої історії Університету МаксіМегалон врешті-решт здався, закрився і здав свої будівлі набагато успішнішому з'єднаному факультету Богослів'я та Водяного Поло, який вже давно претендував на їхню територію.

Що, звісно, не може не радувати, але тепер майже точно ніхто не дізнається, наприклад, звідки все-таки прилетіли гребулонці чи хоча б чого вони хотіли. Можливо, якби хтось знав хоч щось про них, було б малоімовірно проте трішки реально, що найбільш жахливу катастрофу було б відвернено чи, принаймні, направлено на інший шлях розвитку подій.

Клік, вууу.

Величезний сірий гребулонський розвідувальний корабель безшумно переміщався

через чорну пустоту. Він мчав з неймовірною, приголомшливою швидкістю, хоча на фоні мільярдів мерехтливих зірок, здавалося, що він взагалі не рухався. Це була всього лише маленька холодна плямка проти нескінченної кількості виблискуючих крапочок. На борту корабля все було таким, як і тисячу років назад, в цілковитій темряві і тиші.

Клік, вууу.

Принаймні, майже все.

Клік, клік, вууу.

Клік, вуу, клік, вуу, клік, вууу.

Клік, клік, клік, клік, клік, вууу.

Ууууу.

Програма наглядач низького рівня розбудила програму наглядача трохи вищого рівня, глибоко в напівсонному кібермозку корабля, і доповіла, що кожного разу коли вона робить клік, все що їй надходить у відповідь це вууу.

Наглядова програма вищого рівня поцікавилась, що ж їй слід робити, на що програма нижчого рівня відповіла, що не може точно згадати, але, здається, це було щось схоже на віддалене задоволене зітхання, чи щось таке. Вона не знала, що то був за гул. Клік, вууу, клік, вууу. Це все, що вона отримувала.

Програма наглядач вищого рівня розглянула ці дані і вони їй не сподобалися. Вона запитала у програми наглядача нижчого рівня, за чим саме вона наглядає, проте та відповіла, що не може цього згадати, це було просто щось таке, що після кліку мало зітхати, і так приблизно кожні десять років, і зазвичай все проходило без проблем. Вона намагалась проконсультуватись з таблицею для звірки помилок, проте не змогла її знайти, ось чому і сповістила програму наглядач вищого рівня про проблему.

Програма наглядач вищого рівня вирішила заглянути у власну таблицю звірки, щоб дізнатись, за що ж відповідає програма наглядач нижчого рівня.

Але таблиці не виявилось.

Дивно.

Вона знову пошукала. Все, що вона отримала це повідомлення про помилку. Старша програма спробувала знайти значення повідомлення у таблиці для звірки повідомлень про помилку, проте не змогла знайти і її. Вона почекала поки сплине кілька наносекунд і знову все перевірила. Тоді старша програма наглядач вирішила розбудити програму наглядач функцій сектору.

Проте в тієї програми відразу ж виникли якісь неполадки. Вона викликала програму агента з контролю наглядачів. За кілька мільйонних долей секунди віртуальні схеми, які дрімали одні кілька років, інші кілька століть, прокинулись, і весь корабель знову ожив. Десь щось пішло не так, але жодна з програм наглядачів не могла зрозуміти що. На кожному рівні життєво важливі інструкції було втрачено, та й інструкції, щодо того, що робити в ситуації, коли виявлено, що життєво важливі інструкції було втрачено, також зникли.

Невеликі модулі програмного забезпечення — агенти — метушилися і гасали по логічних доріжках, групувалися, консулювалися, перегруповувалися. Вони швидко з'ясували, що пам'ять корабля, на всьому своєму протязі аж до центрального модуля місії, розворочена в лахміття. Жодні обговорення отриманої інформації не дали жодних здогадок чому так трапилось. Здається було навіть пошкоджено центральний модуль місії.

Це робило проблему дуже легкою у вирішенні. Потрібно просто замінити центральний модуль місії. Був ще один, запасний, точна копія оригіналу. Його потрібно було замінити вручну, тому що з причин безпеки між оригінальним і запасним модулем не було зв'язку. Щойно центральний модуль місії буде замінено, він зможе самостійно провести реконструкцію решти системи і все буде добре.

Щоб доставити запасний модуль було направлено роботів, які б дістали його із захищеної кімнати і перенесли в логічний відсік корабля для встановлення.

Ця процедура вимагала довгий обмін аварійними кодами і протоколами, оскільки роботи перевіряли агентів на достовірність інструкцій. Нарешті роботи були задоволені, що

всі процедури були завершені коректно. Вони розпакували запасний центральний модуль місії, винесли його з відсіку зберігання, випали з корабля і кружляючи відлетіли в порожнечу.

Це надало перший вагомий доказ того, що це було саме те, що було неправильним.

Подальше розслідування швидко встановило, що було тим самим, що трапилось. Метеорит пробив величезну діру в кораблі. Корабель не зміг попередньо це встановити, оскільки метеорит якраз і пробив ту частину обладнання корабля, яка мала б відповідати за виявлення зіткнення метеорита з кораблем.

Перш за все потрібно було закрити діру. Однак виявилось, що це зробити неможливо, оскільки датчики корабля не могли побачити в кораблі діру, а програма наглядчач, яка мала б доповісти, що датчики працюють неправильно сама працювала неправильно і продовжувала повідомляти, що з датчиками все в порядку. Корабель міг тільки припускати наявність діри з того факту, що роботи просто взяли і випали з нього разом із запасним мозком, який би дозволив побачити цю діру.

Корабель намагався це все якось логічно обдумати, а потім повністю вирубився на якусь мить. Він не зрозумів, що вирубився, звісно, тому, що вирубився. Він був просто здивований, коли побачив, як повз стрибнули зірки. Після того, як зірки стрибнули втретє, корабель нарешті зрозумів, що його мабуть вирубає і вирішив, що настав час серйозних рішень.

Він заспокоївся.

Потім зрозумів, що насправді ще ніколи не приймав серйозних рішень і почав панікувати. Знову вирубився на хвилю. Коли він знову повернувся до тями, то почав закривати всі перегородки навколо того місця, де на його думку, мала б знаходитись невидима діра.

Він, безсумнівно, ще не дістався свого місця призначення, схвилювано думав корабель, але оскільки в нього вже не було ні найменшої гадки, де це місце призначення чи як до нього потрапити, ці роздуми не було сенсу продовжувати. Корабель порадився з маленькими уламками інструкцій, які він зміг відновити з уламків центрального модуля місії.

«Твоя !!!!! !!!!! !!!!! річна місія це !!!!! !!!!! !!!!!, !!!!!, !!!!! !!!!! !!!!! !!!!!, приземлитися !!!!! !!!!! !!!!! безпечної відстані !!!!! !!!!! слідувати за нею !!!!! !!!!! !!!!! . . .»

Все інше лише мотлох.

Тепер, перед тим як знову вирубитись, корабель має передати ці інструкції, так наче з ними все в порядку, іншим більш примітивним підручним системам.

А ще йому треба оживити всю команду.

Є також інша проблема. Поки команда перебувала в глибокому сні, свідомість кожного з її членів: їх спогади, індивідуальність і розуміння того, що їм потрібно буде робити були перенесені до центрального модуля місії для надійного зберігання. Тому команда не буде мати ні найменшої здогадки про те ким вони були, чи що вони тут роблять. Такі справи.

Якраз перед тим як вирубитись востаннє, корабель зрозумів, що двигуни також починають здаватись.

Корабель разом зі своєю збентеженою командою, яка щойно прокинулася приземлився під контролем підручних автоматичних систем, які просто шукали землю, де тільки можливо її знайти, і просто слідували за тим, за чим тільки можна слідувати.

Що стосується завдання знайти землю, щоб на неї приземлитись, то вони його виконали не дуже добре. Планета, яку вони знайшли, була без жодних ознак життя, холодною і самотньо, на такій величезній відстані від сонця, що потрібно було використати всю потужність машинерії Терр-А-Форм і Системи Життєзабезпечення, які вони привезли собою, щоб зробити планету, або хоча б якусь її частину, придатною для життя. Звісно, були кращі планети поруч, але Стратег-О-Мат був, звісно, заблокований в Прихованому режимі, і тому вибрав найбільш віддалену і ненав'язливу планету і, більш того, не слухався нікого крім Головного Стратегічного Офіцера корабля. Оскільки ніхто на кораблі не знав ким він є, то ніхто й не знав хто такий Головний Стратегічний Офіцер чи, принаймні якби його можна

було вичислити, як він мав би змусити Стратег-О-Мат змінити планету.

Що стосується завдання знайти щось, щоб за ним слідкувати, то тут на їхню думку, вони натрапили на золоту жилу.

Розділ 2

Однією з незвичайних особливостей життя є те, що воно вирішило зробити придатними для існування дуже незвичні місця. Воно намагається зачепитись будь-де: чи це токсичні моря Сантрагінуса V, де, здається, риbam взагалі до одного місця в якому напрямку пливти, чи це вогняні шторми на Фрастрі, де, як кажуть, життя починається із 40 000 градусів, чи це товстий кишечник щура, в якому прямо кишить живністю. Куди не глянь, життя завжди знаходить місце де позависати.

Воно навіть існує у Нью-Йорку, хоча дуже важко зрозуміти навіщо. Взимку, коли температура падає нижче легального мінімуму, чи вірніше падала б, якби бодай хтось мав здоровий глузд встановити легальний мінімум. Востаннє, коли хтось намагався зробити список «ТОП-100 характерних рис нью-йорківця», здоровий глузд опинився аж на 79 місці.

Влітку до біса гаряче. Одна річ, бути формою життя, яка проживає в теплі і на яку, як наприклад, на Фрастранців, різниця між 40 000 і 40 004 не дуже впливає, але зовсім інша річ, бути твариною, яка загортає себе в купу інших тварин в одній точці орбіти планети, а потім, на пів орбіти пізніше, розуміє, що її шкіра вже покривається пухирями.

Весна переоцінена. Багато жителів Нью-Йорку сильно-сильно засигналять клаксонами, стоячи у пробці, сперечаючись про радощі весни, але якби вони насправді знали головну річ про задоволення від весни, то зрозуміли б, що є принаймні п'ять тисяч дев'ятсот вісімдесят три місця, щоб провести її краще, ніж у Нью-Йорку, і це лише на одній з них широті.

Хоча все-таки осінь найгірша. Є лише кілька речей, які гірші за осінь у Нью-Йорку. Ті, хто проживають у товстому кишечнику щура, звісно не погодяться, але, зазвичай, ті хто живуть у товстих кишечниках щурів, взагалі, не дуже люблять погоджуватись, тому їх думку можна і не враховувати. Восени, коли в Нью-Йорку повітря пахне так, наче хтось безперестанку смажить кіз, найкраще, що ви можете зробити, якщо все-таки хочете дихати, це відкрити вікно, і просунути голову у будинок.

Тріція МакМіллан любила Нью-Йорк. Вона повторяла це про себе знов і знов. Верхній Вест-Сайд. О, так. Мідтаун. Гей, класні крамниці. Сохо. Іст-Віллідж. Одяг. Книги. Суші. Італійці. Делікатеси. Йоу.

Кіно. Ще раз йоу. Тріція щойно була на новому фільмі Вуді Алена, який був про ностальгію за нервовим життям у Нью-Йорку. Він випустив ще один чи два фільми, в яких показано цю ж тему, і Тріції було цікаво чи він замислювався про те, щоб перейти на іншу тему, хоча за чутками він був проти цього. Тому, мабуть, будуть нові фільми.

Тріція любила Нью-Йорк тому, що любов нього була чудовим вибором для кар'єри. Також це було чудовим вибором магазинів, чудовим вибором кухні, не дуже чудовим вибором таксі чи доброякісного тротуару, але, безумовно, вибором для кар'єри, який потрапив у статистику найкращих. Тріція була телеведучою, а Нью-Йорк містом, яке найчастіше показували по телевізору. Її вміння були виготовленні ексклюзивно в Британії і пройшли етапи регіональних, ранкових та вечірніх новин. Тріцію можна було б назвати, якби це дозволяла мова, швидкорозвиваючоюся ведучою, але... гей, це ж телебачення, яка різниця. Вона була швидкорозвиваючоюся ведучою. В неї було все, що для цього необхідно: гарне волосся, глибоке розуміння стратегії блиску для губ, інтелект, щоб досягнути світ, і маленька таємна внутрішня порожнеча, що означало, що їй все одно. У всіх були моменти, коли їм були доступні великі можливості в житті. Якщо вам довелося пропустити такий момент, то надалі все у вас в житті буде складатися лякаюче легко.

Тріція пропустила можливість лише оди раз. Цими днями це навіть не змусило її тремтіти так, як вона тоді думала. Напевно це через ту маленьку порожнечу всередині.

Ен-Бі-Сі потрібен був новий телеведучий. Мо Мінетті збирався покинути ранкове шоу

«Ранкове США», щоб доглядати за дитиною. Їй запропонували божевільну купу грошей за виступ на шоу, проте вона відмовилась, посилаючись на недоторканність приватного життя та власні переконання. Команди адвокатів Ен-Бі-Сі прочесали її контракти в пошуках законних підстав, але врешті-решт, неохоче, були змушені її відпустити. Це було особливо неприємно, тому що зазвичай «неохоче відпускати когось» означало, що обставини змінилися не в кращу сторону, для них.

На каналі всі вважали, що мабуть, лише мабуть, британський акцент добре їм підійде. Волосся, тон шкіри та зубний міст повинні були відповідати американським мережевим стандартам. Проте в тій же мережі багато британських акцентів, які дякували батькам за Оскар, багато британських акцентів співали на Бродвеї і, зазвичай, велика аудиторія вмикала по телевізору британський акцент у серіалі Театр Шедеврів. З британським акцентом розповідали жарти Девід Леттерман та Джей Лено. Ніхто їх звичайно не розумів, але публіка реагувала на акценти, тому, мабуть, це була лише справа часу, мабуть. Британський акцент на «Ранкове США». Ну, чорт забирай.

Ось чому там була Тріція. Ось чому, любов до Нью-Йорка була чудовим вибором для кар'єри.

Звісно, це не було усвідомленою причиною. Її ТВ компанія з Великобританії навряд чи оплатила б авіапереліт і проживання в готелі, щоб вона змогла знайти роботу на Манхеттені. Оскільки вона шукала щось таке із зарплатою в десять раз вищою за її поточну, то компанія мабуть вирішила б, що Тріція могла б і сама розщедритись на всі свої витрати. Але вона знайде історію, знайде зачіпку і нікому не розповість про все, що задумала і вони оплатять їй поїздку. Звичайно, їй потрібен квиток бізнес класу. Її обличчя було відоме і вона наусміхалась собі на краще місце. Правильні дії забезпечили її хорошим номером в Брентвуді. І ось вона тут, розмірковує, що робити далі.

Розмовляти з кимось на вулиці це одне, а налагоджувати контакти — зовсім інше. В неї було кілька імен, кілька номерів, але її видзвонювання пройшли марно і все повернулось на круги своя. На залишені повідомлення їй також не відповідали. Свою справжню роботу вона зробила ще вранці, а уявна робота, по яку вона насправді приїхала, лише спокусливо мерехтіла на недосяжному горизонті.

От лайно.

Вона піймала таксі біля кінотеатру і вирушила до Брентвуду. Авто не могло зупинитись біля тротуару, тому що великий і довгий лімузин займав все доступне місце, і їй довелося протискуватись між авто. Вона пройшла через смердюче, заповнене запахом смажених кіз повітря, і увійшла до прохолодного вестибюлю. Тонка бавовна її блузки прилипла до тіла і була схожа на бруд на шкірі. Волосся виглядало так, наче вона його купила на ярмарку на паличці. Підійшовши до стійки реєстрації, вона запитала чи не приходило їй якихось повідомлень, похмуро очікуючи, що не приходило. Але одне там все-таки було.

О...

Чудово.

Спрацювало. Вона пішла в кіно навмисне очікуючи, що в цей час їй хтось та подзвонить. Все одно сидіти в готелі і очікувати вже не було сили.

Цікаво. Чи слід відкрити його прямо тут? Під одягом все чесалось і в неї виникло несамовите бажання скинути з себе все і просто лягти в ліжку. Вона б увімкнула кондиціонер на найнижчу температуру і найвищу швидкість вентиляції. Чого їй найбільше хотілось в цей момент, то це відчуття гусячої шкіри. Далі теплий душ, потім холодний, закутатись в рушник і знову в ліжку сушитись під кондиціонером. Потім прочитати лист. І було б добре, якби знову з'явилась гусяча шкіра. І ще щось...

Ні. Чого вона хотіла більше всього, то це отримати роботу на американському телебаченні, із зарплатнею в десять раз вищою ніж у неї зараз. Більше всього на світі. На світі. Все інше більше не було насущною проблемою.

Вона сіла в крісло під пальмою ховея форестера, що знаходилась у вестибюлі, і відкрила конверт з маленьким целофановим віконцем.

«Будь ласка, подзвони», йшлося в ньому. «Засмучена», і вказано номер. Ім'я — Гейл Ендрюс.

Гейл Ендрюс.

Це було не те ім'я, на яке вона очікувала. Це застало її зненацька. Воно було знайомим, але вона не могла зрозуміти звідки вона його знала. Може вона була секретарем Енді Мартіна? Чи помічником Хіларі Басса? Мартін і Басс були двома основними контактами на Ен-Бі-Сі, з якими вона зв'язалась, чи принаймні намагалась зв'язатись. І що значить «Замучена»?

«Засмучена?»

Вона була повністю збентежена. Може це Вуді Алєн намагається зв'язатись з нею під вигаданим ім'ям? Телефонний номер мав код 212. Отже це був хтось із Нью-Йорку. І до того ж засмучений. Ну що ж, це трохи спрощує все, чи не так?

Вона знову підійшла до реєстратора.

— В мене є невелика проблема з повідомленням, яке ви мені вручили, — сказала вона.

— Хтось, проте я не знаю хто, намагався мені подзвонитись і сказати, що не щасливий.

Реєстратор нахмутив брови і подивився на повідомлення.

— Ви знаєте цю особу? — запитав він.

— Ні, — відповіла Тріція.

— Хмм, — сказав реєстратор. — Здається вона, засмучена з якоїсь причини.

— Саме так, — сказала Тріція.

— Здається, тут є ім'я, — промовив реєстратор. — Гейл Ендрюс. Знаєте когось з таким іменем?

— Ні, — відповіла Тріція.

— Може здогадуєтесь, чому вона засмучена?

— Ні, — сказала Тріція.

— Ви дзвонили за цим номером? Тут вказано телефонний номер.

— Ні, — сказала Тріція, — я тільки що отримала це повідомлення. Намагаюсь з'ясувати трохи більше перед тим, як дзвонити. Можливо, я можу поговорити з тим, хто відповів на дзвінок?

— Хмм, — відпові реєстратор уважно розглядаючи повідомлення. — Не думаю, що тут хтось дзвонив Гейл Ендрюс.

— Так, я це розумію, — сказала Тріція. — Я просто —

— Я Гейл Ендрюс.

Почувся голос з-за спини Тріції. Вона обернулась.

— Перепрошую.

— Я Гейл Ендрюс. Ви брали інтерв'ю у мене сьогодні зранку.

— О! О, святі небеса, так звісно, — сказала Тріція, злегка хвилюючись.

— Я залишила повідомлення вам кілька годин тому. Від вас так і не прийшло відповіді, тому я і прийшла. Не хотілося з вами розминутись.

— О. Ні. Звісно, — відповіла Тріція, намагаючись повернутися в колію.

— Мені, про це нічого не відомо, — сказав реєстратор, для якого колія не була проблемою. — Можливо, мені спробувати подзвонити по номеру?

— Ні, дякую, все в порядку, — відповіла Тріція. — Тепер я з цим справлюсь.

— Я можу подзвонити в кімнату, номер якої вказано тут, — сказав реєстратор знову переглядаючи повідомлення.

— Дякую, але в цьому немає необхідності, — промовила Тріція. — Це номер моєї кімнати. Мені ж адресоване це повідомлення. Здається, ми все тепер з'ясували.

— Тоді, бажаю вам гарного дня, — сказав реєстратор.

Тріції не дуже хотілося гарного дня. Вона була зайнята.

Також вона не хотіла розмовляти з Гейл Ендрюс. В неї була дуже чітка межа, якщо їй доводилось займатись християнами. Її колеги називали людей, що приходили до неї на інтерв'ю християнами. Вони часто хрестилися коли бачили, що хтось з невинним лицем йде

зустрітися з Тріцією, особливо тоді, коли вона тепло посміхалася показуючи зуби.

Вона обернулась і холодно посміхнулась, розмірковуючи, що ж робити.

Гейл Ендрюс була доволі добре доглянутою жінкою у свої тридцять з гаком. Її одяг входив в рамки хорошого і дорого смаку, але, звісно, був ближче до нижньої межі цих рамок. Вона була астрологом — відомим і, якщо вірити слухам, впливовим астрологом і нібито навіть вплинула на кілька рішень, які зробив президент Хадсон, включаючи все від смаку збитих вершків на кожен день тижня, до рішення щодо бомбардування Дамаску.

Тріція добряче розкрутила її на розповіді. Не в тому плані, чи насправді історії про президента були правдою, це вже і так було заявленою темою. Цього разу місіс Ендрюс підкреслено заявила, що не давала порад президенту Хадсону ні в чому, окрім його особистих, духовних і дієтичних питань, які безсумнівно не включали бомбардування Дамаску («НІЧОГО ОСОБИСТОГО, ДАМАСК!» свого часу горів заголовок в таблоїдах). Ні, це був маленький акуратний кут під яким Тріція вирішила підійти до проблеми астрології в цілому. Місіс Ендрюс не була повністю готова до цього. Тріція, натомість, була не повністю готова до реваншу у вестибюлі готелю. Що ж робити?

— Я можу почекати на вас у барі, якщо вам потрібно кілька хвилин, — промовила Гейл Ендрюс. — Але мені хотілося б поговорити з вами, бо сьогодні ввечері я їду з міста.

Вона, здавалося, була радше чимось стурбована, ніж ображена чи розгнівана.

— Добре, — сказала Тріція. — Дайте мені десять хвилин.

Вона піднялась до себе в кімнату. Підходячи до дверей вона мала дуже маленьку надію, що хлопець, який записував повідомлення в приймальні не поклав таке ж повідомлення їй під двері. Це був би в же не перший раз, коли текст в записці отриманій у вестибюлі і в записці, яка лежить під дверима повністю не співпадає одне з одним.

Але там її не виявилось.

Натомість, на телефоні світилась кнопка, яка вказувала на неприйняте повідомлення.

Вона натиснула її і по чула в трубці голос оператора готелю.

— Для вас повідомлення від Гері Ендресс, — сказав оператор.

— Так? — промовила Тріція. Незнайоме ім'я. — І про що в ньому йдеться?

— Засмиканий, — відповів оператор.

— Який? — перепитала Тріція.

— Засмиканий. Так тут написано. Той хлопець казав, що він засмиканий. Мабуть, він хотів, щоб ви це знали. Вам сказати номер?

Коли вона почала диктувати номер, Тріція раптом зрозуміла, що це була просто спотворена версія повідомлення, яке вона уже отримала.

— Добре, добре, — сказала вона. — Є ще якісь повідомлення для мене?

— Номер кімнати?

Тріція не могла зрозуміти чому оператор раптом вирішив запитати це аж так пізно.

— Ім'я?

— МакМіллан, Тріція МакМіллан.

Тріція терпляче промовила по буквам ім'я і прізвище.

— Не містер МакМанус?

— Ні.

— Тоді більше ніяких повідомлень.

Клік.

Тріція зітхнула і передзвонила. Їй знову довелося сказати свої ім'я і номер кімнати, але цього разу вона зробила це одразу. Оператор не подала і найменшої ознаки того, що вони розмовляли менш ніж десять секунд тому.

— Я збираюсь піти до бару, — пояснила Тріція. — До бару. Якщо для мене надійде телефонний дзвінок, то чи не могли б ви, будь ласка, направити його до бару?

— Ім'я?

Вони повторили всі ці дії кілька разів, аж поки Тріція не була впевнена, що все було, є і, за нагоди, буде максимально зрозуміло.

Вона прийняла душ, одягла свіжий одяг і, зі швидкістю професійного візажиста, підправила макіяж, потім поглянула на ліжко, зітхнула і вийшла з кімнати.

Частина її хотіла просто втекти і заховатись.

Ні. Не зовсім.

Тріція поглянула на себе в дзеркало доки чекала на ліфт. Вона виглядала круто і стильно, і якщо могла обманути себе, то зможе і будь кого.

Так, їй потрібно вимучитись на цій зустрічі з Гейл Ендрюс. Так, їй також довелося не солодко. Але хай вибачає, це гра в яку ми всі граємо, чи щось типу того. Місіс Ендрюс погодилась на інтерв'ю тому, що нещодавно вийшла її нова книга, а завдяки сюжету по телебаченню можна було легко привернути увагу потенційних читачів. Але не буває безплатного сиру. Ні, не так. Вона знову відредагувала цю стрічку.

А от, що насправді трапилось:

Цього тижня астрономи оголосили, що знайшли десяту планету, за межами орбіти Плутона. Пошуки її тривали роками, посилаючись на певні орбітні аномалії у зовнішніх планетах. І ось, коли її було нарешті знайдено, вони були неймовірно задоволені, а всі інші неймовірно щасливі за них ну і так далі. Планету назвали Персефона, але потім дали прізвиськ Руперт в честь папути одного із астрономів, який був дуже чудовим і красивим, а також через одну зворушливу історію пов'язану з відкриттям.

З різних причин Тріція слідувала за цією історією зі значним інтересом.

Потім, коли вона вишукувала гарну причину, щоб поїхати до Нью-Йорка за рахунок телекомпанії, то помітила прес-реліз про Гейл Ендрюс і її нову книгу «Ви і Ваші Планети».

Гейл Ендрюс не було широко відомим ім'ям, але коли ви згадували президента Хадсона, збиті вершки чи ампутацію Дамаска (світ перейшов на хірургічні терміни відносно авіаударів, а насправді офіційним терміном була «Дамаскоектомія», що означає «вирізання» Дамаску), всі одразу розуміли кого мають на увазі.

Тріція побачила це під таким кутом, що можна було це вдало підсунути продюсеру.

Звісно є думка, що величезні каменюки, які кружляють в космосі знають щось про ваш день, і, звичайно, вас не має хвилювати те, що не так давно ніхто і не здогадувався, що є ще одна така каменюка, яку раптом відкрили.

Було б непогано замислитись над цим, га?

А як щодо усіх тих зоряних карт, планетарних переходів і тому подібного? Ми всі знаємо (можливо), що трапляється коли Нептун перебуває у Діві, але що буде коли почнеться період висхідного Руперта? Чи не доведеться тоді переписувати всю астрологію? Чи зараз не найкращий час, щоб визнати, що все це насправді купа фігні і натомість зайнятися фермерством чи розведенням свиней, принципи яких, принаймні, базують на чомусь типу раціональної основи? Якби всі знали про Руперта три роки тому, можливо тоді президент Хадсон їв би збиті вершки зі смаком бойсенбері по четвергам, а не п'ятницям? Можливо тоді Дамаск все ще стояв би? От, що я маю на увазі.

Гейл Ендрюс все це прекрасно розуміла. Вона тільки починала одужувати від початкового натиску, коли зробила доволі серйозну помилку: намагаючись позбутися Тріції вона м'яким тоном втирала їй про діуральні дуги, пряме сходження та ще інші малозрозумілі поняття тривимірної тригонометрії.

І була шокована, зрозумівши, що все те, в чому вона намагалася запевнити Тріцію, раптом повернулося до неї з іще більшими обертами, ніж вона могла б справитись. Ніхто не попередив Гейл, що тупенька фіфа з ТВ це лише прикриттям для досягнення успіху. За її блиском для губ від Шанель, її зачіскою каскадом та кристально-синіми контактними лінзами знаходиться мозок, який здобув для себе в далекому, закинутому періоді життя наукову ступінь з математики і захистив дисертацію з астрофізики.

Поки вони заходили до ліфту Тріція, трохи заклопотавшись, раптом зрозуміла, що забула свою сумочку в кімнаті, і вже почала розмірковувати чи не повернутися їй назад по неї. Ні. Там вона буде в більшій безпеці, ніж в неї на плечі.

Крім того, сказала вона сама собі, глибоко зітхнувши, якщо життя її чогось і навчило,

то це цього:

Ніколи не повертайся за сумочкою!

Поки ліфт спускався вона те й робила, що напружено вглядалася в стелю. Хто завгодно, хто не знав Тріцію МакМілан, міг би сказати, що саме таким чином люди дивляться вгору, намагаючись стримати сльози. Вона ж натомість вглядалася в маленьку камеру служби безпеки, яку було встановлено в кутку.

За хвилину, вийшовши з ліфта, Тріція жваво підійшла до стійки реєстрації.

— Зараз я збираюсь все записати, — сказала вона, — тому що не хочу, щоб знову пішло щось не так.

На шматочку паперу Тріція написала великими літерами своє ім'я, потім номер кімнати, а потім «У БАРІ» і віддала його реєстратору, який пильно слідкував за її діями.

— Це втому випадку, якщо для мене прийде повідомлення. Добре?

Реєстратор так само пильно як і до цього продовжував дивитися на шматочок паперу.

— Ви хочете, щоб я подивився чи вона в своїй кімнаті? — запитав він.

Дві хвилини по тому Тріція повернулася до бару і сіла біля Гейл Ендрюс перед якою стояв келих білого вина.

— Мені ви здається особобо, яка більше полюбляє сидіти за барною стійкою, ніж скромно за столом, — сказала вона.

Це була правда і вона захопила Тріцію трохи зненацька.

— Горілку? — запитала Гейл.

— Так, — відповіла Тріція, підозріло.

Вона ледве стримувалась, щоб не запитати: «Звідки ви знаєте?», але тут Гейл відповіла:

— Я запитала бармена, — промовила вона з доброзичливою посмішкою.

Бармен вже підготував для горілку і чарка ковзнула до неї через барну стійку з глянцевого червоного дерева.

— Дякую, — сказала Тріція, інтенсивно перемішуючи її вмістиме.

Вона не знала, що робити з усією цією раптовою люб'язністю і вирішила, що її просто хочуть збити з пантелику. Люди у Нью-Йорку не ставилися люб'язно одне до одного просто так.

— Місіс Ендрюс, — вимовила вона рішуче, — мені шкода, що ви засмучена. Не знаю, можливо я була надто грубою з вами сьогодні зранку, але астрологія, зрештою, лише популярна розвага, що не так вже й погано. Це частина шоу бізнесу і ви виконуете свою роль прекрасно. Це все прикольно. Але це зовсім не наука і тому їх не варто змішувати. Думаю, що це те, що ми обидві зуміли сьогодні зранку успішно продемонструвати, в той же час створюючи матеріал для популярних розваг, на яких ми обоє заробляємо на життя. Мені шкода, якщо у вас через це виникли проблеми.

— Я геть зовсім не засмучена, — відповіла Гейл Ендрюс.

— Оу, — вимовила Тріція, не зовсім впевнена, що робити далі. — В повідомленні було написано, що ви засмучена. — Ні, — сказала Гейл Ендрюс. — В своєму повідомленні я казала, що мені здалося, що ви засмучена, і хотіла поцікавитись з якої причини.

У Тріції з'явилося відчуття, ніби її хтось вдарив по потилиці. Вона кліпнула.

— Що? — тихо запитала вона.

— Я про зірки. Коли ми з вами розмовляли, мені здалося, що ви були дуже розгніваною і засмученою через зірки і планети, і це мене не покоїло, тому я й прийшла, щоб перевірити, чи все з вами в порядку.

Тріція витріщалась на неї. — Місіс Ендрюс, — почала вона, але потім зрозуміла, що це прозвучало якраз розгнівано і засмучено, і радше підривало сенс протесту, який вона намагалась зробити.

— Будь ласка, називайте мене Гейл, якщо ваша ласка.

Тріція виглядала збентеженою.

— Я знаю, що астрологія це не наука, — сказала Гейл. — Звісно, що ні. Це лише певний набір правил, як у шахах чи тенісі, чи в тій іншій дивній грі, в яку ви британці граєте.

— Ем, крикет? Самоненависть?

— Парламентська демократія. Там приблизно такі ж правила. Вони не мають ніякого сенсу, крім як з точки зору себе самих. Але коли ти починаєш вправлятися з тими правилами, вмикаються всі види процесів і ти починаєш довідуватись всякі речі про людей. В астрології так склалося, що правила покладаються на зірки і планети, але вони могли стосуватися і качок та селезнів, а з ними і всіх тих різноманітних прикмет, які б створили люди. Це просто спосіб розмірковування над проблемою, який дозволяє оформити контури цієї проблеми. Чим більше правил, чим вони дрібніші і чим більш довільні вони, тим краще. Це наче насипати пригоршню графітного пилу на клаптик паперу, щоб побачити приховані заглиблення. Так можна побачити слова, що були написані на листку, який лежав поверх цього, і який зараз десь заховано в іншому місці. Графіт неважливий. Це лише засіб з'ясування прихованих заглиблень. Тому так, астрологія і близько не стоїть поряд з астрономією. Вона лише має справу з людськими думками про людей.

Тому, коли сьогодні зранку ви були такою, я навіть не знаю як правильно описати, емоційно сфокусованою на зірках і планетах, я почала розмірковувати, що ви така розгнівана не через астрологію. Насправді, ви були засмучені через зірки і планети. Люди зазвичай стають сумними та розгніваними, коли щось втрачають. Це поки що всі висновки, які я можу зробити з цієї ситуації. Тому я і прийшла, щоб побачити чи все з вами в порядку.

Тріція була приголомшена.

Частина її мозку вже завелася та інтенсивно працювала над різними штуками. Конструювала різноманітні спростування для газетних гороскопів, хотіла викрити ті статистичні трюки, завдяки яким люди вірять у передбачення. Але поступово заведена частина мозку почала глохнути, бо до неї неочікувано прийшло розуміння, що інша частина не слухає. Вона була повністю приголомшена.

Щойно від абсолютно незнайомої людини вона почула таємницю, яку приховувала протягом сімнадцяти років.

Вона обернулася і поглянула на Гейл

— Я... — і замовкла.

За барною стійкою, мініатюрна камера служби безпеки повернулася і повторила її рухи. Це було вже останньою краплею. Більшість людей її б не помітило. Камеру спеціально спроектували, щоб вона була непомітною. Але розробники не підозрювали, що на сьогоднішній день навіть у таких дорогих та елегантних готелях Нью-Йорку дирекція побоюється, щоб клієнтура раптом не дістала з-за пазухи пістолета або не з'явиться в барі без краватки. Але як її старанно не ховали за пляшкою горілки, вона не могла втекти від інстинкту телеведучої, який завжди допомагав їй вгадати, яка камера і коли буде націлена на неї.

— Щось не так? — запитала Гейл.

— Ні, я... Я хотіла сказати, що ви мене буквально вразили, — сказала Тріція.

Вона вирішила ігнорувати камеру. Це лише розігралася її уява через надлишок думок про телебачення. Таке вже не вперше. Камера дорожнього контролю поверталася за нею вслід коли вона проходила повз, а камера служби безпеки у Блумінгдейл сліdkували за тим, як вона вибирає капелюшки. Вона вже явно почала втрачати клепку. Одного разу їй навіть здалося, що пташки в парку витріщалися на неї.

Вона вирішила викинути ці думки з голови і відсморбнула горілки. Хтось ходив по бару і розпитував чи немає тут містера МакМануса.

— Добре, — раптом випалила вона. — Я не знаю, як ви про це дізналися, але...

— Це працює не так як ви думаєте. Я просто слухала те, що ви казали.

— Те, що я втратила, мабуть, було зовсім інше життя.

— У всіх так. Це відбувається щодня, щохвилини, щомиті. Кожне рішення, яке ви приймаєте, і навіть кожен ваш подих, відкриває одні двері і закриває інші. Як правило, ми не помічаємо цих дверей. Але інколи і навпаки. Здається ви одні такі вже помітили.

— Так, таке було — сказала Тріція. — Ну, добре. Ось як це було. Історія дуже проста.

Багато років тому я зустріла на вечірці одного хлопця. Він сказав, що з іншої планети і запитав, чи не полечу я з ним. Я сказала так, звісно. Нічого не поробиш, то була така вечірка. Я попросила його почекати, поки я схожу за сумочкою, а потім буду рада полетіти з ним на іншу планету. Він відповів, що сумочка мені не знадобиться. Я сказала, що він мабуть прилетів з дуже віддаленої планети, бо інакше знав би, що жінки не можуть без своїх сумочок. Він здавався нетерплячим, але я не збиралася так легко здаватися тільки тому, що він прилетів з іншої планети.

Я піднялася нагору. Мені потрібен був деякий час, щоб зібрати сумочку, і потім в туалеті хтось був. Коли я спустилася вниз його вже не було.

Тріція замовкла.

— І...? — запитала Гейл.

— Двері в сад були відчинені. Я вийшла. Там були вогні. Якесь блискуча штука. Я якраз встигла побачити як вона піднімалася в небо, беззвучно пролетіла крізь хмари і зникла. От і все. Кінець історії. Кінець одного життя і початок іншого. Але в цьому житті майже не буває хвилини, щоб я не думала про те, що сталося б зі мною в тому житті. Зі мною, яка не пішла за сумочкою. У мене таке відчуття ніби вона насправді десь там живе, а я лише її тінь.

По бару ходив порт'є і шукав когось на ім'я містер Міллер. Але таких не було.

— Ви справді думаєте, що він... був з іншої планети? — запитала Гейл.

— Так, звісно. Там був літаючий корабель. О, а ще він мав дві голови.

— Дві? І що ніхто більше їх не помітив?

— Це була костюмована вечірка.

— Розумію...

— І на другій голові була пташина клітка. З накинutoю поверх неї тканиною. Робив вигляд, що у нього там папуга. Він стукав по клітці, а звідти щоразу лунало «Кеша хороший», якийсь пташиний щибіт і таке інше. Та одного разу він зірвав тканину з клітки і розреготався. Там виявилась ще одна голова, яка теж сміялася. Мушу сказати, це була незабутня мить.

— Здається ви все-таки зробили правильно, любя, чи не так? — сказала Гейл.

— Ні, — відрізала Тріція. — Неправильно. І з тих пір я не можу займатися тим, чим займалася раніше. Розумієте, я була астрофізиком. Не можна залишатися астрофізиком після того, як зустрів когось з іншої планети, хто видає свою другу голову за папугу. Це неможливо. Я у всякому разі не змогла.

— Я розумію, це буде нелегко. Мабуть, тому ви так суворо ставитесь до тих, хто плете різну нісенітницю.

— Саме так, — сказала Тріція. — Мабуть, ви праві. Вибачте.

— Та нічого.

— Між іншим, ви перша людина, якій я розповіла про це.

— Цікаво. А ви заміжня?

— Ем, та ні. В наш час важко зрозуміти чи одружена людина, хіба ні? Але ви маєте право запитати, тому що це має певне відношення до моєї історії. Кілька разів в мене майже вийшло вийти заміж, в основному через те, що я хотіла дитину. Але кожного разу все закінчувалось тим, що мій майбутній чоловік запитував, чому я постійно дивлюсь поверх його плеча. І що мені було відповісти? Одного разу я навіть вирішила просто піти до банку сперми і покластися на удачу. А дитина буде як лотерейний квиток.

— Ви б не зробили такого, адже так?

Тріція засміялась.

— Мабуть, що ні. Насправді, я туди не ходила і не дізнавалась. Я нічого подібного не робила. І так все життя. Ніколи нічого не зробила по-справжньому. Мабуть, тому я і пішла на телебачення. Там також суцільні вигадки.

— Вибачте, леді, ваше ім'я випадково не Тріція МакМіллан?

Тріція здивовано оглянулась. За її спиною стояв чоловік у шоферському картузі.

— Так, — відповіла вона, миттю протверезівши.

— Леді, я шукаю вас уже майже цілу годину. Службовці з готелю сказали, що в них нема нікого з таким іменем, але я зв'язався з офісом містера Мартіна і він... і мені сказали, що ви точно зупинилися тут. Тому я попросив їх знову пошукати, але вони так само відповіли, що ніколи не чули про вас. Тоді перевірили реєстраційну книгу і там також не знайшли. В решті решт, я домовився, щоб з офісу мені надіслали факсом до машини вашу фотографію і я перевірів сам.

Він поглянув на годинник.

— Зараз вже трохи запізно, але чи не погодилися б ви поїхати зі мною?

Тріція була приголомшена.

— Містер Мартін? Ви маєте на увазі Енді Мартін з Ен-Бі-Сі?

— Саме так, леді. Пробна зйомка для «Доброго ранку США».

Тріція кулею злетіла зі свого місця. Вона навіть боялася уявити скільки повідомлень від містера МаМанус і містера Міллера пропустила.

— Але нам треба поспішати, — сказав водій. — На скільки я зрозумів, містер Мартін хоче спробувати використати британський акцент. А його бос категорично проти. Я маю на увазі містера Цвінгера. На скільки мені відомо, він збирається сьогодні ввечері летіти на курорт, а я маю відвезти його до аеропорту.

— Добре, — зраділа Тріція, — я готова. Їдмо.

— Окей, леді. Он той лімузин біля входу, найбільший.

Тріція повернулася до Гейл. — Вибачте, — промовила вона.

— Їдьте! Їдьте! — відповіла Гейл. — І удачі. Було приємно з вами зустрітися.

Тріція потягнулася за сумочкою, щоб розплатитися.

— Чорт, — вирвалося в неї. Вона залишила її нагорі.

— Я заплачу, — наполягла Гейл. — Справді. Мені було дуже цікаво.

Тріція зітхнула.

— Слухайте, мені справді дуже шкода за те, що я сказала вам сьогодні вранці...

— Ні слова більше. Зі мною все гаразд. Це лише астрологія. Від неї ніякої шкоди. І це не кінець світу.

— Дякую.

Підвладна несподіваному пориву, Тріція обійняла її.

— У вас все з собою? — запитав шофер. — Ви не хочете взяти сумочку чи ще щось?

— Якщо життя мене бодай чомусь і навчило, — сказала Тріція, — так це ніколи не повертатися за сумочкою.

Трохи більше ніж через півгодини по тому, Тріція сиділа на одному з двох ліжок у себе в кімнаті. Вона зовсім нерухалась ось уже кілька хвилин. Тільки дивилася на сумочку, яка невинно лежала на протилежному ліжку.

В руці вона тримала записку від Гейл Ендрюс, «Не розчаровуйтеся так сильно. Зателефонуйте, якщо захочете поговорити. На вашому місці, я б нікуди не ходила б завтра ввечері. Відпочиньте. Але не беріть в голову. Це лише астрологія. Це не кінець світу. Гейл».

Шофер мав рацію. Насправді, шофер знав більше про те, що відбувалося в Ен-Бі-Сі, ніж будь-який інший працівник компанії, з яким вона зустрічалась. Мартін був за неї, Цвінглер — проти. В неї був лише один шанс аби довести, що Мартін має рацію, і вона провалила його.

Такі справи. От... і... добре... От і добре... От-і-добре.

Час повертатися додому. Пора зателефонувати до авіакомпанії і дізнатись чи вона встигне на нічний рейс до Хітроу.

Вона потягнулася за довідником.

О, так. Перед цим їй треба зробити ще одну річ.

Вона поклала довідник, взяла сумочку і пішла до ванної. Поклала її на полицю, витягла пластикову коробочку, в якій лежали контактні лінзи, без яких вона і слова не могла прочитати ні в сценарії, ні через телесуфлер.

Після того, як вона помістила лінзи на очі, то сказала сама собі, що якщо життя її

чомусь і навчило, так це тому, що іноді бувають випадки, коли не варто повертатися за сумочкою, а іноді це зробити необхідно. Залишилося тільки навчитися відрізняти один випадок від іншого.

Розділ 3

В Путівнику по Галактиці для космотуристів за часів, які ми жартома називаємо «минуле», досить докладно описувалась проблема паралельних всесвітів. Однак дуже маленька частина з цього була зрозуміла бодай комусь з рівнем розвитку нижчим ніж у Просунутого Бога, а відтоді, як стало відомо, що всі боги почали своє існування добрих три мільйонних секунди після створення Всесвіту, а не тиждень тому, як вони любили стверджувати, то всі ці божества тільки й зайняті тим, що шукають пояснень цій незрозумілості, і тому їм взагалі ніколи роз'яснювати різні матерії глибокої фізики всім підряд.

Єдина обнадійлива річ, яку Путівник може повідомити вам стосовно паралельних всесвітів, так це те, що у вас немає і найменшого шансу зрозуміти їх. Ви можете навіть повторювати «Що?» чи «Га?», навіть скошувати очі і молоти нісенітницю, без будь-якого страху здатися дурником.

Перша річ, яку слід збагнути стосовно паралельних всесвітів, йдеться в Довіднику, так це те, що вони ніякі не паралельні

Також важливо усвідомити, що вони, строго кажучи, і не всесвіти зовсім, але це простіше зрозуміти трошки пізніше, після того, як ви зрозумієте, що все, що ви зрозуміли до цього цілковита неправда.

Причина, з якої вони не є всесвітами в тому, що будь-який всесвіт насправді ним не являється, натомість він скоріше спосіб сприйняття того, що технічно називається ВЗМ (Велика Загальна Мішанина). Велика Загальна Мішанина також насправді не існує, а лише являється сумою всіх способів сприйняття її якби вона існувала насправді.

Причина, з якої вони не паралельні подібна до причини, з якої не паралельне море. Це не має жодного значення для моря. Якщо ви спробуєте розчленувати Велику Загальну Мішанину будь-яким зручним для вас чином, то в решті решт отримаєте те, що хтось називає своєю домівкою.

От тепер можете вільно нести нісенітницю.

Земля, про яку піде мова, через її особливу орієнтацію у Великій Загальній Мішанині, зіткнулася з нейтрино, з яким не зіткнулися інші Землі.

Це не найбільша штука, з якою їй доводилось стикатись.

Насправді, важко уявити щось менше, з чим можна взагалі зіткнутись. І не те, щоб удари від нейтрино були чимось незвичним для чогось, що мало розміри Землі. Звісно ні. Навпаки, було б навіть дивно, якби пройшла принаймні наносекунда і з Землею не зіткнулись принаймні кілька мільярдів пролітаючих повз нейтрино.

Правда все залежить від того, що ви маєте на увазі під словом «зіткнення», звісно, беручи до уваги той факт, що матерія складається маже повністю з нічого. Шанс того, що нейтрино насправді вдариться в бодай щось протягом своєї подорожі через нескінченну порожнечу грубо кажучи дорівнює шансу випадково взятого м'ячика, який випав з боїнга 747, що летить на крейсерській швидкості, впасти на, скажімо, сендвіч з яйцем.

Хай там як, але цей нейтрино таки в щось влучив. Нічого страшенно важливого, якщо брати до уваги масштаби події, скажете ви. Але проблема в тому, що стверджуючи, щось подібне все одно, що переповідати сон сивої кобили. Бо коли щось насправді відбувається у чомусь такому ж складному як Всесвіт, то Келвін його знає, чим воно все закінчиться, — де «Келвін» будь-яка особа, яка не знає нічого ні про що.

Це нейтрино вдарило атом.

Який був частиною молекули. Яка входила до складу нуклеїнової кислоти. Яка була частиною гену. Що був частиною генетичного сценарію розвитку... ну і так далі. Все

закінчилось тим, що у рослини виріс додатковий листок. У Есексі. Або у тому, що після багатьох суперечок і геологічних незручностей місцевості, назвали Есексом.

Тією рослиною була конюшина. Вона почала підминати всіх під себе, чи швидше її насіння, і швидко стала домінантним типом конюшини в світі. Тонкий зв'язок між цими маленькими біологічними пригодами та кількома іншими невеликими варіаціями, що існують у Великій Загальній Мішанині — наприклад, те що Тріція МакМіллан не змогла полетіти із Зафодом Більброксом, аномально низькі продажі морозива зі смаком пекану і той факт, що Землю не було знищено вогонами для прокладання нової гіперкосмічної магістралі — наразі знаходиться за номером 4,763,984,132 в черзі на розгляд і дослідження Історичного Департаменту Університету МаксіМегалон, і жоден з працівників, що зараз знаходяться на нараді у басейні, навіть не здогадується про терміновість даної проблеми.

Розділ 4

Тріція почала підозрювати, що світ змовився проти неї. Так, вона знала, що це зовсім нормальне відчуття після нічного польоту на схід, коли в тебе раптом з'являється цілий додатковий день, до негараздів якого ти зовсім не готовий. Та все одно.

На її газоні були якісь сліди.

Насправді, Тріцію вони мало хвилювали. Ті сліди можуть собі спокійно котитися на всі чотири сторони. Зараз ранок суботи. Вона щойно прилетіла з Нью-Йорка, стомлена, роздратована і замучена параноїдальними думками. Все чого їй зараз хочеться, так це лягти в ліжко і тихенько увімкнути радіо, поступово засинаючи під голос Неда Шеріна, який розказує про якісь розумні речі.

Та Ерік Бартлет навіть не збирався дати їй дійти до ліжка, без пильного огляду тих слідів. Ерік — старий садівник, який приїжджає із села щосуботи зранку, щоб поколупатися в її саду. Він не вірив, що бувають люди, які в суботу зранку можуть повертатися з Нью-Йорку. Такого не буває. Це взагалі протиприродньо. Він міг повірити у будь-що інше, але не в це.

— Мабуть іншопланетяни, — сказав він, нагнувшись і поколупавши своєю палицею на межі маленького заглиблення. — Цими дня про них багато чути. Швидше всього це вони.

— Справді? — сказала Тріція, крадькома поглядаючи на годинник.

Вона засікла час. Десять хвилин вона здатна простояти. Потім вона просто відключиться, і не важливо де це буде — у ванній чи прямо тут, у саду. Це за умови, що вона просто буде стояти. А якщо вона ще й буде кивати з розумним виглядом і повторяти «Справді?» час від часу, то цей час може скоротитися до п'яти хвилин.

— О, так, — продовжив Ерік. — Вони приземлялись тут, на вашому газоні, а потім знову кудись щезали, а інколи разом з вашим котом. Знаєте Місіс Вільямс, та що працює на пошті? Так її кота — того, що рудий, — викрали іншопланетяни. Звісно, вони повернули його назад наступного дня, але у дуже-дуже поганому настрої. Він весь ранок десь блукав, а в обід ліг спати. Хоча раніше все було навпаки. Він спав зранку, а блукав в пообідню пору. Десинхроноз¹, розумієте, після перельоту на космічному кораблі.

— Розумію, — відповіла Тріція.

— А ще, вона каже, що вони пофарбували його в смугастий колір. Ці сліди в точності нагадують сліди, які залишаються від їх посадкових капсул.

— А ви не думаєте, що це могла бути газонокосарка? — запитала Тріція.

— Якби сліди були більш круглими, я б погодився, але ці не зовсім круглі. І виглядають більш інопланетно.

— Але ви якось казали, що газонокосарка барахлить і її треба полагодити, бо інакше вона почне робити діри в газоні.

¹ Десинхроноз (англ. jet lag) — стан, що виникає в результаті пересікання декількох часових поясів на літаку і, таким чином, утворення десинхронізації біологічних ритмів.

— Так, я це казав, місс Тріція, і я відповідаю за свої слова. Я не стверджую, що це не могла бути газонокосарка, а просто кажу, для чого більш характерно залишати такі дірки. Вони спускають з-за тих дерев. Бачите? У своїх посадкових капсулах...

— Еріку... — терпляче вимовила Тріція.

— Знаєте що, місс Тріція, — сказав Ерік, — я подивлюсь до газонокосарки, як і обіцяв минулого тижня, а ви вірте в що забажаєте.

— Дякую, Еріку, — зітхнула Тріція. — А зараз я йду спати. Бери на кухні все, що тобі потрібно.

— Дякую, міс Тріція, і удачі вам, — відповів Ерік.

Він нагнувся і підняв щось з газону.

— Ось, — показав він. — Трилистна конюшина. На удачу.

Він пильно приглянувся до неї, щоб пересвідчитись, чи це була насправді трилистна конюшина а не звичайна чотирилистна, в якій відірвався листочок.

— На вашому місці, я б пильнував за інопланетною активністю навколо. Він пильно просканував горизонт. — Особливо в напрямку Хенлі.

— Дякую, Еріку, — повторила Тріція. — Я постараюсь.

Їй уривками снились сні про папуг та інших пташок. В обід вона встала і неспокійно блукала по хаті не знаючи чим зайняти іншу половину дня та й в принципі життя. Потім провела принаймні годину в роздумах, намагаючись визначитись чи варто їй ввечері іти в місто до Ставро. Це було модне місце, в якому збирались всі птахи високого польоту зі світу мас медіа. Вона розраховувала побачитись там з кількома друзями, які допомогли б повернутися в колію. Нарешті Тріція вирішила, що піде. Хороше рішення. Там зазвичай весело. Вона була в захваті і від самого Ставро, який був греком, а його батько німцем — доволі незвична комбінація. Тріція була в Альфі кількома ночами раніше. Це клуб в Нью-Йорку, який раніше належав Ставро, але зараз ним керує його брат Карл, який вважає себе німцем, в якого мати гречанка. Ставро був би радий почути, що в Карла йдуть справи, як мокро горить, і їй не терпілося про це розповісти. Між ними вже давно зникли братські почуття.

Добре. Так вона і зробить.

Далі вона провела ще одну годину в роздумах, що їй одягнути. Нарешті вона обрала маленьку чорну сукню, яку придбала в Нью-Йорку. Вона подзвонила другу, щоб дізнатися, хто буде в клубі цього вечора, і дізналася, що його забронювали для приватної весільної вечірки.

Намагатися жити відповідно до якихось планів все одно, що намагатися купити інгредієнти для рецепту із супермаркету, подумала Тріція. Спочатку береш візочок, який просто не їде в тому напрямку, в якому ти його штовхасш, а завершується все тим, що в ньому опиняються зовсім інші продукти. Що з ними робити? Що робити з рецептом? Вона не знала.

Хай там як, але тієї ночі на її газоні приземлився інопланетний корабель.

Розділ 5

Вона побачила як він летів зі сторони Хенлі, спочатку злегка зацікавившись, що ж то за вогні. Живучи недалеко від Хітроу, вона не раз уже бачила вогні в небі. Зазвичай не так пізно чи так низько, тому то вона й злегка зацікавилась.

Коли те, чим би воно не було, почало підлітати ближче і ближче, її цікавість перетворилась у потрясіння.

— Хммм, — подумала вона.

Це було все на що спромігся її мозок. Вона все ще була сонною і відчувала дію десинхрону, а повідомлення, які надсилала одна частина її мозку іншій не завжди надходили вчасно або в потрібне місце. Вона вийшла з кухні, де намагалася покращити свій стан за допомогою кави, і попрямувала до задніх дверей, що вели в сад. Зробивши глибокий

ковток холодного вечірнього повітря, вона вийшла назовні і поглянула вверх.

За сто метрів від неї, над газом зависла якась штуковина, розміром приблизно з фургон.

Воно дійсно було там. Висіло у повітрі. Майже беззвучно.

Щось всередині неї йкнуло.

Її руки повільно опустились. Вона не помітила як кава стікала по її нозі обпікаючи шкіру. Вона ледве дихала поки корабель повільно, дюйм за дюймом, фут за футом, спускався додолу. Його вогні м'яко вигравали на землі, наче зондуючи її. Вони вигравали і на ній.

Здавалося, що її сподівання таки здійснилися і їй дали ще один шанс. Невже він її знайшов? Невже він повернувся за нею?

Корабель опускався і опускався, аж поки тихенько не вмотився на її газоні. Він виглядав зовсім не так, як той корабель, що вона бачила відлітаючим минулого разу, але спалахи світла в нічному небі взагалі важко окреслити в якусь конкретну форму.

Тиша.

Клік, вууу.

Потім знову клік і знову вууу.

Клік вуу, клік вууу.

Люк опустився, проливши на неї світло.

Вона чекала. Її трусило.

У світлі з'явився силует фігури, потім ще один, і ще.

На неї, повільно кліпаючи, дивилися великі очі. Руки повільно піднялися у привітанні.

— МакМіллан? — нарешті сказав голос. Дивний тонкий голос, який ледве справлявся зі складами. — Тріція МакМіллан. Місіс Тріція МакМіллан?

— Так, — майже беззвучно відповіла Тріція.

— Ми за вами спостерігали.

— С... спостерігали? За мною?

— Так.

Вони дивилися на неї якийсь час, а їх великі очі ковзали вверх і вниз вздовж її тіла.

— В реальному житті ви виглядаєте меншою, — нарешті відповів один з них.

— Що? — вирвалось в неї.

— Так.

— Я... Я не розумію, — промовила Тріція.

Звісно, такого вона не очікувала, але навіть серед тих речей, на які вона не очікувала, все йшло геть зовсім не так. Нарешті вона сказала:

— Ви... ви від...Зафода?

Вони обговорили це між собою, якимось незрозумілою мовою і повернулися до неї.

— Ми так не думаємо. Наскільки ми знаємо — ні, — відповів один з них.

— А де Зафод? — запитав інший, поглянувши на нічне небо.

— Я... Я не знаю, — відповіла Тріція безпорадно.

— Це далеко звідси? В якому напрямку? Ми не знаємо.

В душі в неї все похололо, — вони не мають і найменшого уявлення хто це такий. Чи навіть, що вона має на увазі. І вона не мала найменшого уявлення, про що говорять вони. Вона знову відсунула подалі свої сподівання і зібралася з думками. Не було причин для розчарування. Вона раптом зрозуміла, що в її руках була сенсація століття. Що ж робити? Повернутися додому за відеокамерою? А раптом вони кудись полетять коли вона повернеться. Вона була повністю розгублена щодо стратегії подальших дій. Продовжуй з ними говорити, подумала вона. А далі побачимо.

— Ви слідували... за мною?

— За всіма вами. За усім на планеті. Телебачення. Радіо. Телекомунікації. Комп'ютери. Відеосхеми. Товарні склади.

— Що?

— Парковки. Все. Ми слідували за всім.

Тріція витріщилась на них.

— Це мабуть дуже нудно, чи не так? — ляпнула вона.

— Так.

— То чому...

— Крім...

— Так? Крім чого.

— Крім телевікторин. Нам вони подобаються.

Наступило страшенно довге мовчання. В цей час Тріція дивилася на іншопланетян, а вони дивилися на неї.

— Мені потрібно дещо взяти з дому, — неквапом вимовила вона. — Хоча знаєте що. Чи не могли б разом, чи хтось із вас, піти зі мною всередину і поглянути?

— Залюбки, — з ентузіазмом сказали вони разом.

Всі троє прибульців стояли трохи незграбно у її вітальні, поки вона бігала по дому в пошуках відеокамери, 35мм камери, диктофону чи будь-якого пристрою для запису. Вони всі були худі і в умовах домашнього освітлення мали тьмянний пурпурно-зелений колір шкіри.

— Це займе не більш ніж хвилину, хлопці, — сказала Тріція, поки рилася в шухлядах у пошуках чистих касет.

Прибульці дивилися на її полиці заставлені CD та старими платівками. Один з них легенько підштовхнув ліктем інших.

— Дивіться, — сказав він. — Елвіс.

Тріція застигла і втупилась в них.

— Вам подобається Елвіс? — запитала вона.

— Так, — відповіли вони.

— Елвіс Преслі?

— Так.

Вона потрусила головою, намагаючись позбутися плутанини в голові, і вставила нову касету у камеру.

— Деякі з ваших людей, — сказав один з відвідувачів, нерішуче, — думають, що Елвіса викрали іншопланетяни.

— Що? — вирвалось в неї. — Справді?

— Можливо.

— Ви намагаєтесь сказати, що викрали Елвіса? — ахнула Тріція.

Вона намагалася заспокоїтися аби з її рук не вивалилося обладнання, але це вже було занадто.

— Ні. Не ми, — відповіли гості. — Прибульці. Це дуже цікава версія. Ми часто її обговорюємо.

— Мені треба це записати, — пробурмотіла Тріція.

Вона перевірила чи відеокамера правильно заправлена і працює, а потім направила її на них. Вона не підносила її до ока, аби остаточно їх не злякати. Але вона була достатньо досвідчена, щоб знімати від стегна.

— Добре, — зітхнула вона. — А тепер повільно і ретельно поясніть хто ви такі. Спочатку ви, — сказала вона тому хто зліва. — Як вас звати?

— Я не знаю.

— Ви не знаєте? — Ні.

— Зрозуміло, — промовила Тріція. — А як щодо вас двох?

— Ми не знаємо.

— Добре. Чудово. Можливо ви можете сказати мені звідки ви?

Вони похитали головами.

— Ви не знаєте звідки ви?

Вони знову похитали головами.

— То, — почала Тріція. — Що ви... ем...

Її трусило, але будучи професіоналом, вона тримала камеру рівно, поки не заспокоїлась.

— Ми виконуємо місію, — сказав один з прибульців.

— Місію? Яку місію?

— Ми не знаємо.

Вона все ще втримувала камеру.

— То, що ж тоді ви робити на Землі?

— Ми прибули, щоб забрати вас.

Незворушно, як професіонал. Краще було б на штативі. Насправді, вона подумала чи не краще було б взяти штатив. Вона подумала про це, бо так її мозок мав кілька секунд, щоб переварити сказане. Ні, вирішила вона, в руках більше можливостей. Також в її думках спливало, допоможіть, що мені робити з усім цим?

— Чому, — запитала вона, м'яко, — ви прилетіли забрати мене?

— Тому, що ми втратили розум.

— Вибачте, — сказала Тріція, — мені треба взяти штатив.

Вони здавалися доволі щасливими просто сидючи на дивані, поки Тріція швидко знайшла штатив, змонтувала камеру і встановила її на нього. Її лице було повністю незворушне, проте всередині вона не мала і найменшого уявлення, що діється чи як це все сприймати.

— Добре, — сказала вона, коли все було готово. — Чому...

— Нам сподобалося ваше інтерв'ю з астрологом.

— Ви його бачили?

— Ми бачимо все. Ми дуже зацікавлені в астрології. Нам вона подобається. Дуже цікава. Все не подобається. А астрологія подобається. Що зірки нам показують. Що зірки нам пророкують. Нам би це дуже допомогло.

— Але...

Тріція не знала з чого почати.

Зберися, подумала вона. Краще навіть і не намагатися вдруге вгадати чого вони хочуть.

Тому вона сказала:

— Але, я нічого не знаю про астрологію

— Ми знаємо.

— Ви?

— Так. У нас є свій гороскоп. Ми дуже цікавимося цим. Ми переглядаємо всі ваші газети і журнали, і дуже їх любимо. Але наш лідер каже, що у нас є проблеми.

— У вас є лідер?

— Так.

— Як його звуть.

— Ми не знаємо.

— Як він себе називає, заради всього святого? Вибачте, мені треба це редагувати. Як він себе називає?

— Ми не знаємо.

— То, звідки визнаєте, що він ваш лідер?

— Він сам захопив контроль. Він сказав, що комусь тут пора все вирішувати?

— Оу! — сказала Тріція, вхопившись за підказку. — А де саме це «тут»?

— Руперт?

— Що?

— Ваші люди називають це Руперт. Десята планета від сонця. Ми живемо там уже купу років. Там дуже холодно і нецікаво. Але це зручне місце для спостереження.

— Чому ви за нами слідкуєте?

— Це все, що ми вміємо.

— Окей, — сказала Тріція. — Добре. А що за проблема, про яку каже ваш лідер?

— Тріангуляція.

— Перепрошую?

— Астрологія, це дуже точна наука. Ми знаємо напевне.

— Хм, ну... — почала Тріція, а потім вирішила облишити це.

— Але вона точна для вас, тут на Землі.

— Т...а...к...

Вона мала жакливе відчуття, що в неї в голові все почало складатися в якусь незрозумілу, кошмарну, розпливчасту картину.

— То, коли Венера зростає у Козерозі, наприклад, то це для вас на Землі. Але як це все працює для нас, на Руперті? Що відбувається, коли Земля зростає у Козерозі? Нам важко це перевірити. Серед багатьох речей, які ми забули багато і ґрунтовних, таких як тригонометрія.

— Давайте все в'яснимо, — сказала Тріція. — Ви хочете, щоб я з вами полетіла до... Руперта...

— Так.

— Провести розрахунок ваших гороскопів беручи до уваги відносне розміщення Землі до Руперта.

— Так.

— Я єдина, кому ви зробили таку пропозицію?

— Так.

— Тоді я з вами, — відповіла Тріція, розмірковуючи, що на худий кінець зможе продати це в Нешинал Еквайер.

Коли вона зайшла в корабель, що мав доставити її до дальніх меж Сонячної системи, першим, що кинулось в очі була ціла стіна моніторів, на яких миготіли тисячі зображень. Четвертий іншопланетянин сидів і дивився їх, але був зосереджений на одному, що показував статичну картинку. Це був повтор імпровізованого інтерв'ю, яке щойно зняла Тріція з його трьох колегами. Він обернувся і коли побачив її, то з повагою піднявся зі свого місця.

— Дорого вечора, міс МакМіллан, — сказав він. — Чудова операторська робота.

Розділ 6

Форд Префект торкнувся землі на бігу. Підлога була на три дюйми далі від вентиляційної шахти, ніж він пам'ятав, а тому неправильно розрахувавши точку приземлення, він почав бігти надто рано, незграбно спіткнувся і підвернув щиколотку.

Чорт!

Хоч і кульгаючи, але він все одно вибіг в коридор.

По всій будівлі звичні сигнали тривоги волали у божевільному збудженні. Він пірнув під захист звичних шаф для зберігання, огледівся навколо, щоб перевірити чи його хтось не помітив, і почав швидко порпатись у своєму рюкзаку, шукаючи звичні речі, які використовував у цій ситуації.

Його щиколотка пекельно боліла — це було незвично.

Підлога не тільки була на три дюйми далі, ніж він пам'ятав, але й знаходилась на іншій планеті, але саме ці три дюйми застали його зненацька. Офіси Путівника по Галактиці для космотуристів доволі часто змінювали свою дислокацію з причин місцевого клімату, ворожості населення, рахунків за електрику чи податків, але їх завжди реконструйовували так само, аж до рівня молекул. Для багатьох працівників компанії облаштування їх офісів уособлювало собою єдину незмінну у всесвіті річ серед надзвичайно спотворених і мінливих їх власних всесвітів.

Щось, однак, було не так.

Власне, в цьому немає нічого дивного, подумав Форд, дістаючи свого легкого рушника для кидків. Практично все в його житті було в тій чи іншій мірі дивним. Просто це було дивним в дещо іншій манері, ніж властиво дивним речам, що було, скажімо, дивно. Олнак, він одразу не міг сказати, що саме було не так.

Він дістав свою фомку калібру No.3.

Сирени вели себе як і зазвичай. Вони нагадували якийсь вид музики, під яку він міг навіть підспівувати. Все це було дуже знайомим. Світ зовні був зовсім новим для Форда. Він

раніше не бував у Сако-Піліа Хенша, але йому тут сподобалося. Навколо панувала, якась атмосфера карнавалу.

Він дістав зі свого рюкзака іграшковий лук і стрілу, які придбав на ринку.

Як з'ясувалося, причиною карнавальної атмосфери на Сако-Піліа Хенша було святкування щорічного фестивалю Припущення Св. Антвельма. Святий Антвельм за життя був великим і популярний царем, який робив багато великих і популярних припущень. Король Антвельм припустив те, чого хотіли всі: що було б непогано якби всі були рівними, щасливими і разом насолоджувалися життям. Після його смерті він заповів всі багатства на фінансування щорічного фестивалю, щоб нагадати кожному про свої мудрі висновки, з великою кількістю їжі, танців та дуже кумедних ігор, таких як Вполуй Вокета. Його Припущення було настільки блискуче, що його возвели до рангу святих. Але на цьому все не скінчилося. Відтоді всіх людей, яких раніше вважали святими за те, що їх закидали камінням до смерті у цілком принизливий спосіб, чи за те, що вони жили догори дригом у діжках із гноєм, було одразу усунуто зі списку святих, а їх вчинки почали вважатися дивними.

Знайомі за Н-подібною формою будівлі офісів Путівника для космотуристів височіли на околицях міста, і Форд Префект вирішив зайти до них знайомим способом. Він завжди заходив через вентиляційну систему, а не через вестибюль, оскільки останній патрулювали роботи, чия задача була випитувати у працівників, що входять розміри їх витрат. Рахунки витрат Форда Префекта були, як відомо, справою надто складною і комплексною, і як з'ясувалося, вестибюльні роботи були надто слабо підготовані, щоб зрозуміти аргументи, які він хотів би їм донести. Тому він надавав перевагу входу за іншим маршрутом.

Це означало, що доведеться активувати майже кожну сигналізацію в будівлі, але тільки не ту, яка знаходилася у розрахунковому відділі.

Він присів за тумбою, облизав присоску на іграшковій стрілі і примостив її до тятиви лука.

Через секунд тридцять робот системи безпеки, розміром з невеликий лимон, полетів вздовж коридору, приблизно на рівні поясу, скануючи все наліво і направо, в пошуках чогось незвичного.

Бездоганно розрахувавши час, Форд вистрелив іграшковою стрілою просто йому навперейми. Стріла пролетіла через коридор і, гойдаючись, прилипла до протилежної стіни. Коли вона прошмигнула, датчики робота вмиль вловили якийсь рух і він повернувся на дев'яносто градусів в тому ж напрямку, щоб дізнатися, що то в біса було і куди воно прямує.

Це подарувало Фордові одну дорогоцінну секунду протягом якої робот дивився в протилежну від нього сторону. Не вагаючись він метнув рушник на літаючого робота і зловив його.

Маючи на свої поверхні купу різних виступів для датчиків, він не міг вільно рухатись всередині рушника, а тому просто сіпався вперед і назад, не маючи змоги побачити свого нападника.

Форд притягнув його до себе і притис до підлоги. Робот же в цей час, почав жалібно скиглити. Єдиним швидким і відпрацьованим рухом Форд запхнув під рушник руку з фомкою калібру No.3 і відчинив кришку маленької пластикової панелі на верхівці робота, що дало йому доступ до його логічних мікросхем.

Логіка, звісно, чудова річ, але, як виявилось в процесі еволюції, в неї є кілька вагомих недоліків.

Будь-яка логічно мисляча одиниця може бути підступно обманута будь-якою іншою одиницею, мислення якої знаходиться хоча б на тому ж рівні логічності. А найпростіший спосіб надурити повністю логічного робота — це відправляти йому один і той же набір стимулів, знову і знову, зацикливши цей процес. Це було успішно продемонстровано відомим вченим Геррінгом Сендом, який проводив свої експерименти, ще тисячу років тому у МПБЗНОР (МаксіМегалонський Інститут повільного і болісного з'ясування несподівано очевидних речей).

Робота було запрограмовано на те, що він любить оселедцеві сендвічі. Насправді, це

була найважча частина експерименту. Щойно робота запрограмували на те, що він любить сендвічі з оселедцем, сендвіч з оселедцем поклали перед ним. Після чого робот подумав:

«О! Сендвіч з оселедцем! Я люблю сендвічі з оселедцем».

Потім він нагинався, підбирав сендвіч з оселедцем своїм ковшем для сендвічів з оселедцем і знову випрямлявся. На превеликий жаль для робота, його сконструювали так, що після того, як він випрямлявся, сендвіч з оселедцем вислизав з його ковша для сендвічів з оселедцем і падав на підлогу, прямісінько перед роботом. Після чого робот думав:

«О! Сендвіч з оселедцем...» і тд., і повторяв ті ж дії знову і знову. Єдиною причиною, що перешкождала сендвічу з оселедцем, втомившись від цього ідіотського заняття, поповзи на пошуки кращих способів проведення часу було те, що сендвіч з оселедцем був всього на всього просто шматком мертвої риби між двох скибок хліба і його вся ця справа турбувала безмірно менше, ніж бідолашного робота.

Науковці Інституту, в свою чергу, таким чином відкрили рушійну силу, що стоїть за всіма змінам, інноваціями і розвитком життя в цілому — сендвічі з оселедцем. Вони опублікували результати своїх досліджень в статті, яка була потім гаряче розкритикована як неймовірно ідіотська. Врешті-решт, науковці перевірили свої графіки і зрозуміли, що насправді відкрили «нудьгу», чи швидше, прикладну функцію нудьги. Окрилені успіхом, вони почали відкривати і інші емоції, як наприклад, «дратівливість», «депресія», «впертість», «огида» і тп. Наступний науковий прорив стався тоді, коли вони перестали використовувати сендвічі з оселедцем, після чого раптом стали доступні для дослідження «полегшення», «радість», «грайливість», «апетит», «задоволення» та найбільш важливе з усіх — «щастя».

Це було найбільш проривом з усіх.

Величезні шматки складного програмного коду, що контролювали поведінку робота в усіх непередбачуваних обставинах, можна було легко замінити. Все, що було потрібно, це щоб робот відчував нудьгу або щастя та ще кілька умов, які слід було задовольнити, щоб отримати потрібний стан. Далі вони все зроблять самі.

Робот, якого зловив Форд, на той момент був зовсім нещасливим. Він був щасливим тоді, коли міг вільно рухатися. Він був щасливим тоді, коли міг бачити все навколо. Він був особливо щасливим, коли міг бачити інші об'єкти, які рухалися біля нього, особливо, коли ці об'єкти робили речі, які їм не слід робити, бо тоді він міг з чималим задоволенням, доповісти про них.

Форд якраз збирався це виправити.

Він присів над роботом і затиснув його між колін. Рушник все ще прикривав всі його датчики, але разом з тим давав Фордові доступ до логічних схем робота. Бідолага тільки приглушено і настирливо дзижчав, вовтузився, але насправді не міг поворухнутись. Використовуючи фомку, Форд витягнув маленький чіп з його гнізда. Як тільки він його дістав, робот відразу притих і просто лежав собі у комі.

Чіп, якого дістав Форд, був одним з тих, що містили інструкції для всіх умов, що мають бути виконаними, щоб робот почувався щасливим. А відчуватиме він щастя тоді, коли невеликий електричний заряд з однієї точки, на лівій стороні чіпа, досягне іншої точки на його правій стороні. Чіп якраз і визначав чи дійшов заряд в потрібне місце, чи ні.

Форд дістав з рушника невеликої довжини дріт. Потім встромив один його кінець у отвір на лівій стороні чіпу, а інший — у отвір на правій.

От і вся мація. Тепер робот буде щасливим за будь-яких умов.

Форд підвівся і зірвав рушника. Робот кружляючи у екстазі піднявся у повітря.

Він повернувся і побачив Форда.

— Містер Префект, сер! Я такий радий вас бачити!

— Я також, маленький друже, — відповів Форд.

Робот швидко доповів у центральний диспетчерський пункт, що все вже чудово і прекрасно на скільки лише можна уявити, а тим часом сирени змовкли і все навколо повернулося до норми.

Принаймні, майже до норми.

Було щось дивне в цьому місці.

Робот щось собі бурмотів у електричному захопленні. Форд поспішав вздовж коридору, а поруч нього гойдався у повітрі його новий друг, безперервно повідомляючи йому, яке навколо все прекрасне і який він щасливий від того, що йому це все розповідає.

Однак Форд був не таким радісним.

На своєму шляху він зустрічав лиця людей, яких він взагалі не знав. Вони виглядали зовсім не так, як звичайний тип людей, що тут працювали. Ці мали надто охайну зачіску. Їх очі були надто мертві. І щоразу, коли він думав, що впізнав когось здалеку і спішив підійти ближче, щоб привітатись, виявлялося, що це хтось інший із набагато акуратнішою зачіскою і більш амбіційним та рішучим виразом обличчя, ніж, скажімо, у будь-кого зі знайомих Форда.

Сходи були посунуті на кілька дюймів вліво. Стелю трішки опустили. Вестибюль переобладнали. Взагалі, самі по собі ці зміни були не дуже тривожними, хоча доволі дезорієнтували. Тривожним було нове оздоблення. Раніше все було нахабним і кричущим. Дорогим — тому що Путівник продавався дуже добре на всіх просторах цивілізованої і пост-цивілізованої Галактики — але водночас і веселим. Чудернацькі ігрові автомати стояли вздовж коридорів. Розфарбовані в божевільні кольори роялі звисали зі стелі, злі морські створіння з планети Вів виринали з басейнів у ботанічному саду, роботи дворецькі у ідіотських костюмах сновигали коридорами шукаючи в чії пусті руки всунути пінисті напої. Раніше люди тримали в офісах гігадраконів на прив'язі і птероспондів на сідалах. Люди знали як добре провести час, а якщо ні — існували курси, вони могли записатися і тоді все ставало на місце.

Тепер навколо нічого подібного не було.

Хтось попрацював над цим місцем ввівши всюди цей жахливий несмак.

Форд різко завернув у маленьку нішу, згорнув руки і схопив робота. Потім присів і пильно поглянув на безперервно базикаючого кібернавта.

— Що тут сталося? — вимагав він відповіді.

— О, лише хороші речі, сер, лише як можливо щонайкращі речі. Можна я посиджу у вас на колінах, будь ласка?

— Ні, — стрепенувся Форд, відкидаючи геть робота.

Той був у нестямі від радості, що його жбурнули і сновигав у повітрі, бурмотів щось та млів від задоволення. Форд зловив його знову і міцно затис в руках на рівні лиця. Робот намагався залишатися на місці, але його все одно те й робило, що злегка трусило.

— Щось змінилось, хіба не так? — просичав Форд.

— О, звісно, — пропищав маленький робот, — у найбільш прекрасний і казковий спосіб. Мені це все так подобається.

— Добре, тоді як все було раніше?

— Неперевершено.

— Але тобі подобається як все змінилось? — не вгавав Форд.

— Мені подобається все, — промуркотів робот. — А особливо, коли ви ось так на мене кричите. Можете повторити, будь ласка?

— Просто скажи мені, що трапилось!

— Ох, дякую, дякую!

Форд зітхнув.

— Добре, добре, — задихаючись від задоволення, просопів робот. — Путівник перекупили. Тепер в нього нове керівництво. Воно таке чудове, що я аж тану. Колишнє керівництво, звісно, було також неймовірне, хоча я не впевнений, що тоді так думав.

— Це було до того, як у тебе в голові з'явився зайвий шматок дроту.

— Як чудово сказано. Як неймовірно чудово сказано. Як неймовірно, безмірно, божевільно, вибухорозривно чудово сказано. Що за екстазовикликаюче слухне спостереження.

— Що трапилось? — наполягав Форд. — Що це за нове керівництво? Звідки вони

взялися? Я... а, та не зважай, — додав він, коли робот з неконтрольованим задоволенням почав тертися об його коліно. — Я сам все дізнаюсь.

Форд щосили накинувся на двері офісу шеф-редактора і, як тільки-но дверна рама відламалася звільняючи прохід, швидко клубком прокотився по підлозі в напрямку візка на якому зазвичай стоять найміцніші та найдорожчі напої Галактики, схопив того візка і під його прикриттям проторохкотів через найбільш відкриті ділянки офісного поверху до того місця, де стояла неймовірно примітивна статуя Леди і Восьминога, і сховався за нею. Тим часом, маленький робот служби безпеки, входячи на поверх на висоті плечей, був неймовірно задоволений тим, що перейняв всі кулі, які призначалися Фордові, на себе.

Таким, принаймні, був план, і це було важливо. Нинішній шеф-редактор, Стагіар-зіль-Догго, це небезпечний неврівноважений тип, який має свій власний — убивчий погляд на проблему зі співробітниками, які з'являлися на його поверсі без свіжої, завіреної копії дозволу. Особливо на вказувала батарея лазерів, яка керувалася сканувальними пристроями у дверній рамі і стримувала будь-кого, хто мав просто надзвичайно вагому причину з'явитися без потрібного папірця. Таким чином підтримувався високий рівень віддачі.

На жаль, візка з напоями там не опинилося.

Форд у розпачі кидався з однієї сторони до іншої і, перекочуючись, дістався до статуї Леди і Восьминога, якої також там не виявилось. Панікуючи, він катався по підлозі і метався по коридору, спотикався, літав і врешті-решт зіткнувся з вікном, яке, на щастя, було виготовлене з ракетонепробивного скла, відскочив назад захеканий і весь у синцях впав за невеликим сірим диванчиком, якого тут раніше не було.

Після кількох секунд перепочинку він повільно визирнув з-за дивану. Так само, як не було візка з напоями та статуї Леди і Восьминога, там також була вражаюча відсутність пострілів. Він нахмурився. Це було абсолютно неправильно.

— Містер Префект, якщо я не помиляюсь, — сказав голос.

Голос лунав від молодого гладко вибритої миловидної особи за великим керамо-тиковим столом. Стагіар-зіль-Догго можна було вважати за особу, але ніхто в світі, з чималої кількості причин, ніколи не назвав би його молодим гладко вибритим і миловидним. Це був не Стагіар-зіль-Догго.

— З манери вашого входу можу припустити, що ви не отримали нових матеріалів стосовно, ем, Путівника, — промовила молода гладко вибрита миловидна особа.

Він сидів спершись ліктями на стіл, а пальці, з незрозумілих причин, були складені таким чином, що не становили загрози.

— Я був зайнятий, — ледь чутно відповів Форд.

Він похитуючись підвівся на ноги і обтріпався. А потім подумав, чого це в біса він говорить ледь чутно? Потрібно взяти ситуацію в свої руки. Йому треба було в'яснити, хто в біса ця особа, і раптом він знайшов спосіб це дізнатися.

— Хто ти в біса такий? — з викликом промовив він.

— Я ваш новий шеф-редактор. Це, якщо ми вирішимо не відмовлятися від ваших послуг. Мене звати Ванн Харл.

Він не опустил рук. Просто додав:

— Що ви зробили з тим роботом?

Маленький робот повільно, дуже, дуже повільно катався по стелі і тихенько постогнував.

— Я зробив його дуже щасливим, — відрізав Форд. — Таке в мене було завдання. Де Стагіар? І ближче до справи. Де його візок з напоями?

— Містер зіль-Догго більше не являється членом цієї організації. А його візок з напоями, як мені здається, допомагає йому змиритися з цим фактом.

— Організації? — прокричав Форд. — Організації? Що за ідіотське слово для робочої системи Путівника.

— Всього лише наші сентименти. Недо-структурований, пере-фінансований, недо-керований, пере-п'янілий. І це, — наголосив Харл, — тільки-но редактор.

— Я тут буду жартувати, — гаркнув Форд.

— Ні, — відрізав Харл. — Ви будете займатися ресторанною колонкою. Він кинув шматок пластику на стіл перед Фордом. Той не поворухнувся.

— Ви що? — не зрозумів Форд.

— Ні. Я Харл. Ви Форд. Ви займаєтеся ресторанною колонкою. Я редактор. Я сиджу тут і вказую вам, що вам потрібно писати ресторанну колонку. Ви зрозуміли?

— Ресторанною колонкою? — перепитав Форд, ще надто збентежений, щоб насправді розізнатись.

— Сідайте, Префект, — сказав Харл.

Він крутнувся у кріслі, підвівся і став, задивившись на маленькі цяточки, які раділи карнавалу на двадцять три поверхи нижче.

— Час поставити цей бізнес на ноги, Префект, — гаркнув він. — Ми в ІнфініДім Ентерпрайз...

— Де?

— ІнфініДім² Ентерпрайз. Ми купили Путівник.

— ІнфініДім?

— Ми витратили мільйони на цю назву, Префект. Не подобається? Пакуй речі і провалуй.

Форд знизав плечима. Йому не було чого пакувати.

— Галактика змінюється, — промовив Харл. — І нам доводиться змінюватися з нею. Йти в одну ногу з ринком. А ринок рухається. Нові прагнення. Нові технології. Майбутнє це...

— Не розповідайте про майбутнє, — перервав Форд. — Я вже його облавив вздовж і впоперек. Я провів пів життя там. Воно однакове будь-де і будь-коли. Все те саме. Той же старий мотлох тільки зі швидшими машинами і смердючішим повітрям.

— Це одне майбутнє, — заперечив Харл. Можливо, це ваше майбутнє, якщо ви його приймаєте. Але вам слід думати багатовимірно. Існує незліченна кількість майбутніх, які простягаються прямо від цього моменту — і від цього моменту, і від цього. Їх мільярди, і галузяться кожної миті! Кожна можлива позиція кожного можливого електрону відкриває мільярди ймовірностей. Мільярди і мільярди блискучих, сяючих майбутніх! Ви розумієте, що це значить?

— Ти обплювався. Глянь, слина стікає прямо по підборіддю.

— Мільярди і мільярди ринків збуту!

— Розумію, — промовив Форд. — І ви будете продавати мільярди і мільярди Путівників.

— Ні, — відповів Харл, намагаючись знайти свій носовичок, якого не виявилось на місці. — Прошу вибачення, — сказав він, — просто мене це так збуджує.

Форд подав йому рушника.

— Причина, з якої ми не продаватимемо мільярди і мільярди Путівників, — продовжив Харл, після того як витерся, — це витрати. Натомість, ми продаватимемо один Путівник мільярди і мільярди разів. Ми експлуатуватимемо мультипросторову природу Всесвіту, щоб зменшити витрати на виробництво. І більше не будемо продавати його убогим космотуристам. Що це взагалі за безглузда ідея! Вибрати одну нішу ринку, яка в ті чи іншій мірі взагалі не має грошей, і намагатися щось їм продавати. Ні. Ми продаватимемо наш продукт успішним бізнесменам, що люблять подорожувати та їх друзинам, у мільярдах мільярдів різних майбутніх. Це найбільш радикальна, динамічна і просунута бізнес-спекуляція в усій мультипросторовій нескінченності простору/часу/ймовірності.

— І ти хочеш, щоб я був її частиною, що займається ресторанною критикою, — підсумував Форд.

— Ми б високо оцінили ваш вклад.

² ІнфініДім – в оригіналі InfiniDim – infinity dimensions – нескінченні виміри.

— Убий! — крикнув Форд.

А стосувалося це його рушника.

Рушник вистрибнув з рук Харла.

Сталося це не через те, що він мав якусь власний рушійну силу, а через те, що Харл був такий зляканий самою ідеєю, що таке можливо. Наступним, що його злякало був вигляд Форда Префекта, який перелітає через стіл прямо на нього з кулаками. Насправді, Форд просто кинувся за кредиткою та коли обіймаєш таку посаду як Харл, у такій організації, в якій її обіймав Харл, то неможливо не виробити параноїдального погляду на життя. Він вжив цілком розумних заходів безпеки: перекинувся через спину, вдарився головою об ракетонепробивне скло і поринув у серію тривожних і дуже особистих снів.

Форд лежав на столі, дивуючись як гладко все пройшло. Він зиркнув на шматок пластику, який тримав у руках — це була кредитка типу Обід-Та-Оплата, на якій вже було нанесено його ім'я, а закінчення терміну дії відбудеться через два роки. Це, можливо, була одна з найбільш захоплюючих речей, яку Форд коли-небудь бачив. Потім він переліз через стіл і подивися до Харла.

Він дихав цілком легко. Форду здалося, що той зможе дихати ще легше, якщо з його грудей зняти вагу гаманця, тож він витяг його з нагрудної кишені Харла і зазирнув всередину. Неабияка кількість готівки. Кредитні жетони. Картка члена клубу ультрагольфу. Інші клубні картки. Фото чись жінки і сім'ї — ймовірно Харла, але в наш час в цьому важко бути впевненим. Зайняті начальники часто не мають часу для повноцінної жінки і сім'ї, а тому орендують їх на вихідні.

Ха!

Він повірити не міг на що натрапив.

Форд повільно дістав з гаманця один шалено захоплюючий шматок пластику, який сидів серед купи чеків.

Дивитися на нього було шалено захоплююче. Хоча насправді виглядав він доволі непримітно. Цей шматок пластику був меншим і трохи товстішим за кредитку, а ще напівпрозорим. Якщо піднести його проти світла, то можна побачити купу голографічно закодованої інформації і зображень, які знаходились на кілька псевдо-дюймів в глибині, під поверхнею.

Це була Кар-Пол-Ід. З боку Харла було дуже необачно і ризиковано, носити її в гаманці, хоча це цілком зрозуміло. Існувало стільки різних способів, щоб підтвердити ідентичність особи, що життя легко могло стати вкрай набридливим від самого лише цього факту, не зважаючи вже на глибші екзистенціальні проблеми намагання функціонувати в якості цільної свідомості у епістемологічно неоднозначному фізичному всесвіті. Наприклад, погляньте на банкомати. Черги людей, які стоять і чекають поки їх відбитки пальців прочитають, сітківку відсканують, проби шкіри із шиї відберуть і проведуть миттєвий (чи майже миттєвий — добрих шість чи сім секунд нудної реальності) генетичний аналіз, а потім ще доводиться відповідати на хитрі питання про членів сім'ї, про яких вони вже й не пам'ятають і про їх улюблені кольори скатертин. І все це заради того, щоб отримати трохи готівки на вихідні. Якщо ж вам потрібно буде взяти позику на турбоавто, підписати договір на придбання ракет чи оплатити цілий чек з ресторану, то процедура може бути взагалі хоч вішайся.

Тому й придумали картку полегшеної ідентифікації. В ній закодовано абсолютно всю можливу інформацію про особу, її тіло і життя, у формі універсальної, зручної для зчитування машинами карти, яку ви можете носити будь-де у своєму гаманці як символ найбільшого тріумфу технологій над самими собою і здоровим глуздом.

Форд сунув її до кишені. Його щойно осяяла блискуча ідея. Цікаво, скільки Харл ще залишатиметься неприємним.

— Гей! — крикнув від до маленького, розміром з лимон робота, який все ще в ейфорії булькотів щось на стелі. — Хочеш і далі залишатися щасливим?

Робот промуркотів, що хоче.

— Тоді йди за мною і роби все, що я тобі скажу.

Робот відповів, що йому і так доволі добре там, де він зараз, під стелею і він дуже вдячний за пропозицію. Він раніше ніколи не уявляв, яке лоскотливе приємне задоволення можна отримати від гарної стелі, а тому хотів дослідити свої відчуття відносно стелі набагато глибше.

— Залишайся тут, — відповів Форд, — тебе скоро спіймають, а чіп замінять. А хочеш і далі залишатися щасливим — пішли зі мною.

Робот видав щиросердечне зітхання, що виражало палку печаль і неохоче відлетів від своєї стелі.

— Слухай, — сказав Форд, — ти можеш потримати решту системи безпеки щасливими кілька хвилин?

— Радість справжнього щастя в тому, — проспівав треллю робот, — що ним можна поділитися з іншими. Я наповнений по вінця, я пінюся, я переливаюсь через край ...

— Окей, — перервав його Форд. — Просто поширь трохи щастя в мережу безпеки. Не давай їм жодної інформації. Просто зроби так, щоб вони почувалися добре і їм уже не треба було нічого питати.

Він підняв свого рушника і бадьоро побіг до дверей. Останнім часом життя було трохи нудним, але зараз всі ознаки вказують на те, що воно стає надзвичайно кльовим.

Розділ 7

За своє життя Артур Дент встиг побувати вже не в одній богом забутій дірі, але ще ні разу не бачив космопорту зі знаком «Навіть подорож повна розпачу краще, ніж прибуття сюди». Всі приїжджих в холі вітала фотографія Президента АТеперЩо, яка усміхалась. Це була єдина фотографія, яку спромоглися знайти, а сфотографували його незадовго після того, як він застрелився, тому фото було також дещо підретушоване і, як можна було здогадатися, усмішка на його лиці була доволі страшна. Частина голови була намальована олівцями. Заміни фотографії не знайшли, бо не знайшли заміни Президенту. У жителів цієї планети існувала лише одне прагнення — покинути її.

Артур зареєструвався в маленькому готелі на околицях містечка, зайшов до номера, сів похмуро на ліжко, яке було вогким, і почав гортати інформаційну брошуру, яка також була вогкою. В ній було сказано, що АТеперЩо була названа в честь перших слів колонізаторів, які прибули на неї після важкої подорожі в багато світлових років в спробі досягти найвіддаленіших околиць Галактики. Столиця називалася НуГаразд. Інших міст, про які варто згадати не було. Поселення на АТеперЩо були не дуже успішними, а той тип людей, які насправді хотіли жити на АТеперЩо, були зовсім не тим типом людей, з яким ви б захотіли проводити час.

В брошурі також йшлося про торгівлю. Основним товаром для експорту були шкури атеперщоцьких богхогів, але цей бізнес також не приносив помітних прибутків, тому що ніхто при здоровому глузді не захотів би купляти шкіру атеперщоцьких богхогів. Торгівля трималася на кінчиках пальців і тільки через те, що в Галактиці завжди була значна кількість людей не при здоровому глузді. Тому Артур почувався не дуже комфортно серед тимчасових сусідів маленького пасажирського відділення корабля.

В брошурі також була описана історія пленти. Хто б не написав її, він, очевидно, намагався спочатку додати трохи ентузіазму цьому місцю, наголошуючи, що воно насправді холодне і вогке весь час, але врешті-решт не зміг знайти достатньо позитиву, щоб продовжити і під кінець абзацу опустився до дикої іронії.

В тексті розповідалося про ранні роки поселення. Основною діяльністю на АТеперЩо був відлов, білування і поїдання атеперщоцьких богхогів, які були єдиною збереженою формою життя на АТеперЩо. Всі інші вже давно повимирали від відчаю. Богхоги були маленькими, злими створіннями, а та тонка межа, за якою вони вдало розмістилися, будучи цілком неістивними, була тією самою межею, за якою життя на планеті якось існувало. Тож

які переваги, хоча й малі, робили життя на АТеперЩо вартим існування? Ну що ж, таких не було. Взагалі. Навіть пошиття якогось захисного одягу зі шкіри богхогів було вправою на розчарування і нікчемність, оскільки їх шкірки були незбагненно тонкими і легко дірявилися. Це спричинило купу домислів і припущень серед спантеличених поселенців. Яким чином богхоги утримували сталу температуру? Якби хтось коли-небудь вивчив мову, якою богхоги розмовляють між собою, то дізнався б, що в цьому не було жодного секрету. Богхоги бути такими ж холодними і мокрими, як будь-що інше на цій планеті. Ніхто не мав ні найменшого бажання вивчити їхню мову з тієї простої причини, що ці створіння спілкувалися між собою дуже сильно кусаючи одне одного за стегно. Якщо подумати, то життя на АТеперЩо, яким воно є, принаймні та частина, яку сприймали богхоги, дуже влучно описувалося якраз таким способом.

Артур перегорнув кілька сторінок брошури, поки не знайшов те, що шукав. На задній палітурці було кілька карт планети. Вони були досить грубими і неточними, тому що навряд чи могли взагалі когось зацікавити, але Артур знайшов в них те, що йому було потрібно.

Він не розпізнав це відразу, бо карти були перевернуті іншим боком, ніж він того очікував і тому здавалися цілком незнайомими. Звісно, верх і низ, північ і південь абсолютно довільні напрямки, але ми звикли бачити речі так, як ми звикли бачити їх, і Артур повинен був повернути карти догори ногами, щоб в них розібратися.

Зліва зверху була одна велика маса землі, яка звужувалась донизу і утворювала маленький перешийок, а потім знову розширювалась, як велика кома. Справа знаходилась ціла колекція великих шматків суші, які були об'єднані у знайомі форми. Контури були не зовсім такі ж і Артур не міг здогадатися чи то через те, що карта була надто груба, чи тому, що рівень води був вищий, чи тому, що, ну, може, просто тут все було якось по-іншому. Але докази були незаперечними.

Це безсумнівно була Земля.

Чи радше, це майже безсумнівно була не вона.

Вона просто була дуже схожа на Землю і займала такі ж координати у просторі/часі. Які координати вона займала у Ймовірності, тут уже спробуй вгадай.

Він зітхнув.

Ця планета, зрозумів Артур, була найбільш схожою на дім серед того, до чого він міг дістатися. Що означало, що він був від дому на стільки далеко, на скільки це можливо.

Похмурий, Артур відкинув брошуру і задумався над тим, що, заради всього святого, йому робити далі.

Він видобув із себе гіркий смішок, згадуючи про те, що щойно думав. Потім дістав свого старого годинника і потряс трохи, щоб завести. Йому знадобилося, згідно з його власними розрахунками, провести цілий рік жорстких подорожей, щоб дістатися сюди. Цілий рік з того часу, як відбувся нещасний випадок у гіперпросторі і Фенчорч зникла. Одну хвилину вона сиділа з ним поруч у СлампДжет, в наступну хвилину корабель виконав абсолютно нормальний гіперпросторовий стрибок, а коли він повернув голову, то побачив, що її вже немає. Навіть сидіння ще було теплим. А її імені навіть не було у списку пасажирів.

Космолінії були дуже насторожені тим, на що він поскаржився. Велика кількість дивних речей трапляється у космосі і велика кількість з них роблять велику кількість грошей для адвокатів. Але коли його запитали з якого він з Фенчорч Галактичного Сектора і почули у відповідь ZZ9 Множинний Z Альфа, то повністю розслабилися, хоча Артуру це не сподобалось. Вони навіть трохи посміялися, хай і співчутливо. Потім вони тицьнули пальцем у розділ контракту, що заключався при покупці квитка, де було вказано, що всім особам, що походять із Множинних зон не рекомендується подорожувати гіперпростором і вони це роблять на свій страх і ризик. Всі, наголосили вони, знають про це. А потім злегка похихикали і похитали головами.

Коли Артур вийшов з їх офісу, то відчував якусь дрож. Він не лише повністю і остаточно втратив Фенчорч, але й відчував, що чим довше він перебуває поза домом, на відкритих просторах Галактики, то більшою робиться та купа речей, про існування яких він

навіть не здогадувався.

Тільки-но він поринув у ці тяжкі спогади, як раптом пролунав стук і двері його кімнати в мотелі рвучко відчинилися. Жирний і розпатланий тип увійшов всередину тримаючи маленьку валізку Артура.

— Де мені це поста... — встиг вимовити він.

Зненацька по підлозі промайнув якийсь фіолетовий клубок і чоловік повалився на підлогу намагаючись відбитися від маленького шолудивого створіння, яке вистрибнуло з мокрої нічної темряви і загнало свої зуби прямо йому в стегно, навіть не зважаючи на кілька товстих шарів шкіряної підкладки, які були на ньому. На короткий момент наступила якась неприємна на вигляд мішанина, яка складалася із незрозумілої швидкої мови і глухих ударів. Чоловік несамовито кричав і кудись вказував. Артур вхопив здоровенну палюгу, яка стояла біля дверей немовби спеціально для цих цілей, і почав дубасити нею богхога.

Той раптом відстрибнув і позадкував, здивований і засмучений. Він знервовано забився у куток і піджав хвоста, поглядаючи на Артура, а його голова незграбно сіпалася на один бік. Здається у істоти була вивихнута щелепа. Вона трохи поскавувала, а потім почала ялозити своїм вологим хвостом по підлозі. В цей час біля дверей жирний чоловік з Артуровою валізою сидів на підлозі проклинаючи все світі і намагався зупинити потік крові зі стегна. Його одяг вже був повністю мокрий від дощу.

Артур витріщився на богхога не знаючи, що робити. Богхог запитально дивився на Артура. Істота намагалася наблизитися до нього і поскиглювала. Богхог намагалася поворухнути щелепою, але та завдавала їй болю. Раптом він підстрибнув до Артурового стегна, але його зміщена щелепа була надто слабкою, щоб вчепитися і той сповз додолу жалібно підвиваючи. Жирний чолов'яга вскочив на ноги, підняв палку — і богхогові мізки розлетілися по килимку липучою соковитою масою. Чоловік ще постояв хвилику важко дихаючи, немовби очікуючи чи істота посміє ще поворухнутись бодай раз.

Самотнє око богхога лежало і докірливо дивилося на Артура з потовчених руїн черепа.

— Як ви думаєте, що воно намагалось сказати? — слабким голосом запитав Артур.

— А, та нічого особливого, — відповів чоловік. — Це просто їх спосіб показати дружнє ставлення. А це наш доброзичливий спосіб показати взаємну симпатію, — додав він, махнувши палкою.

— Коли наступний рейс звідси? — запитав Артур.

— Я думав ви щойно прилетіли, — сказав чоловік.

— Так, — погодився Артур. — Це мав бути дуже короткий візит. Просто хотів пересвідчитись чи це потрібна планета. Вибачте.

— Хочете сказати, що потрапили не на ту планету? — похмуро запитав чоловік. — Кумедно, як багато людей кажуть те саме. Особливо ті, хто живуть тут. Він оглянув залишки богхога з глибоким предковичним почуттям образи.

— О, ні, — заперечив Артур, — це потрібна планета, все правильно. Він підняв вологу брошуру з ліжка і поклав її до кишені. — Все добре, дякую, я це візьму, — сказав Артур, забираючи свою валізу у чоловіка. Він вийшов крізь двері і поглянув у холодну вогку ніч.

— Так, це та планета, все правильно, — повторив він. — Та планета, не той всесвіт.

В небі над ним пролетіла самотня пташка, коли він вирушив назад до космопорту.

Розділ 8

Форд мав свій власний етичний кодекс. В ньому було небагато правил, але це був його власний кодекс, і тому він його більш-менш дотримувався. Одним з його правил було ніколи не купувати напої за свій рахунок. Форд не був впевнений чи це вважається за етику, але інколи треба працювати з тим, що є. Він також був цілком і повністю проти будь-яких форм жорстокості до будь-яких тварин, крім гусей. І більше того, він ніколи б не зміг вкрати щось у своїх роботодавців.

Ну, не зовсім буквально вкрати.

Якби головний бухгалтер не починав битися в припадку від гіпервентиляції натискаючи на кнопку тривоги «заблокувати-всі-виходи», після того як Форд вручав йому рахунок з витратами, тоді він би вважав, що виконує свою роботу неналежним чином. Проте насправді крадіжка це зовсім інша річ. Це наче кусати руку, яка тебе годує. Дуже сильно смоктати її чи навіть ніжно покусувати — це нормально, але ж не кусати насправді. Особливо коли це Путівник. А Путівник — це святе.

Але все, думав Форд пригинаючись, петляючи і проторюючи свій шлях через будівлю, скоро змінитись. І винити у цьому вони мають тільки себе. Тільки-но погляне на це все. Якись лінії охайних сірих офісних кабінків і зграйки кабінетів. Все це місце стало якимось нудним, заповненим гудінням п'ятихвилинок та нарад, повідомлень через інтерком, і скрізь майоріло службовими наліпками-записками. І це в той час, коли на вулиці грають у, заради Заркуона, Вполуй Вокета, а в офісі Путівника нема кому навіть бездумно буцнути м'яча по коридору чи одягнути пляжний костюм кричущого кольору.

— ІнфініДім Ентерпрайз, — прогарчав Форд прокрадаючись коридорами.

Двері не зупиняли його і наче зачаровані відкривались перед ним без зайвих питань. Ліфти швидко доставляли до потрібних місць. Форд намагався пройти найбільш складним та заплутаним шляхом, але основний напрямок в нього був вниз. Його щасливий маленький робот турбувався про все на їх шляху, поширюючи хвилі непереборної радості через усі схеми системи безпеки, які траплялися на шляху.

Форд подумав, що непогано було б дати йому ім'я і вирішив, що назве його Емілі Сандерс, в честь дівчини, про яку у нього були дуже теплі спогади. Потім він опам'ятався і подумав, що Емілі Сандерс безглузде ім'я для робота системи безпеки, і вирішив натомість назвати його Колін — в честь собаки Емілі.

Форд заглиблювався все далі і далі у нутрощі будівлі, у місця, де він ніколи раніше не бував, зони із все вищим і вищим рівнем захисту. Він уже почав ловити на собі здивовані погляди операторів повз яких він проходив. На такому рівні безпеки їх уже навіть не називають людьми. Та й займалися вони, мабуть, такими речами, які можу робити лише оператори. А коли вони ввечері повертаються додому, до своїх сімей, то знову стають людьми. Звичайно, їх зустрічають діти дивляться на них своїми великими сяючими очима і запитують «Тату, а що ти робив сьогодні на роботі?», вони просто відповідають «Я виконував свої обов'язки оператора» і на цьому все.

Правда в тому, що існує ціла низка вельми хитромудрих махінацій, які проходили за бадьорою і безтурботною обкладинкою, під якою любить ховатися Путівник. Чи принаймні любив, доки не з'явився цей ІнфініДім Ентерпрайз і не зробив навіть цю обкладинку вельми хитромудрою. Серед них було безліч податкових афер, шахрайств, хабарів та тіньових схем, які підтримували цю величну блискучу споруду. Саме на нижніх поверхах, у секретних дослідних та інформаційно-обчислювальних центрах цієї будівлі всі процеси якраз і відбувалися.

Кожні кілька років Путівник переносить свій бізнес, а разом з ним і саму будівлю на нову планету. І стає там сонячно і світло, і чути сміх навкруги поки Путівник пускає своє коріння у місцеву економіку і культуру, надає робочі місця, відчуття розкоші і пригод, та врешті-решт, не так уже й багато прибутку, як очікували місцеві.

Коли ж Путівник змінює своє місце, то також забирає і власне будівлю, а планету покидає серед ночі, наче злодій. Точнісінько як злодій серед ночі, якщо бути чесним. Зазвичай він покидає планету дуже ранньої години, а на наступний день одразу виявляється, що кудись пропала величезна кількість речей. Цілі культури раптом занепадають, країни банкрутують (на це зазвичай йде не більше тижня), залишаючи раніше процвітаючі планети спустошеними та не в змозі оговтатись від перенесених втрат, але з ледь вловимим відчуттям причетності до якоїсь великої пригоди.

«Оператори», які збентежено проводжали поглядами Форда в глибини найбільш чутливих зон будівлі, заспокоювались присутністю Коліна, який летів поруч, видавав із себе неголосне гудіння наповнене задоволенням і полегшував дорогу на кожному етапі.

Сирени потроху почали стихати в протилежному кінці будівлі. Схоже, що Ванн Харла вже знайшли і це може спричинити проблеми. Форд натомість сподівався, що зможе тихцем всунути назад до кишень Кар-Пол-Ід, поки той не очунав. Ну що ж, цю проблему відкладемо на пізніше, хоча зараз він не мав ні найменшого уявлення як її вирішити. На якусь хвилю він навіть захвилювався.

Куди б Форд не пішов, маленький Колін завжди оточував його коконом з доброти та щастя і, що найважливіше, радісною та непереборною поступливістю ліфтів і слухняністю дверей. Форд навіть почав насвистувати, що, звісно, було помилкою. Ніхто не любить свистунів, а особливо провидіння, що справи довершає, хай хоч які в нас наміри³.

Наступні двері не відчинились

Шкода, бо це були саме ті двері, до яких Форд прямував весь цей час. Вони стояли перед ним: сірі і рішуче закриті, з написом:

ВХІД ЗАБОРОНЕНО.

НАВІТЬ УПОВНОВАЖЕНОМУ ПЕРСОНАЛУ.

ВИ ГАСТЕ СВІЙ ЧАС.

ЙДІТЬ ГЕТЬ.

Колін повідомив, що двері на нижніх поверхах набагато похмуріші.

Вони були на десять поверхів нижче рівня землі. Повітря було охолоджене, а брутальні сірі стіни із заклепками прикрашав зі смаком оздоблений декор із пряжі. Буйна ейфорія Коліна вщухла і опустилася до рівня рішучої радості. Він повідомив, що уже починає трохи стомлюватись. Його нестримні спроби вкати цим дверям бодай найменшу приязнь забирали в нього всю енергію.

Форд вдарив двері. Вони відчинились

— Суміш задоволення і болю, — пробурмотів він. — Завжди спрацьовує.

Форд зайшов всередину, а за ним і Колін. Не зважаючи на дріт в голові, який з'єднував його електроди задоволення, його почуття щастя було якимось нервовим щастям. Він злегка трусився в повітрі.

Кімната була маленькою, сірою і повною гулу.

Це і є нервовий центр Путівника.

Комп'ютерні термінали, які стояли вздовж стін, були вікнам до кожного аспекту операцій, які виконував Путівник. Тут, на лівому боці кімнати, через Суб-Ета-Нет збиралися звіти від польових дослідників з усіх куточків Галактики, які потім спрямовувались прямо в офіс до редакторів відділів, де всі хороші частини звітів вирізалися секретарями, тому що редактори якраз були на обіді. Залишки далі направлялися до протилежного боку будівлі — другої ніжки «Н» — де знаходився юридичний відділ. Юридичний відділ, в свою чергу, вирізав будь-які частини, які навіть віддалено можна вважати вдалимими, а те що залишилось відправляв виконавчим редакторам, які також на обіді. Там секретарі редакторів перечитують все, розуміють, що перед ними цілковита дурня і вирізають більшу частину того, що залишилось.

Коли хтось з редакторів, похитуючись, нарешті повертався з обіду, то вигукував:

— Що за ідіот цей Х — де Х це ім'я польового дослідника в даному питанні, — що за дурню він нам прислав з іншого кінця бісової Галактики? Який сенс мати працівника, який проводить три орбітальних періоди у триклятих Зонах Розуму на Гагракаці, коли там відбувається стільки всього цікавого, а ось ця писанина все, що може нам прислати цей шматок лайна холерного пінгвіна. Закрийте к бісу його рахунок!

— Що робити з редагованою копією? — запитає секретар.

— А, та випускайте її в мережу. Все одно треба якийсь матеріал. І взагалі, в мене болить голова, я пішов додому.

Так чином редагована копія востаннє проходить через вогонь і воду юридичного департаменту, а потім надсилається сюди, вниз, де транслюється через Суб-Ета-Нет і

³ Цитата із п'єси В.Шекспіра Гамлет, принц датський

миттєво розповсюджується по всій Галактиці. Такі функції виконує обладнання, яке знаходиться на правому боці кімнати.

Тим часом, наказ на закриття рахунку дослідника надійшов до комп'ютерного терміналу в правому кутку, до якого якраз хутко прямував Форд Префект.

(Якщо ви читаєте це повідомлення на Землі тоді:

а) Удачі. Існує страшенна купа речей, про які ви не знаєте абсолютно нічого, але ви в цьому не самі. І це саме той випадок, коли наслідки незнання якихось з цих речей особливо жахливі, але, гей, врешті-решт це лише спосіб яким печиво топчуть і стирають на пил.

б) Навіть не намагайтеся зробити вигляд, що знаєте як виглядає комп'ютерний термінал. Комп'ютерний термінал це вам не якийсь старий незграбний телевізор з друкарською машинкою перед ним. Це інтерфейс, через який розум і тіло можуть з'єднуватися із всесвітом і рухатись в ньому і ним.)

Форд поспішив до терміналу, сів перед ним і швидко поринув у всесвіт.

Це не був звичний всесвіт. Це був всесвіт густо огорнених світів, що мали дивовижну топологію з височених гірських вершин, захоплюючих ущелин, супутників, які розсипалися у зграї морських коників, образливо нашіптуючих тріщин, беззвучних громад океанів та безмежних ешелонів скріплених фунтів, що мчать на шаленій швидкості.

Форд трохи постояв, щоб зібратися з думками. Він спробував вирівняти дихання, заплющив очі і знову роззирнувся навколо.

Так, це було те місце де бухгалтери проводили весь свій час. Для них тут було значно більше інформації, ніж можна вловити неозброєним оком. Він обережно оглянувся довкола, намагаючись не дати цьому всьому розбухати, витікати і поглинати його.

Форд не знав куди йому поткнутись у цьому світі. Він навіть не здогадувався, які фізичні закони визначають його просторові величини чи характеристики, але його інстинкт підказував шукати найбільш визначну ознаку ландшафту і прямувати до неї.

Десь далеко, на незрозумілій відстані — чи це була миля, чи мільйон миль, чи прямо перед носом? — досягав неба величний гігантський пік, від якого громадились одне на одного і відгалужувалися аканти⁴, агломерати⁵ та архімандрити⁶.

Форд як міг пробивав собі шлях де поповзом, де перелазами, і нарешті досягнув гори через невизначений проміжок часу.

Розкинувши руки, щосили чіпляючись за грубу, ребристу і щербату поверхню, він повз гірським схилом. Переконавшись, що знаходиться у безпеці, Форд зробив страшенну помилку і поглянув униз. Поки він повз, ліз і матюкався, відстань між ним і землею його мало бентежила, але в цей момент, коли він висів на руках, чіпляючись за скелю, всередині в нього все похололо. Пальці вже біліли від напруги і болю. Зуби, невідкладні йому, скреготали. Очі закотилися всередину від хвиль нудоти.

Величезним зусиллям волі він змусив себе розімкнути пальці і відштовхнувся від скелі.

Форд відчув як пливе. Геть. А потім, наперекір знайомим законам фізики, вгору. І вгору.

Він відкинув плечі назад, дав рукам безвольно впасти вниз, направив погляд вгору і дозволив нести себе все вище і вище.

Незабаром, якщо цей термін мав хоч б якесь значення у цьому віртуальному всесвіті, над його головою почав вимальовуватись виступ, за який можна було схопитися, і на який можна було вилізти.

Він звівся, потім схопився, а потім і виліз.

Навіть трохи задихався. Всі ці фізичні вправи були доволі напруженими.

⁴ Стилiзовані зображення рослини аканту (ведмежа лапа)

⁵ Комплекс з'єднаних окремих предметів в одне ціле, при якому вони зберігають свої риси й властивості

⁶ Управитель великих чоловічих монастирів на ранг нижчий за єпископа.

Він міцно схопився за виступ і сів. Форд не був певен від чого саме він таким чином себе оберігав: від того, щоб не впасти чи від того, щоб не злетіти, але, хай там як, йому потрібно було за щось вчепитись і оглянути світ, який раптом простягнувся під його ногами.

Від висоти голова в нього знову пішла колом і крутилася доти, доки він не зрозумів, що заплющивши очі, жалібно рюмсає обіймаючи величезну скелю, яка височіє кудись догори.

Поступово він зміг вирівняти дихання. Подумки Форд безперестанку повторяв собі, що це все лише комп'ютерна графіка. Віртуальний світ. Симульована реальність. І він може вийти з неї будь-якої миті.

Форд так і зробив.

Він сидів у м'якому синьому шкіряному офісному кріслі перед комп'ютерним терміналом.

Це його заспокоїло.

Він чіплявся за поверхню неймовірно високої скелі, на вузькому виступі над прірвою, яка змушувала його мозок знову і знову ходити обертом.

Насправді, вся справа була не у висоті. Він неймовірно хотів би, щоб ландшафт під ним перестав так божевільно тріпотіти і колихатися. Потрібно триматися. Не за скелю — це лише ілюзія. Йому треба втримати ситуацію під контролем і знайти сили поглянути на світ, в якому він перебував, без емоційних переживань.

Він весь зжався і от, в той момент, коли він саме збирався відштовхнутися від поверхні скелі, раптом відкинув саму ідею скелі і тепер просто сидів: легко і вільно. Форд оглянув навколишній світ. Його дихання було рівним. Він повністю спокійний. І знову впевнений в тому, що робити.

Він опинився у чотиривимірній топологічній моделі фінансової системи Путівника і зовсім скоро хтось чи щось дуже захоче дізнатися навіщо.

А ось і вони.

Пливучи через віртуальний простір, до нього наближався невелика зграйка бридких істот з маленькими гострими голівками, тоненькими вусиками і стальними очима. Вони ще здалеку почали засипати його питаннями типу: хто він такий, що він тут робить, який у нього допуск, який допуск у агента, який дав йому допуск, які проміри його внутрішньої поверхні стегна і тд. Лазерні промені бігали вздовж нього, наче він був пакетиком печива, який сканують на касі. Раптом з'явилися і важкі бойові лазери, так про всяк випадок. Той факт, що все це відбувалося у віртуальній реальності не мало жодного значення. Бути вбитим віртуальним лазером у віртуальному світі так само ефективно, як і реальним лазером у реальному світі, бо ми живі на стільки, на скільки думаємо, що живі і мертві на стільки, на скільки думаємо, що мертві.

Скануючи його відбитки пальців, сітківку і малюнок записин волосся, істоти надзвичайно збудилися. Їм зовсім не подобалася та інформація, яку вони отримували. На Форда раптом посипався град питань дуже особистого характеру. Скрипучі голоси істот від збудження зривалися на вереск. Маленький хірургічний скальпель потягнувся до шиї Форда. Затримавши подих, і тихенько молячись про себе, він витягнув з кишені Кар-Пол-Ід Ванн Харла і помахав перед ними.

Одразу ж кожен лазер було спрямовано на маленьку картку, скануючи її вздовж і впоперек, перевіряючи кожну молекулу.

Раптом вони всі зупинились.

Вся зграя маленьких віртуальних інспекторів виструнчилась і була готова до його команд.

— Раді вас бачити, містере Харл, — хором вигукнули вони. — Ми можемо чимось вам допомогти?

Рот Форда розтягнувся у повільній і шкодливій усмішці.

— А знаєте, — промовив він, — мабуть, що так.

Через п'ять хвилин його вже там не було.

Тридцять секунд, щоб виконати роботу і три хвилини тридцять секунд, щоб замести

сліди. Він міг зробити все, що завгодно у віртуальному світі. Ну принаймні все. Можна було навіть переписати власність компанії на своє ім'я, проте він сумнівався, що така справа залишиться непоміченою. Та й, врешті-решт, він цього не хотів. Така робота вимагає відповідальності, а ще постійно треба буде затримуватися в офісі до ночі, не кажучи вже про неминуче судове розслідування із звинуваченням у шахрайстві і тривалі перебування у в'язниці. Йому потрібно було щось таке, чого ніхто крім комп'ютера не помітив би — саме це і зайняло тридцять секунд.

Решта три з половиною хвилини пішли на те, щоб запрограмувати комп'ютер так, щоб він не помітив те, що він щось помітив.

Він повинен був не хотіти знати про Фордові справи і таким чином той міг спокійно покинути машину налаштовувати захисні механізми проти будь-якої особистої інформації, яка тільки з'явиться. Таку техніку програмування він запозичив у політиків: будь-яка людина, яка обирається на високу посаду, одразу вмикає ментальний блок проти правди і совісті.

Ще хвилинку було витрачено на те, щоб виявити, що в системі один ментальний блок уже є. І до того ж великий.

Його він ніколи б і не знайшов, якби сам не був зайнятий конструюванням блоку. Коли раптом він натрапив на цілий лабіринт переконливих і бездоганно гладких відмовок та диверсійних підпроцесів в тому місці, де збирався встановити свій. Комп'ютер повністю заперечував будь-які відомості про них, а потім, звісно, відмовлявся зізнаватись, що взагалі існує щось, що можна заперечувати. Всі ці заперечення були настільки переконливими, що навіть змусили Форда замислитись чи не зробив він помилки.

Він був вражений.

Насправді, він був на стільки вражений, що навіть передумав встановлювати свій ментальний блок, а натомість просто встановив виклики функцій до вже встановленого, щоб той займався із запитамися з приводу Фордових справ.

Він швидко провів дебаг⁷ тих маленьких частинок кодів, які встановив сам, просто, щоб пересвідчитись, що їх на місці не виявилось.

Проклинаючи весь світ, Форд знову почав шукати їх, але не знайшов й сліду.

Він саме вже збирався встановлювати їх знову, коли раптом зрозумів, що не може їх знайти, бо вони вже успішно почали працювати.

Задоволений, Форд посміхнувся.

Потім він спробував дізнатися для чого стоять інші ментальні блоки, але, здається, зовсім природньо, що вони також мали свої ментальні блоки. Насправді, він уже не міг знайти жодних слідів, настільки вони були добре зроблені. Він замислився чи бувало йому не привиділось це все. Потім замисився, чи бувало йому не привиділось, що там було щось пов'язане з чимось у будівлі Путівника, і чимось із номером 13. Форд запустив кілька тестів. Так, все правильно, йому лише здалося.

А тепер, пора забиратися. Немає часу на заморочені і складні шляхи, там наверху, мабуть, скрізь уже волає сигнал тривоги. Форд піднявся на ліфті на перший поверх, щоб потім пересісти на експрес-ліфт. Йому ще треба було якось повернути Кар-Пол-Ід назад до кишені Харла, доки той не помітив. Як? Він гадки не мав.

Двері ліфту відчинилися, відкриваючи погляду безліч роботів охоронців і бойових дронів, які з нетерпінням чекали на нього, оголивши свої прегарні пушки.

Вони наказали йому вийти.

Форд знизав плечима і вийшов. Відштовхнувши його вбік, вся арава кинулась до ліфту, який повів їх донизу — шукати зловмисника в підвальній частині будівлі.

Це було класно, подумав Форд, і дружньо поплескав Коліна. Колін був єдиним корисним роботом з тих, які йому довелося зустріти. Той бовтався в повітрі перед ним у радісному екстазі. Форд подумав, що не дарма назвав його в честь собаки.

⁷ Дебаг (комп. жарг. debug) — перевірка і налагодження частин коду або комп'ютерної програми

Йому відчайдушно хотілося забратися з будівлі прямо зараз і сподіватися на краще, проте він знав, що «краще» має набагато більше шансів все-таки здійснитися, якщо Харл не дізнається, що його Кар-Пол-Ід кудись зникла.

Вони підійшли до експрес-ліфтів.

— Вітання, — сказав ліфт, коли вони увійшли.

— Привіт, — відповів Форд.

— Куди, хлопці, вас сьогодні підкинути? — поцікавився ліфт.

— На 23 поверх, — сказав Форд.

— Схоже сьогодні цей поверх особливо популярний, — зауважив ліфт.

— Хмм, — подумав Форд, якому зовсім не сподобалося те, що він почув.

На табло ліфта з'явилося число 23 і він почав підійматися. Щось в цьому табло привернуло увагу Форда, але він не зміг вловити що саме, а тому просто відмахнувся від цієї думки. Його більше непокоїла популярністю вибраного ним поверху. Він ще навіть серйозно не замислювався як має справлятися з тим, що там зверху твориться, тому що не мав ні найменшого уявлення з чим матиме справу. Будемо по ходу щось придумувати, врешті решт подумав він.

От ми й на місці.

Двері відчинилися.

Зловісна тиша.

Пустий коридор.

Ось вони, двері до офісу Харла, з тонким шаром пилу навколо них. Форд знав, що той пил складався з мільярдів крихітних молекулярних роботів, які повилазили з деревини, щоб зібрати одне одного, відновити двері, розібрати одне одного і знову повернутися у деревину, в очікуванні нових пошкоджень. Форд на хвилюку замислився, йому було цікаво, що це форма життя, але тільки на хвилюку, бо в цей момент його більше цікавило власне життя.

Він зробив глибокий вдих і кинувся вперед.

Розділ 9

Артура мучило відчуття втрати.

А котись воно к бісу, подумав він, і відчув, що зараз йому потрібні якась допомога чи порада. Артур вирішив відкрити Путівник по Галактиці для космотуристів. Він пошукав розділ «Допомога», знайшовши, виявилось, що в ньому зазначається «Див. розд. ПОРАДИ». Він пошукав розділ «Поради», знайшовши, виявилось, що в ньому зазначається «Див. розд. ДОПОМОГА». Останнім часом Путівник часто робив подібні штуки, — може він також всередині весь розбитий.

Артур вирішив прямувати до Східного Рукава Галактики, де, за чутками, можна було знайти істину та мудрість, а якщо бути точним, то на планеті Хаваліус, яку населяли оракули, провидці та знахарі, а також піцерії на винос, бо більшість тутешніх містиків не були нездатні щось приготувати самостійно.

Однак, виявилось, що планета була якоюсь аж занадто тихою. Артур блукав вулицями селища, де жили найвидатніші пророки. В повітрі був ледь вловимий дух вимирання.

Він підійшов до одного з пророків, який саме збирався закривати свою крамницю. Вигляд у неї був не дуже процвітаючий. Артур запитав, що тут відбувається

— Немає попиту, — буркнув той похмуро, забиваючи цвяха у дошку, яку тримав навпроти вітрини свого салону.

— Оу? Але чому?

— Потримай-но інший кінець — покажу.

Артур притримав незабитий кінець дошки, поки старий пророк забивав її. Потім той зник всередині будинку і за хвилюку повернувся із маленьким приймачем Суб-Ета радіо. Увімкнувши його, він трохи погрався з частотами, а потім поставив на маленьку дерев'яну лавку, на якій зазвичай сидів і видавав свої пророцтва. Потім знову взявся за дошку і

повернувся до забивання цвяхів.

Артур сів поруч із приймачем і почав слухати.

— ...буде підтверджено, — повідомив голос по радіо.

— Завтра, — продовжив він, — віце-президент Пофла-Вігус Рупі Га Стріп повідомить, що збирається балотуватися на пост президента. У свої завтрашній промові він...

— Переключи на інший канал, — кинув пророк. Артур натиснув на клавішу пошуку.

— ... відмовився коментувати, — пролунало з радіо. — Наступного тижня загальне безробіття у секторі Забуш, — продовжував голос, — сягне найбільших величин з початку ведення статистики. У звіті, опублікованому наступного місяця...

— Знайди інший, — буркнув пророк роздратовано. Артур знову натиснув на клавішу.

— ...категорично це заперечив, — пролунало із радіо. — Наступного місяця королівське весілля між принцом Джід із династії Суфлінгів та принцесою Хулі Рауї-Альфійською стане найбільш популярною церемонією на Території Бьянджі за всю її історію. На зв'язку наш репортер Трілліан Астра із репортажем.

У Артура очі полізли на лоба.

Приймач вибухнув ревом натовпу та звуками духових оркестрів. Дуже знайоми голос промовив:

— Ну що ж, Крате, це видовище, яке відбудеться в середині наступного місяця абсолютно неймовірне. Принцеса Хулі виглядає карколомно у своїй...

Пророк змахнув радіо з лавки на запилену землю, де воно зойкнуло, наче сполохане курча.

— Бачиш, з чим мені доводиться тягатись? — буркнув пророк. — Ось, потримай це. Ні, не те — це. Ні, не так. Цим догори. Та іншим боком, ідіот.

— Я ж слухав передачу, — запротестував Артур, безпомічно крутячи в руках молоток пророка.

— І всі робили теж саме. Тому це місце й схоже на місто-привид.

Він смачно сплюнув у пилюку.

— Ні, я маю на увазі, мені здалося, що там була моя знайома.

— Прицеса Хулі? Якби я стояв тут і вітався з кожним, хто каже, що знає принцесу Хулі, то мені знадобилася б нова пара легень.

— Ні, не принцесу, — заперечив Артур. — Репортера. Її звати Трілліан. Тільки от не знаю, звідки в неї прізвище Астра. Ми з нею з однієї планети. Мене вже давно цікавило куди вона поділася.

— А, та вона зараз по всьому часовому континууму. У нас тут не зловиш 3дТВ телеканали завдяки нашому любові-коханому Великому Зеленому Арклесезуру, але по радіо ти ще можеш її почути. Вона постійно носиться туди й назад у просторі/часі. Хоча вона й хоче десь осісти і знайти собі місце для стабільного життя, як і більшість панночок її віку. Але зрештою це закінчиться сльозами. Якщо вже не скінчилось.

Він замахнувся молотком і луснув себе по пальцеві. Після чого, переповнений Божою Благодаті, заговорив різними мовами: виразно, але незрозуміло.

Решта селища оракулів мала не кращий вигляд.

Він десь чув, що вибираючи серед оракулів, найкраще знайти того оракула, до якого ходять інші оракули, але виявилось, що у того зачинено. На дверях висів напис «Я вже більше нічого не знаю. Спробуйте запитати у сусідів, але це лише припущення, а не порада оракула».

«Сусіди», як виявилось, проживали в печері, на яку Артур натрапив через сотню ярдів. Перед печерою диміло маленьке вогнище, а над ним висів пом'ятий казанок. З того ж казанка долинав доволі неприємний сморід. Принаймні, подумав Артур, це від казанка. Хоча недалеко також бовтались на мотузці нутрощі місцевих схожих на кіз тварин, висихаючи на сонці, і запах міг надходити і звідти. Також, в небезпечній близькості, лежала купа розпатраних решток тіл місцевих схожих на кіз тварин, тому сморід міг йти і звідти.

Але з такою ж легкістю джерелом запаху могла бути стара леді, яка саме була зайнята

тим, що відганяла мух від купи тіл. Заняття це було майже безнадійне, бо кожна муха була розміром з корок від шампанського, а зброєю їй слугувала ракетка для настільного тенісу. А ще, здається, бабця була напівсліпа. Хоча, то тут, то там, як повезе, її божевільні махальні рухи потрапляли по одній з мух, звучав смачний глухий стук, і комаха, кулею пролетівши в повітрі, розмазувалась по протилежній стіні входу до печери.

Своїм щасливим виглядом стара показувала, що саме заради таких моментів вона і живе.

Тривалий час Артур спостерігав цю екзотичну виставу з доволі ввічливої дистанції, і от нарешті наважився делікатно кашлянути, щоб привернути увагу дами. Для делікатного покашлювання, на жаль, спочатку треба було зробити вдих. Вдихнувши дещо більше місцевої атмосфери, ніж очікував, Артур зайшовся відчайдушним кашлем і, знесилений, стікаючи сльозами і задихаючись прихилився до скелі. Він силкувався вдихнути, але кожен новий вдих робив справу ще гіршою. Його знудило, задихаючись, він склався навпіл, впав у власне блювотиння, прокотився по ньому, а потім іще кілька ярдів, поки нарешті не підвівся і навкарачки проповз до трохи свіжішого повітря.

— Прошу вибачення, — прохрипів Артур.

Він вже майже віддихався.

— Мені справді дуже-дуже соромно. Я почуваюсь повним ідіотом...

Він безпомічно жестами вказав в бік калюжі власного блювотиння перед входом в печеру.

— Ну що ж? — вимовив він. — Що врешті-решт, я ще можу сказати?

Це принаймні привернуло увагу старої леді. Вона підозріло оглянулася навколо, але будучи підсліпкуватою, навряд чи могла роздивитися його на фоні розмитого кам'яного ландшафту.

Артур з надією помахав рукою.

— Здрастуйте! — крикнув він.

Нарешті вона помітила його, щось буркнула собі під ніс, і знову почала відбивати мух.

За потоками повітря, які виникали при цьому, можна було із легкістю визначити, що джерелом запаху була все-таки вона сама. Нутрощі тварин, гниючі трупи і гидотне вариво в казанку, звісно, додавали свою неповторну частку до місцевої атмосфери, проте основу його складала, без сумніву, сама жінка.

Тим часом вона влучила по ще одній мусі. Та влетіла в скелю і розлетілася по ній бризками, що безумовно, доставило б літній леді невимовне задоволення, якби вона могла бачити так далеко.

Ледве тримаючись на ногах, Артур звівся і почав витирати себе пучком сухої трави. Він не знав, що ще може зробити, після того, як повідомив про свою присутність. З одного боку він уже був готовий а піти геть, в той же час він почувався ніяково, залишаючи калюжу свого блювотиння перед входом в дім цієї жінки. Що ж з нею робити? Він почав скубати пожухлу траву, яка росла то тут, то там, але злякався, що, почавши прибирання, скоріше додасть нового ніж прибере старе.

Отак стоячи і обдумуючи правильну тактику дій, він не помітив, як жінка йому нарешті щось сказала.

— Перепрошую? — схаменувся він.

— Я кажу, вам чимось допомогти? — повторила вона тонким, ледь чутним, скрипучим голосом.

— Ем, та власне, я прийшов до вас за порадою, — крикнув він, відчуваючи себе цілковитим дурнем.

Вона повернула голову, мружачись оглянула його, повернулася назад, замахнулася на муху і — промазала.

— Стосовно чого? — запитала вона.

— Перепрошую? — повторив він.

— Я питаю, стосовно чого? — майже верещала вона.

— Ну, — почав Артур. — Щось типу загальної поради. У брошурі сказано...

— Ха! Брошура! — фиркнула стара жінка.

Вона продовжувала махати своєю ракеткою, але тепер не дуже цілилась.

Артур витяг з кишені пом'яту брошуру. Він не був впевнений навіть. Сам він її вже давно прочитав, а вона, як йому здавалося, зовсім не збиралася цього робити. Зрештою, він все одно її розгорнув, щоб мати, на що задумливо подивитись кілька секунд. Брошура на всі лади розхвалювала прадавнє мистецтво пророків і відунів планети Хаваліус, а також безсоромно прибріхувала про доступні красиві і комфортабельні готелі, які очікують гостей міста Хаваліон. Артур все ще мав при собі Путівник по Галактиці для космотуристів, але останнім часом з'ясувалося, що статті в ньому стали якимись незрозумілими і неповноцінними, з великою кількістю «X», «I» та «{». Мабуть, щось десь пішло не так. Чи це були проблеми тільки з його копією Путівника, чи хтось спеціально це робив, чи, може, це лише якісь галюцинації в обчислювальному центрі видавництва, напевно він не знав. Хай там як, але тепер він почав йому довіряти навіть менше, ніж зазвичай, а це означало, що загалом він не довіряє йому ні на крихту. Та й взагалі останнім часом той використовувався лише в якості підставки, коли він сидів на камінні споглядаючи щось, а сендвіч не було куди покласти.

Жінка знову обернулася, підвелася і попрямувала до нього. Артур в цей час намагався непомітно визначити напрям вітру і трохи посунутися, поки вона підходила.

— Пораду? — перепитала вона. — Пораду, кажеш?

— Е... так, — погодився Артур. — Так, це те...

Він знову заглянув у брошуру, щоб впевнитись чи він бувало не помилився і прилетів на іншу планету, чи щось типу того. В брошурі йшлося: «Місцеві мешканці з радістю поділяться з вами знаннями і мудрістю древніх. Пірніть разом з ними у запаморочливі таємниці минулого і майбутнього!» В ній також було кілька купонів, але Артур соромився їх вирізати і пропонувати комусь.

— Пораду, так? — знову запитала стара жінка. — Щось типу загальної поради, кажеш. Стосовно чого? Що робити зі своїм життям? Це ти хочеш дізнатися?

— Так, — відповів Артур. — Саме це. Інколи доволі проблемна штука, якщо чесно.

Він відчайдушно намагався маленькими кроками посунутися так, щоб стати від неї проти вітру.

Раптом жінка різко повернулася назад і пошкандибала до печери.

— Тоді, тобі доведеться спочатку допомогти мені із ксероксом, — кинула вона.

— Що? — здивувався Артур.

— Із ксероксом, — терпляче повторила вона. — Допоможеш мені витягти його. Він на сонячних батареях. Але мені доводиться тримати його в печері, щоб пташки не позасирали.

— Розумію, — кинув Артур.

— На твоєму місці, я б зробила кілька глибоких вдихів, — пробурчала жінка, просуваючись в темряву печери.

Артур дослухався її поради. Фактично, ледь не дійшло до гіпервентиляції. Коли він відчув, що готовий, то затримав повітря і зайшов до печери.

Ксерокс виявився громіздкою старою штукенцією на візку. Він стояв у напівтемряві, у глибині печери. Коліщатка вперто крутилися у різні сторони, а на землі було безліч дрібних камінців та вибоїн.

— Давай, сходи назовні і віддихайся, — порадила стара жінка. Артур, тим часом, був весь червоний, намагаючись допомогти їй зрушити цю штуку.

Він полегшено кивнув. Якщо її така поведінка не турбує, то тепер він був певний, що і його також. Він вийшов назовні, зробив кілька глибоких вдихів і повернувся назад до штовхання і тягання. Довелося зробити кілька ходок доки нарешті машина не опинилася надворі.

Вперше за тривалий час на неї потрапило сонячне проміння. Стара леді зникла у печері, а потім повернулася зі строкатими металевими панелями, які потім під'єднала до машини,

щоб та змогла збирати сонячну енергію. Вона зиркнула з-під лоба на небо. Сонце було доволі яскравим, але навколо висів якийсь туман.

— Це займе трохи часу, — повідомила вона.

Артур сказав, що залюбки почекає.

Стара жінка знизала плечима і почовгала до багаття. Над ним вмістиме казанка булькотіло і виривалось назовні. Вона потикала його палицею.

— Не бажаєте, перекусити? — запитала вона Артура.

— Я вже обідав, дякую, — відповів Артур. — Ні, справді. Я вже їв.

— Не сумніваюсь, — погодилась стара леді, помішуючи вмістиме палицею.

Через кілька хвилин вона виловила звідти шматочок чогось незрозумілого, трохи подмухала на нього, і поклала до рота.

Деякий час вона задумливо жувала.

Потім вона повільно прошкутильгала повз купу мертвих схожих на кіз тварин, виплюнула туди недожований шматок, і повернулася назад до казанка. Вона спробувала зняти його зі штуки схожої на триногу.

— Може вам допомогти? — запитав Артур.

Він поспішив до неї.

Разом вони відчепили казанок від триноги і незграбно понесли вниз по схилу, який вів від її печери до смуги низькорослих і вузлуватих дерев, які росли на межі між кручею і невеликим яром, з якого відкривався зовсім новий букет різких ароматів.

— Готовий? — запитала стара леді.

— Так... — відповів Артур, хоча й не впевнений до чого саме.

— Один, — почала жінка.

— Два, — продовжила вона.

— Три, — додала вона.

Артур якраз вчасно зрозумів, що вона збиралася зробити. Разом вони вилили вмістиме казанка до яру.

Після декількох годин нетовариської тиші, стара леді нарешті вирішила, що сонячні панелі назбирали потрібний заряд, щоб запустити ксерокс і вона зникла в печері в пошуках потрібних речей. З'явилася вона з двома стосами паперу, які згодувала ксероксу.

Копії були вручені Артуру.

— Це, е..., це ваша порада, так? — запитав Артур, невпевнено проглядаючи аркуші.

— Ні, — відповіла стара леді. — Це історія мого життя. Розумієш, якість будь-якої поради повинна визначатися відносно якості життя, того хто її вам дає. Якщо ти переглянеш цей документ, то побачиш, що я підкреслила всі важливі рішення, які коли-небудь зробила, аби вони виділялись. Вони всі пронумеровані і мають перехресні посилання. Бачиш? Все, що я можу порадити, то це намагатися приймати рішення повністю протилежні до тих, що приймала я, і тоді ти, можливо, не закінчиш своє життя... — вона зупинилася на хвилину, щоб набрати повні легені повітря, для гарного вигуку — ... у старій смердючій печері як ця!

А потім підхопила тенісну ракетку, закатала рукава і пошкандибала до своєї купи мертвих, схожих на кіз, тварин, всілася і почала відбивати мух із запалом і пристрасстю.

В останньому селищі, яке відвідав Артур, не було нічого крім високих стовпів. Вони були на стільки довгими, що із землі й не скажеш, що там на верху, тому Артуру довелося видертися на три таких, поки він не знайшов одну, на якій було бодай щось, окрім платформи, вкритої пташиним послідом.

Не легка справа, скажу я вам. На ці стовпи можна піднятися лише по забитих в них коротким дерев'яних кілках, які повільно підіймаються вверх по спіралі. Будь-який інший турист, менш наполегливий, ніж Артур, зробив би кілька фото і спустився до найближчого бару, де можна також придбати цілу низку дуже солодких і липких шоколадних тістечок, які можна з'їсти прямо перед аскетами. Але тепер, в основному якраз через це, їх тут майже не зустрінеш. Насправді вони майже всі кудись пропали і відкрили дуже прибуткові терапевтичні центри десь на багатших планетах північно-західної брижі Галактики, де життя

було набагато легшим (десь на сім мільйонів порядків), а шоколад просто неймовірним. Більшість аскетів, як виявилось, навіть не знали про існування шоколаду до того, як прийняли аскетизм. Більшість же клієнтів, які приходили у лікувальні центри знали про це дуже добре.

На верхівці третього стовпа Артур зупинився перевести подих. Він весь спітнів і задихався, бо кожен із стовпів був п'ятдесят чи шістдесят футів у висоту. Світ навколо нього запаморочливо крутився, але це не дуже хвилювало Артура. Він знав, що коли логічно подумати, то він не може померти, поки не потрапить до Ставромула Бета⁸, а тому виробив безтурботне ставлення до екстремальної небезпеки, яка могла йому загрожувати. Але його все одно не покидало відчуття, що він от-от звалиться з п'ятнадцятифутової висоти. Проте справитись з ним йому допоміг сендвіч. Він саме збирався поринути у читання копії автобіографії оракула, коли раптом почув, як за спиною хтось легенько кашлянув.

Він так різко обернувся, що навіть впустив з рук сендвіч, який у повітрі перевернувся маслом до низу і здавався дуже маленьким, коли нарешті досяг землі.

Приблизно за тридцять футів позаду Артура був інший стовп, і, єдиний серед розкиданого лісу із трьох дюжин стовпів, був кимось зайнятий. На ньому сидів старий чоловік, в свою чергу зайнятий глибокими думками, які змушували його хмуритися.

— Вибачте, — гукнув Артур.

Чоловік не звертав уваги. Може він не почув його. Відчувався легенький вітерець. Це було неймовірно випадковістю, що Артур почув той тихенький кашель.

— Здрастуйте? — покликав Артур. — Привіт!

Нарешті чоловік кинув погляд на нього. Здавалося той був дуже здивований побачити тут когось. Артур не міг точно сказати чи він був здивований і радий його побачити, чи просто здивований.

— У вас відчинено? — крикнув Артур.

Чоловік нахмурився не розуміючи про, що йде мова. Артур не міг точно сказати чи він не може зрозуміти, чи просто не чує.

— Зараз я піднімусь, — крикнув Артур. — Нікуди не йдіть.

Він зііз з маленької платформи і спустився донизу по спіральних кілочках, діставшись землі вже захеканим.

Артур почав прокладати маршрут до стовпа, на якому сидів старий, але раптом зрозумів, що трохи дезорієнтувався поки спускався донизу, а тому не знав напевно, котрий із них саме той.

Він озирнувся навколо в пошуках прикмет на землі і таким чином вияснив де потрібний стовп.

Артур видерся на нього. Це був не той.

— Чорт, — промовив він.

— Вибачте! — крикнув Артур, чоловікові, який тепер сидів прямо перед ним, але на сорок футів далі.

— Трохи заблукав. Я за хвилику доберусь до вас.

До низу Артур спустився весь розпашілий і стурбований.

Коли він, задиханий і спітнілий, дістався до вершини стовпа, який, він знав це напевно, був саме тим, то зрозумів, що чоловік якимось чином просто знущається з нього.

— Чого ти хочеш? — роздратовано крикнув чоловік.

Тепер він сидів на вершині стовпа, в якому Артур впізнав той, на якому не так давно їв свій сендвіч.

— Як ви туди дісталися? — крикнув Артур роздратовано.

— Ти думаєш я тобі отак зразу і розкажу те, на вияснення чого я витратив сорок весен, літ і осей на вершині стовпа?

⁸ Див. Життя, Всесвіт та все суще, Розділ 18

— А як щодо зим?
— Яких зим?
— Ви сидите на стовпі взимку?
— Тільки через те, що я просидів на стовпі більшу частину свого життя, — промовив чоловік, — не значить, що я ідіот. Взимку я йду на південь. В мене є хатинка на узбережжі. Там я сиджу на північній трубі.

— У вас є якісь поради для туристів?
— Так. Придбай собі пляжний будинок.
— Розумію.

Чоловік перевів погляд на сухий, гарячий, зарослий чагарником ландшафт. Звідси Артур побачив стару леді, маленьку цятку в даліні, яка танцювала туди й назад відбиваючи мух.

— Бачиш її? — раптом озвався старий чоловік.
— Так, — відповів Артур. — Я навіть з нею консультувався.
— А вона до біса багато знає. Я отримав пляжний будиночок саме через те, що вона відмовилась від нього. Що вона тобі порадила?

— Робити прямо протилежне до того, що робила вона.
— Іншими словами, придбати будинок на узбережжі.
— Припускаю, що так, — невпевнено сказав Артур. — Ну, можливо я придбаю собі колись.

— Хммм.

Горизонт розпливався від хвиль тепла, які надходили від розпеченої землі.

— Дасте, ще якусь пораду? — запитав Артур. — Ще щось крім порад щодо нерухомості?

— Пляжний будинок це не просто нерухомість. Це стан душі. Він повернувся і поглянув на Артура.

Дивно, але тепер лице чоловіка знаходилося лише за кілька футів. З одного боку здавалося, що він мав зовсім нормальну форму, але його тіло сиділо зі схрещеними ногами за сорок футів, в той час, як лице знаходилося за два фути від Артура. Не рухаючи головою, і, здається не роблячи нічого дивно, він встав і переступив з одного стовпа на верхівку іншого. Чи це було від спеки, подумав Артур, чи простір мав зовсім іншу форму для нього.

— Пляжному будинку, — сказав чоловік, — не обов'язково навіть стояти на пляжі. Хоча там мабуть найкраще. Всі ми любимо перебувати, — почав він, — у граничних умовах.

— Справді? — здивувався Артур.

— Там де пісок зустрічається з водою. Де земля зустрічається з повітрям. Де тіло зустрічається з розумом. Де простір зустрічається з часом. Ми любимо стояти на одному боці і дивитися на інший.

Артур був страшенно задоволений. Він почув саме те, що йому обіцяли у брошурі. Ось перед ним чоловік, який здавалося рухався через щось типу просторів Ешера⁹, і говорив про глибокі і важливі речі.

Це виглядало страшнувато. А тепер чоловік переміщався зі стовпа на землю, із землі на стовп, зі стовпа на стовп, зі стовпа на горизонт і назад: творячи повний безлад з просторовою уявою Артура.

— Будь ласка, зупиніться! — раптом вирвалося в Артура.

— Що не витримуєш, га? — посміхнувся чоловік.

Без найменших зусиль він тепер сидів знову на тому ж місці, за сорок футів від Артура, схрестивши ноги.

— Ти прийшов до мене за порадою, але не можеш впоратись з тим, чого не усвідомлюєш. Хммм. Що ж, значить мені треба розповісти тобі щось таке, що ти вже знаєш, але воно має звучати по новому, так? Все як завжди. Він зітхнув і сумно подивився в далеч.

⁹ Мауріц Корнеліс Ешер — художник-графік, який досліджував пластичні аспекти понять нескінченності і симетрії, а також особливості психологічного сприйняття складних тривимірних об'єктів.

— Звідки ти хлопче? — запитав чоловік.

Артур вирішив бути розумнішим. Він був уже ситий по горло тим, що всі, кого він зустрічав на шляху, вважали його за цілковитого йолопа.

— А знаєте що, — впевнено вимовив він. — Ви провидець. Ви мені і скажіть.

Старий чоловік знову зітхнув.

— Я просто, — сказав він, а його рука повільно сповзла вниз вздовж обличчя, — намагався зав'язати розмову. Коли він знову підніс руку до лица, на його вказівному пальці крутилась маленька Земля. Помилки бути не могло. Це була саме вона. Одним рухом він розвіяв її. Артур був приголомшений.

— Як ви—?

— Не можу тобі сказати.

— Чому? Я стільки пройшов, щоб сюди дістатись.

— Ти не можеш побачити те, що бачу я, бо ти бачиш те, що бачиш ти. Ти не можеш знати те, що знаю я, бо ти знаєш те, що знаєш ти. Те, що знаю і бачу я не можна додати до того, що знаєш і бачиш ти тому, що ці речі різні за своєю природою. Так само я не можу замінити в тобі те, що бачиш і знаєш ти, тому що це буде заміна самого тебе.

— Зачекай-но, мені треба це записати. — сказав Артур, схвильовано порпаючись в кишені в пошуках олівця.

— Можеш взяти копію в космопорті, — порадив старий чоловік. — В них цілі пачки цього добра.

— Оу, — зітхнув розчаровано Артур. — А може у вас є щось більш специфічне для мене?

— Все, що ти бачиш, чуєш чи переживаєш в будь-якому випадку повністю стосується тебе. Ти створюєш всесвіт сприймаючи його, тому все сприйняте у цьому всесвіті буде стосуватися тебе.

Артур поглянув на нього з недовірою.

— І ці слова також можна знайти десь в космопорті? — запитав він.

— Побачиш, — відповів старий.

— В брошурі сказано, — не вгавав Артур дістаючи її з кишені, — що я можу отримати спеціальну молитву, створену з урахуванням моєї особистості і специфічних потреб.

— О, ну так звісно, — зітхнув старий. — Ось тобі молитва. Є олівець?

— Так, — відповів Артур.

— Вона бути звучати так. Записуй: «Захисти мене від знання того, що мені не треба знати. Захисти мене навіть від знання того, що є такі речі знати, про які я не хочу. Захисти мене від знання того, що я вирішив не знати про речі, про які не знаю. Амінь». Оце воно. Це те, про що ти й так бездумно молиш всередині себе, але тепер ти про це знаєш і можеш робити вголос.

— Хммм, — вимовив Артур. — Ну що ж, дяку—

— Є ще одна молитва, яка йде разом з попередньою і не менш важлива, — продовжив старий, — тому краще і її запиши. Про всяк випадок. Ніколи не знаєш напевне. «Боже, боже, боже. Захисти мене від наслідків попередньої молитви. Амінь». Оце і все. Більшість людських проблем виникають тоді, коли люди забувають про останню частину.

— Ви коли-небудь чули про Ставромула Бета? — запитав Артур.

— Ні.

— Ну що ж, дякую за допомогу, — промовив Артур.

— Та нема за що, — відповів чоловік і зник.

Розділ 10

Форд щосили накинувся на двері офісу шеф-редактора і як тільки-но дверна рама вкотре відламалася, звільняючи прохід, він швидко клубком прокотився по підлозі в напрямку розлогого сірого дивану і встановив стратегічну оперативну базу за його спинкою.

Таким принаймні був план. На жаль, сірого дивану на місці не виявилось.

Звідки, думав Форд, обертаючись у повітрі, ховаючись, пірнаючи і біжучи щодоуху, щоб сховатися за Харловим столом, у людей ця ідіотська звичка переставляти всі офісні меблі кожні п'ять хвилин?

Навіщо, наприклад, заміняти прекрасний розлогий темно-сірий шкіряний диван тим, що раптом виявилось невеликим танком?

І що це за кремезний хлопчина з переносною реактивною системою вогню на плечі? Може він з головного офісу? Навряд. Це якраз і був головний офіс. Принаймні головний офіс Путівника. А звідки ці хлопці з ІнфініДім Ентерпрайз прийшли Заркуон їх знає. В будь-якому разі там було не дуже сонячно, судячи з їх слимакового кольору і текстури шкіри. А це зовсім неправильно, подумав Форд. Люди зв'язані з Путівником мають походити із сонячних країв.

Насправді, такий хлопчина був там не один, а всі разом вони, здавалося, були озброєні і броньовані трохи занадто, як для начальників, навіть у такі буремні часи.

Звісно, в нього була також купа інших припущень. Він припускав, що ці величезні, грубошкірі, схожі на слимаків хлопці були якимось чином зв'язані з ІнфініДім Ентерпрайз. Форд зрадів, що його припущення виявились не безпідставними, бо ці істоти мали логотипи «ІнфініДім Ентерпрайз» на своїй броні. Йому закрадалась підозра, що це і не ділова нарада. Також йому закрадалась підозра, що ці схожі на слимаків істоти якимось чином знайомі йому. Знайомі, але у незнайомому образі.

Ну що ж, він перебував у кімнаті вже добрих дві з половиною секунди, а тому час уже зробити щось конструктивне. Можна було б взяти заручника. Це було непоганою ідеєю.

Ванн Харл сидів у своєму офісному кріслі, весь напружений, блідий і стривожений. В нього, мабуть, були якісь погані новини, а ще вибух, який щойно пролунав ззаду. Форд скочив на ноги і з розгону схопив його.

Роблячи вигляд, що він хоче зробити старий добрий подвійний залом в лікті, Форд нишком вкинув Кар-Пол-Ід назад до Харлової кишені.

Бінго!

Він зробив те, за чим прийшов. Тепер тільки лишилось вибратися звідси.

— Окей, — почав він. — Я...

Він замовк.

Здоровань з ракетною установкою почав повертатися в бік Форда Префекта і націлювати її на нього, що здалося Форду дуже неввічливим.

— Я... — почав він знову, а потім, піддаючись якомусь раптовому імпульсу, вирішив пригнутись.

З реактивної установки пролунав оглушливий гуркіт і ракета вилетіла з його переднього кінця.

Снаряд промчався пролетів повз Форда і вривався у броньоване скляне вікно, яке від вибуху розлетілося дощем з мільйона друзків. Потужні ударні хвилі прокотилися кімнатою змитаючи стільці, шафу і Коліна геть через вікно.

Гей! Виходить, що вони все-таки не ракетонепробивні, подумав Форд. Хтось має переговорити із людиною відповідальною за них. Він відпустив Харла і спробував знайти шлях для втечі.

Та не все так просто. Його оточили.

Тим часом здоровань із ракетною установкою знову виходив на позицію для нового пострілу.

Форд розгубився і не знав, що йому робити.

— Дивіться, — крикнув він впевненим голосом. Але він був невпевнений наскільки це «дивіться», хай навіть сказане впевненим голосом, мало допомогти йому, враховуючи, що час був не на його боці.

А... та якого дідька, подумав Форд, живемо тільки раз, і стрибнув через вікно. Це принаймні збереже елемент несподіванки на його боці.

Розділ 11

Перше, що Артур Дент має зробити, покійно усвідомив він, то це влаштувати собі життя. Це означало знайти планету на якій це можна зробити. Було б непогано, якби це було місце, де можна дихати, сидіти і стояти не отримуючи гравітаційного дискомфорту. Місце де рівень кислотності в нормі, а рослини не мають наміру тебе вбити.

— Я ненавиджу таке антропне ставлення, — сказав він істоті за столом у Центрі надання порад щодо переселення на Пінтлетон Альфа, — але я б хотів жити в такому місці, де його мешканці виглядають приблизно як я. Ну, ви розумієте. Типу людей.

Дивна істота за столом помахала своїми ще більш дивними частинами тіла і здавалася доволі враженою його бажаннями. Вона витікла і поволі поповзла по підлозі, поглинула стару металеву картотеку, а після потужної відрижки вивергнула із себе потрібну шухляду. Потім висунула кілька блискучих щупалець із вуха, витягла кілька документів із ящика, всмоктала його назад і виблювала всю картотечну шафу назад. Потім вона повернулася назад до стільця своїм липким шляхом і кинула папери на стіл.

— Бачите щось підходяще? — запитала істота.

Артур нервово проглянув кілька неохайних і зіжмаканих листків паперу. Він безумовно був десь на околиці Галактики і, на скільки він міг уявити, десь далеко вліво, якби це було у його рідному всесвіті. У місці, де мала бути його власна планета, натомість був гнилий, занедбаний, залитий дощем і населений головорізами разом із богхогами світ. Навіть Путівник по Галактиці для космотуристів тут ледве працював, а тому він ним вже майже не користувався. А ще він скрізь питав чи ніхто не знає бодай щось про Ставромула Бета, але ніхто про таке місце ніколи не чув.

Доступні планети виявилися напрочуд похмурими. Вони мало що могли йому запропонувати, так само, як і він міг мало що дати їм. Артур із жалем зрозумів, що хоча він і прилетів із планети де є автомобілі, комп'ютери, балет та арманьяк він сам не мав уявлення як це все працює. Нічого подібного він не зробить. Навіть, якщо йому дадуть всі знаряддя, то він навряд чи змайструє тостер. Максимум, що він може зробити — це сендвіч. А на такі його навички було небагато попиту.

Артурове серце пішло в п'яти. Це його неабияк здивувало, він думав, що воно вже давно з них вивалилось. Артур на хвилюку закрив очі. Як же йому хотілося зараз бути вдома. Як же йому хотілося, щоб його власна планета, справжня Земля, на якій він виріс не була зруйнована. Як же він хотів, щоб нічого з цього ніколи не сталося. Як же він хотів, щоб коли його очі розплющаться він стояв на порозі свого власного будинку у західній Англії, сонце світило над зеленими пагорбами, фургончик листоноші котився доріжкою, у саду цвіли нарциси, а там вдалечині відкривався на ланч паб. Як же він хотів взяти газету із собою до пабу і прочитати її за пінтою гіркого. Як же він хотів розгадати кросворд. Як же він хотів повністю застрягнути на 17 по-горизонталі.

Він розплющив очі.

Дивна істота із роздратуванням пульсувала в його бік, тикаючи якоюсь псевдоподією в бік столу.

Артур труснув головою і поглянув на наступний аркуш паперу.

Похмуро, подумав він.

І наступна.

Дуже похмура.

І наступна також.

О... А ця вже непогана.

Планета називалася Бартледан. На ній був кисень. На ній були зелені пагорби. На ній, здавалося, була відновлена писемна культура. Але найбільше його увагу привернула фотографія групки людей, бартледанських людей, які стояли кругом на сільській площі, приємно усміхаючись на камеру.

— О-о-о, — промовив він протягуючи фотографію дивній істоті.

Її очі витяглися на стеблинках і прокотилися зверху вниз вздовж паперу, залишаючи блискучий слід слизу.

— Так, — вимовила істота з відразою. — Вони виглядають точно як ви.

Артур перебрався до Бартледану і, використовуючи гроші, які він заробив продавши трохи слини та зрізаних нігтів з ніг, придбав собі будинок у селищі, зображеному на фотографії. Там було приємно. Повітря було духмяним. Мешканці планети, здавалося, виглядали так само як і він, і були не проти його присутності. Не нападали і не жбурляли в нього нічим. Артур купив трохи речей і шафу, щоб їх туди покласти.

Нарешті він влаштував собі життя. Тепер залишилося тільки знайти у ньому мету.

Спочатку він спробував сісти і почитати. Але література Бартледану, відома в усіх куточках цього сектору Галактики своєю витонченістю та благородством, здавалося, не могла задовольнити його цікавість. Проблема була в тому, що ця література врешті-решт була не про людей. І не про бажання людей. Населення Бартледану було надзвичайно схожим на людей, але коли комусь з них сказати «добрий вечір», то він оглянеться навколо із легким здивуванням, приймається до повітря і скаже, що так, він гадає, що це, мабуть, один з найкращих вечорів і добре, що Артур звернув на це увагу.

— Ні, я маю на увазі, що бажаю вам доброго вечора, — сказав би Артур, точніше раніше казав.

З часом він навчився уникати подібних розмов.

— Я мав на увазі, що сподіваюсь, що у вас буде добрий вечір, — додав би він.

Такі слова зазвичай ще більше бентежили.

— Бажаєте? — промовив би бартледаніанець, у ввічливому подиві.

— Е... так, — відповів би Артур. — Я просто виражаю надію, що ...

— Надію?

— Так.

— Що таке надія?

Гарне питання, подумав Артур і відступив назад до свого будиночка, щоб подумати.

З одного боку він міг лише усвідомити і поважати те, що дізнався про погляд на життя бартленданіанців, який полягав у тому, що всесвіт є таким, який він є, змиряся або забирайся. З іншого боку він не міг не мати ніякого бажання, навіть надії — це було просто неприродним.

Природний. А це хитре слово.

Він вже давно зрозумів, що багато речей, які він вважав природними, як наприклад, купувати подарунки на різдво, зупинитися на червоне світло чи падати зі швидкістю 32 фути на секунду в квадраті, були просто звичками його світу і не обов'язково працювали таким же чином в будь-якому іншому місці; але не бажати — це справді не могло бути природним, чи не так? Це все одно, що не дихати.

Дихання якраз було ще однією справою, якою не займалися бартленданіанці, не зважаючи на увесь той кисень, яким була заповнена атмосфера. Вони просто жили без нього. Час від часу ганялися навколо і грали у нетбол та ще якісь ігри (звісно без найменшого бажання виграти, просто грали, а хто виграв, той і виграв і все на цьому), але все одно вони ніколи не дихали. Це було, з якоїсь причини, непотрібним. Артур швидко дізнався, що грати з ними у нетбол надто страшно. Хоч вони і виглядали як люди і навіть рухались і звучали як люди, але вони не дихали і не бажали нічого.

Дихання і бажання, з іншого боку було тим, чим Артур займався цілими днями. Інколи він бажав чогось на стільки сильно, що його дихання ставало дуже інтенсивним, і йому треба прилягти на хвилю, щоб заспокоїтись. На самоті. У його маленькому будиночку. Так далеко від світу, в якому він народився, що його мозок не міг навіть обробити таку кількість цифр не втративши свідомість.

Тому він намагався про це не думати. Натомість він сидів і читав, чи принаймні був би радий читати, якби десь завалалося хоча б щось варте того, щоб його читати. Але ніхто в

оповіданнях бартледіанців ніколи нічого не хотів. Навіть склянки води. Звісно, вони б дістали її, якби хотіли пити, але коли навколо не було жодної склянки з водою, то вони просто більше про неї не думали. Він щойно прочитав цілу книжку, в якій головний герой протягом тижня займався роботою в саду, грав у нетбол, допомагав лагодити дорогу, доглядав разом із жінкою за дітьми, а потім неочікувано помер від спраги у передостанньому розділі. Роздратований, Артур прочесав всю книгу у зворотному порядку доки нарешті знайшов посилання на якусь проблему із водопроводом у 2 розділі. І на цьому все. Той хлопчина помер. Що ж таке трапляється.

І це була навіть не кульмінація оповіді, тому що в ній не було кульмінацій. Головний герой помер на третині передостаннього розділу книги, а в решті йшлося ще щось про ремонт дороги. Книжка закінчується як обрубана на ста тисячах слів, тому що це був максимальний обсяг книг на Бартледані.

Артур жбурнув книгу через всю хату, продав будинок і поїхав. Він почав подорожувати із дикою невимушеністю: де міг продавав все більше і більше слини, нігтів з рук і ніг, крові, волосся, будь чого, на що був попит, щоб придбати квитки. За гроші виручені від сперми, як виявилось пізніше, він може подорожувати і першим класом. Він вже ніде не зупинявся, а лише існував у герметичних, тьмяних каютах гіперпросторових кораблів, їв, пив, спав, дивився фільми лише інколи зупиняючись у космопортах, аби здати ДНК і спіймати наступний далекомагістральний корабель. Він все чекав і чекав доки трапиться ще один нещасний випадок.

Єдина проблема з тим, щоб змусити правильний випадок трапитися в тому, що він геть і не збирається цього робити. Ось чому він і називається «випадок». Випадок, що стався натомість був зовсім не тим, який він планував. Корабель, на якому він летів, мерехтів у гіперпросторі, перебуваючи між дев'яносто шістьма точками у просторі одночасно. В одній з них його спіймала неочікувана гравітаційна сила від недослідженої планети і, потрапивши у полон її зовнішнього шару атмосфери, той почав падати пронизливо роздираючи повітря.

Системи корабля протягом всього польоту вниз запевняли, що все повністю чудово і знаходиться під контролем, але коли корабель увійшов у круте піке, розорав півмилі лісу і нарешті вибухнув, перетворившись у киплячу вогняну кулю, то стало зрозуміло, що щось не так.

Вогонь поглинув ліс, осяяв ніч, а потім акуратненько собі згас, тому що незаплановані багаття такого розміру мають узгоджуватися із владою. Протягом короткого часу після того, інші маленькі багаття спалахували то тут, то там від розкиданих уламків корабля, які вибухали коли їм заманеться. Потім і вони затихли.

Артур Дент через абсолютну нудьгу нескінченних міжпланетних перельотів був єдиною особою на борту, яка ознайомилась із правилами безпеки під час польоту і при незапланованому приземленні, а тому був єдиним хто вцілів. Він лежав весь заляклий, поламаний і стікаючий кров'ю у чомусь на зразок пухнастого рожевого пластикового кокону з написом «Приємного дня» надрукованим трьома тисячами різних мов.

Чорна, волаюча, нудотна тиша заповняла його розум. Він знав із покірною впевненістю, що виживе, тому що ще не потрапив на Ставромула Бета.

Після нескінченності з болем і темноти, він раптом зрозумів, що бачить перед собою якісь рухомі постаті.

Розділ 12

Форд летів донизу у хмарі осколків скла і уламків стільців. Знову (він не все продумав наперед, а насправді варто було, тоді не довелося б прямо зараз щось вигадувати) намагаючись виграти час. В часи великої кризи, вважав він, вельми корисно побачити своє життя перед очима. Це давало змогу подумати, подивитися на речі з іншої перспективи, а інколи і відшукати необхідний ключик до подальших дій.

Земля наближалася до нього зі швидкістю тридцять футів за секунду, але, подумав Форд, він розбереться з цією проблемою пізніше. Перед цим треба зробити ще одну річ.

А от і воно. Дитинство. Монотонне і нецікаве, переглянуте уже не раз, воно його не цікавило. В голові мелькали спогади. Нудні часи на Бетельгейзе П'ять. Малий Зафод Більброкс. Так, все це вже було. Шкода, що в нього в голові немає чогось типу перемотки вперед. Сьомий день народження. Йому дарують перший рушник. Давай, давай.

Він крутився і вертівся у польоті, а навколишнє холодне повітря розривало легені. А ще треба намагатися не вдихнути скло.

Ранні мандрівки на інші планети. О, заради Заркуона, не життя, а бісова документалка про планети. Перші благання і мольби працювати у Путівнику.

Так.

Ото були деньки. Вони працювали на атолі Бвенеллі, що на Фаналлі ще до того, як ріктанаркали і донкведи все звертлювали. Півдюжини хлопців, трохи рушників, купка дуже складних приборів і, що найголовніше, багато мрій. Ні. Найголовніше фаналланський ром. А якщо бути абсолютно точним, то Ол Джанкс Спіріт — от що було абсолютно найбільш важливою штукаю, а потім вже фаналланський ром і пляжі на атолі, де зависали дівчата, але звісно мрії були важливі також. Що ж з усім цим сталося?

Він не міг точно згадати, які мрії в нього тоді були, але вони, здавалося, були напрочуд важливі тоді. І вони точно не включали цю величезну офісну будівлю, з якої він зараз падає. Все це почалося тоді, коли хлопці з тієї першої команди почали осідати і ставати жадібними, в той час як він та інші залишилися працювати в польових умовах, досліджуючи і подорожуючи космостопом, поступово віддаляючись від корпоративного кошмару, в який невблаганно перетворювався Путівник, та архітектурної жахливості, в яку перетворювались чим раз більші його будівлі. Де там могли бути мрії? Він подумав про всіх тих корпоративних правовиків, які займали половину будівлі, та всіх операторів, які займали нижні рівні, і всіх тих редакторів відділів та їх секретарок, і юристів тих секретарок, і секретарок юристів тих секретарок, і що найгірше, бухгалтерів та відділ маркетингу.

За цими думками він майже не помічав, що падає.

— Ось вам, — і показав середнього пальця.

Саме зараз він пролітав сімнадцятий поверх, де тусується маркетинговий відділ. Купа алкашів, які постійно сперечаються про колір Путівника і вправляються у мудрості і красномовстві опісля п'янки. Якщо б хтось із них зараз виглянув у вікно, то, напевно, задумливо задивився б на Форда, який пролітає повз до своєї неминучої смерті, махаючи їм двома пальцями «V»¹⁰.

Шістнадцятий поверх. Редактори розділів. Покидьки. Порізали всю його роботу. П'ятнадцять років досліджень, які вони скоротили до двох слів. «Майже безпечна». Ось вам, тримайте трохи Вешок.

П'ятнадцятий поверх. Якась Адміністрація логістики, чи що воно таке. У всіх них були здоровенні машини.

Чотирнадцятий поверх. Робота з персоналом. У нього закралася прониклива здогадка, що це саме вони організували його п'ятнадцятирічне заслання, доки Путівник перетворювався у корпоративний моноліт (чи скоріше дуоліт — не слід забувати юристів).

Тринадцятий поверх. Дослідження і розробка.

Зачекайте-но.

Тринадцятий поверх.

Треба було думати доволі швидко, бо ситуація ставала неймовірно нагальною.

¹⁰ Знак «V» (англ. V sign) — непристойний знак пальцями, який набув поширення у Великобританії за часів Столітньої війни, коли французи відрізали полоненим англійським лучникам вказівного і середнього пальця, щоб ті вже більше ніколи не могли стріляти. Англійці показуючи знак «V» дражнили французів, ніби кажучи «Я все ще можу застрелити тебе жабоїде!», хоча в теперішні часи його значення приблизно дорівнює виставленому середньому пальцю. Не варто плутати цей знак зі знаком миру, в якому рука обернена до глядача долонною стороною.

Він раптом згадав панель з клавішами поверхів у ліфті. На ній не було тринадцятого. Форд тоді не дуже звернув на це увагу. Провівши п'ятнадцять років на Землі, зі звичаями, які майже у всьому протилежні тутешнім і забобонами стосовно числа тринадцять, він не раз зустрічав будинки без тринадцятого поверху. Але тут ніякого сенсу в них не було.

Вікна тринадцятого поверху, як він зміг помітити проносячись повз, були затемненими.

Що ж там коїться? Він почав згадувати все те, про що розказував Харл. Один, новий, мультимірний Путівник розділений на нескінченну кількість всесвітів. Це звучало, з Харлової подачі, наче божевільна нісенітниця вигадана відділом маркетингу не без допомоги бухгалтерів. Якщо все насправді так як він каже, то це дуже дивна і небезпечна ідея. Чи це дійсно так? Що відбувається за затемненими вікнами закритого тринадцятого поверху?

Форд відчув наростаюче відчуття зацікавленості, а трохи пізніше, наростаюче відчуття паніки. Так, це повний список відчуттів, які наростали в ньому на той момент. Ну а щодо решти, то він як і раніше продовжував дуже швидко падати. Йому справді варто було б замислитися над тим, як вийти із цієї ситуації живим.

Форд глянув донизу. За сотню з гаком футів під ним копошилися люди, а деякі з них уже почали з надією задирати голову. Потім почали розчищати місце. Навіть тимчасово зупинили прекрасну і цілком ідіотську гру Вполюй Вокета.

Йому дуже не хотілося розчаровувати їх, але раптом виявилось, що на два фути нижче нього, він зовсім не помічав цього раніше, бовтався Колін. Той, звісно, був невимовно щасливий від такої прогулянки на свіжому повітрі і з нетерпінням чекав наступних команд.

— Коліне! Проволав Форд.

Колін не відповідав. У Форда все похололо. Раптом до нього дійшло, що він так і не сказав Коліну, що його звати Колін.

— Піднімісь сюди! Знову прокричав він.

Колін підплив до нього. Робот нескінченно насолоджувався польотом вниз і сподівався, що Форд також.

Несподівано, Коліновий світ став повністю темним, коли Фордів рушник огорнув його. Колін відчув, що став набагато важчим. Він був схвилюваний і задоволений від випробувань, які Форд приготував йому. Просто не зовсім впевнений, що зможе їх витримати от і все.

Рушник надійно огорнув робота. Форд тримався за його шви. Більшість космотуристів модифікують свої рушники різними екзотичними способами, вшиваючи різні езотеричні знаряддя, інструменти чи навіть комп'ютерне обладнання. Форд натомість був пуристом¹¹. Йому більше подобалася простота. Із собою він носив звичайний домашній рушник зі звичайного магазину м'яких домашніх причандал. На ньому навіть виднілося щось типу синьо-рожевого квіткового візерунку, не зважаючи на всі спроби його виварити і відбілити. Через нього було протягнуто кілька шматочків дроту, гнучка паличка для письма, а один із куточків був просочений поживними речовинами, таким чином його можна було посмоктати у критичній ситуації, але у всьому іншому це був простий рушник, яким можна з успіхом витерти лице. Єдина справжня модифікація, яку друг його вмовив зробити, то це посилити шви.

Форд вчепився у шви наче навіжений.

Вони все ще падали, але вже із меншою швидкістю.

— Вверх, Коліне! — вигукнув він.

Ніякого результату.

— Твоє ім'я, — крикнув Форд, — Колін. Тому, коли я кричу «Вверх, Коліне!» Я хочу, щоб ти, Коліне, піднімався ввверх. Окей? Вверх, Коліне!

Ніякого результату. Ну майже ніякого. Від Коліна лунав якийсь приглушений ревучий звук. Це дуже стривожило Форда. Тепер вони опускалися дуже повільно, але Форда тривожив певний тип людей, які почали збиратися на землі під ним. Дружній, місцевий тип

¹¹ Пуризм — прагнення до збереження початкової частоти і канонічності, строгості стилю в мові, спорті мистецтві.

мисливців на вокетів розпорошувався, а натомість, важкий, грубошкірий, схожий на слимаків тип з ракетними установками з'являвся із того, що зазвичай називають пусте місце. Пусте місце, як добре відомо усім космотуристам, насправді, вкрай зовсім не пусте, і наповнене міжпросторовими заплутаностями.

— Вверх, — ревів Форд, — вверх! Колін, давай вверх!

Колін аж стогнав від напруги. Тепер вони знаходилися в повітрі більш-менш стаціонарно. Форд відчув, що його пальці от-от зламаються.

— Вверх!

Вони все одно на місці.

— Вверх, вверх, вверх!

Слимак уже почав готувати ракетну установку. Фордові в це не вірилося. Він висів у повітрі на рушнику, а слимак готувався випустити в нього ракету. В нього вже закінчилися варіанти, що робити в таких ситуаціях, а тому це почало його сильно непокоїти.

Це був той тип скрутного становища, в якому він зазвичай звертався за порадою до Путівника, однак зараз був не найкращий момент лізти за ним до кишені. Та й сам Путівник, здається, тепер уже не друг і союзник, а таке ж джерело небезпеки. А по-іншому й не скажеш, він же зараз, заради Заркуона, висить перед офісом Путівника, а його життя в небезпеці через нових власників. Що ж сталося з усіма тими мріями, які були в нього на атолі Бвенеллі? Треба було дати їм здійснитися. Треба було там залишитися. Залишитися на пляжі. Любитися із гарними жінками. Жити на тому, що вполюєш. Він мав запідозрити, що все це не правильно ще тоді, коли вони почали вішати роялі над басейними з водяними монстрами у вестибюлях. Форд відчув себе повністю жалюгідним і розбитим. Його стиснуті пальці горіли, а його щиколотка все ще боліла.

О, дякую тобі, щиколотка, гірко подумав він. Дякую, що показуєш свої проблеми саме зараз. Мабуть ти хотіла б зараз приємну тепленьку ванночку для ніг, чи не так? Чи принаймні ти хотіла б, щоб я ...

В нього з'явилася ідея.

Броньований слимак уже поклав ракетну установку на плече. Ракета ж була спроектована так, щоб потрапити в будь-що рухоме на її шляху.

Форд намагався не пітніти, тому що відчував як шов поволі почав вислизати з рук.

Носком своєї здорової ноги він почав потрохи знімати взуття зі своєї хворої ноги.

— Та ти задовбав уже, давай вверх! — Безнадійно пробурмотів Форд до Коліна, який радісно пихтів від напруги, але так і не міг піднятися.

Так! Йому вдалося стягнути черевик із п'ятки.

Тепер він намагався розрахувати час, але проблема була не в цьому. Це раз плюнути. Проблема була в тому, що в нього лише одна спроба. Він спустив черевик на пальці. Тепер вивихнута щиколотка почувалася значно краще. Здається все.

Іншою ногою він вдарив черевик по задній частині. Той злетів з ноги і понісся вниз. Приблизно через пів секунди після цього ракета вилетіла із сопла установки, зустріла черевик, який падав їй назустріч, полетіла прямо на нього, влучила — і розірвалася з величезним відчуттям задоволення від виконаного завдання.

Це трапилося десь за футів п'ятнадцять від землі.

Вся сила вибуху направилася донизу. Там, де секунду назад був взвод начальників ІнфіДім Ентерпрайз з ракетними установками, які стояли на елегантній центральній площі, вимощеній великими плитами з блискучого каменю, вирізаного з прадавніх алебастрових кар'єрів Зенталквабула, натомість була невелика ямка з неприємними шматками чогось підсмаженого.

Ударна хвиля гарячого повітря від вибуху різко відкинула Форда і Коліна вверх. Форд як міг безнадійно намагався втриматися, але в нього нічого не вийшло. Він повернувся лицем доверху під час польоту вгору, досягнув верхівки параболи, завмер на хвилику, а потім знову почав падати. Форд падав і падав, і падав, і раптом боляче налетів на Коліна, який все ще злітав доверху.

Зіткнувшись із цим маленьким сферичним тілом, він відчайдушно намагався обійняти його всіма кінцівками. В цей час колін дико метнувся у напрямку вежі Путівника, намагаючись у буйному захваті вирівняти траєкторію і трохи сповільнитись.

Світ навколо Форда крутився і вертівся так, що його нудило як ніколи, але раптом, так різко і неочікувано, що відчуття нудоти ледь не переросло у блювоту, вони зупинились.

Форд несподівано для себе зрозумів, що знаходиться на карнизі.

Його рушник уже летів донизу, але він схопив його і повернув на місце.

Колін бовтався у повітрі за кілька дюймів від нього.

Форд оглянувся себе: весь у синцях, подряпинах, з патьоками крові, засапаний і приголомшений. Виступ був шириною лише фут, і щоб не звалитися з тринадцятиповерхової висоти, він сів на нього і звів ноги.

Тринадцять.

Він здогадався, що вони були на тринадцять поверхів вище землі по затемненим вікнам. Форд був гірко засмучений. Він купив ті черевики за дуже смішну ціну у магазині на Нижньому Іст Сайді у Нью-Йорку. Наслідком цієї покупки стало ціле есе про переваги і втіху від зручного взуття, яке потім викинули і залишили «Майже безпечна». Як і все, бляха, інше.

А тепер один з черевиків пропав. Він закинув голову назад і поглянув на небо.

Це не було б такою трагедією, якби планету не було зруйновано, а так він уже ніколи не знайде таку ж пару черевиків.

Так, якщо взяти до уваги нескінченну кількість відгалужень ймовірності, то існує майже нескінченна кількість планет Земля, але навіть так, улюблена пара взуття — це не те, що можна так просто замінити граючись із мультимірним простором/часом.

Він зітхнув.

Ну що ж, треба дивитися на це позитивно. Принаймні черевик врятував йому життя. Принаймні на деякий час.

Він сидів на виступі шириною з фут на висоті тринадцяти поверхів над землею і не був впевнений, що це було варто гарного черевика.

Він невпевнено подивився крізь затемнене скло.

Там було темно і тихо, наче в могилі.

Ні. Це якесь безглузде порівняння. В нього колись було кілька класних вечірок у могилах.

Чи можна побачити там бодай якийсь рух? Він був не зовсім впевнений. Здавалося, що там була якась дивна тінь, яка тріпотіла. Можливо це просто кров, яка скапає з його повік. Він витер її. Срань господня, як би йому хотілося мати якусь ферму, тримати овець. Він знову втупився у вікно, намагаючись виявити якої форми вона була, але в нього закрадалося відчуття, дуже поширене у теперішньому світі, що він дивиться на якусь оптичну ілюзію чи його очі просто граються з його уявою.

Там що, якась пташка? Це те, що вони ховають у закритому поверсі за затемненими вікнами із ракетонепробивного скла? Якесь пернате? Там явно щось махало крилами, але походило воно не стільки на пташку, скільки на діру у просторі у формі пташки.

Він закрив очі і замислився над тим, що робити далі. Стрибати? Лізти вгору? Навряд чи є якийсь спосіб розбити це скло. Добре, що так зване «ракетонепробивне» скло, коли прийшлося до діла, не вистояло проти справжньої ракети, але її випустили з дуже близької відстані всередині будівлі, а таку можливість інженери, що проектували вікна, мабуть, взагалі не уявляли. І це не значить, що він зможе розбити вікно, загорнувши кулак у рушник. Якого біса, він уже намагався це зробити і тільки травмував руку. Може це було через те, що йому було мало місця для розмаху, а може, тоді він травмувався б ще гірше. Після атаки Фрогстарів Путівник повністю перебудували і все, що тільки можна укріпили. Ця будівля, мабуть, найбільш броньована видавнича компанія у світі, але, подумав Форд, якісь слабкості в її системі все одно були створені корпоративним комітетом. Одну він уже знайшов. Інженери, які проектували вікна не розраховували, що у нього зсередини, з короткої відстані

може потрапити ракета, тому воно й не витримало.

Тому інженери також навряд чи розраховували, що хтось сидітиме на карнизі за вікном. Він з хвилику поворушив мізками і здається зрозумів.

Найперше, що йому треба зробити це щось таке чого ніхто не очікуватиме. Тільки повнісінький ідіот сидітиме тут, а значить він уже у виграші. Загальна помилка, яку роблять люди, коли намагаються проектувати щось повністю ідіотонепробивне, в тому, що вони завжди недооцінюють винахідливість цілковитих ідіотів.

Він дістав свою новесеньку трофейну кредитку, запхнув її у простір між зовнішньою рамкою і вікном, і зробив те, чого не змогла зробити ракета: трохи погойдавши нею він відчув, що потрапив на затискач і нарешті відкрив вікно, ледь не впавши із виступу від сміху. Подумки він дякував Великим Вентиляційним і Телефонним Бунтам SrDt 3454, які почались через надлишок гарячого повітря. Гаряче повітря, звісно, було проблемою, яку мала вирішити вентиляція, і загалом вона справлялась з цим дуже добре, поки хтось не винайшов кондиціонери, які вирішували цю проблему набагато гучніше.

І це був доволі непоганий винахід, за умови, що ви не будете звертати уваги на постійний шум і тарахкотіння, аж поки хтось інший не придумав, щось набагато розумніше і сексуальніше ніж кондиціонер — клімат контроль.

От це було справді щось.

Основною його відмінністю від звичайного кондиціонера було те, що він був незрівнянно набагато дорожчий, вимагав величезної кількості складних вимірювань та налаштувань обладнання, яке набагато краще ніж люди знало яким повітрям їм треба дихати.

Також це означало те, що аби впевнитись, що працівники не зпоганять надскладні розрахунки, які веде система за їх рахунок, всі вікна у будівлі були наглухо закриті.

Поки такі системи тільки встановлювали, кілька людей, які працювали у таких будівлях, інколи знаходили час, щоб порозмовляти із монтажниками РозумноДих. Такі розмови проходили приблизно так:

— Але, якщо я захочу відчинити вікно?

— Вам не захочеться відчиняти вікно з новою системою РозумноДих.

— Так, але припустімо, що мені таки захочеться трішечки відчинити.

— Вам не захочеться відчиняти його навіть на трішечки. Нова система РозумноДих прослідкує за цим.

— Хммм.

— Насолоджуйтесь РозумноДих!

— Добре, а якщо РозумноДих зламається або ще щось?

— А! Не переживайте. Одна із найкращих особливостей РозумноДих в тому, що він практично не може зламатися. Тому, не переживайте з цього приводу. Насолоджуйтесь диханням і гарного вам дня.

(Звісно, як результат Великих Вентиляційних та Телефонних Бунтів SrDt 3454, всі механічні чи електричні, чи квантово-механічні, чи гідравлічні, чи навіть вітряні, парові чи поршневі прибори мали мати певну примітку, яка б красувалась на якомусь їх місці. Не важливо на скільки малий цей об'єкт, його проектувальники мають знайти як втиснути цю примітку десь на його поверхні, тому що скоріше вони мають пам'ятати про те, що в ній йдеться, ніж самі користувачі.

А легенда звучить так:

«Головна відмінність між тим, що може зламатись і тим, що практично не може зламатись в тому, що коли річ, яка практично не може зламатись все-таки ламається, то зазвичай виявляється, що до неї або неможливо дістатися, або полагодити.») Сталося так, що величезні теплові хвилі співпадали майже з магічною точністю з величезними полонками у системах РозумноДих. Спочатку це викликало лише кипляче обурення та кілька смертей від задухи.

Але справжній жах трапився тоді, коли одночасно трапилося три події. Першою — було те, що РозумноДих Корп. зробила заяву, що найкращі результати від використання їх

систем досягають у помірному кліматі.

Другою подією стала поломка системи РозумноДих особливо гарячого та вологого дня, що спричинило евакуацію багатьох тисяч офісних працівників на вулицю, де вони зустрілися із третьою подією, а саме лютуючим натовпом операторів телефонних ліній дальнього зв'язку, які настільки задовбались з дня у день повторювати «Дякуємо за використання BS&S» кожному ідіоту, який їм додзвониться, що вийшли на вулиці зі смітєвими баками, мегафонами та рушницями.

У наступні дні бунту кожне вікно у місті, ракетонепробивне чи звичайне, було вибите, що не рідко супроводжувалося криками «Повісь трубку мудро! Та мені плювати, яку ти там модель хочеш, і тим більше твої дебільні додаткові функції. Піди запихни собі фесерверка в сраку! ТАААК! Вууу-хууу! Єєєє! Хаяяяя!» та ще купа інших тваринних звуків, які офісні робітники не мали змогу попрактикувати за нормальних обставин.

Як результат, всім телефонним операторам було надано кнституційне право казати «Користуйтеся BS&S та здохніть!» принаймні один раз на годину під час телефонних дзвінків, а всі офісні приміщення були переобладнані так, щоб можна було відчинити вікно. Принаймні на трішечки.

Іншим неочікуваним результатом стало значне зниження рівня суїцидів. Всі ці пригнічені та розчаровані начальники, що були змушені за темних часів тиранії РозумноДих стрибати під потяги чи заколювати себе ножем, могли тепер просто вилізти через власне вікно, стати на карниз і зірватися з краю у власне задоволення. Хоча частіше траплялося так, що через хвилику чи дві, коли вони оглянулися навколо і зібралися з думками, то раптом розуміли, що все чого їм не вистачало це лише ковтка свіжого повітря та нового погляду на речі, а може й ферми з кількома вівцями.

Іншим несподіваним результатом було те, що Форд Префект, закинутий на тринадцятий поверх важкоброньованої будівлі, озброєний лише рушником та кредиткою, разом з тим все ж таки зміг пролізти через так зване «ракетонепробивне» скло і врятувати собі життя.

Одразу після того як за ним залетів Колін Форд зачинив вікно і почав роззиратися наколо в пошуках тієї штуковини схожої на пташку.

Що він зрозумів, поки пролазив через вікно так це те, що спочатку спроектовані бути неприступними, а пізніше перероблені на такі, що відкриваються, ці вікна, по-факту, були набагато менш безпечним, ніж якби вони встановили просто звичайні вікна.

Хей-хо! Та це ж старе добре життя, подумав він про себе, коли раптом зрозумів, що кімната, в яку він так довго і з такими проблемами намагався пробитися, була не дуже той цікавою.

Заскочений зненацька Форд зупинився.

Де ж та дивна літаюча штука? Де ж хоч щось варте всієї тієї балаканини, незвичайної завіси тайни, що окутувала цю кімнату та екстраординарної послідовності подій, які його сюди привели?

Ця кімната, як і будь-яка інша в цьому будинку, була виконана у доволі кошмарних і з несмаком сірих тонах. На стіні висіло кілька графіків і малюнків. Більшість з них значили для Форда майже нічого, але згодом він натрапив на щось таке, що виглядало як макет до якогось рекламного постера.

На ньому був якийсь логотип схожий пташку і слоган, в якому йшлося: «Путівник по Галактиці для космотуристів версія 2.0: єдина в своєму роді і найбільш приголомшлива річ. Запитуйте у найближчому до вас вимірі.» І більше ніякої інформації.

Форд знову оглянувся навколо. Потім його увага поступово перемістилася на Коліна, до абсурду щасливого робота, який забився в куток і трусився від того, що можна було б назвати страхом.

Дивно, подумав Форд. Він озирнувся, щоб знайти, що саме так лякає Коліна. І раптом побачив те, чого не помічав раніше. Воно тихенько собі лежало на верстаку, мало округлу форму, чорний колір і було розміром із невелику настінну тарілку. Верхівка і низ цієї штуки

мали плавні вигини, тому вона нагадувала фрісбі.

Поверхня здавалася повністю гладенькою, без тріщин і виступів.

Штука ніяк себе не проявляла.

Потім Форд помітив, що на ній щось написано. Дивно. Мить назад на ній не було нічого, аж ось раптом щось з'явилося. Між цими двома станами не було ніякого видимого переходу.

Маленькими, попереджувальними буквами на штуковині було написано єдине слово:

ПАНІКУЙ

Секунду назад на ньому не було жодних значків чи тріщин. А тепер вони з'явилися. І невпинно росли.

Панікуй, сказав Путівник версії 2.0. Форд почав робити точно так, як той і сказав. Раптом він згадав, чому ті слимаки здалися йому дуже знайомими. Їхня загальна кольорова схема була корпоративного сірого кольору, але у всьому іншому вони виглядали точнісінько як вогони.

Розділ 13

Корабель тихенько опустився на землю біля краю широкої просіки, яка знаходилася десь за сотню ярдів від селища.

Він з'явився раптово і неочікувано, але спричинив мінімум метушні. Якусь мить назад це було повністю звичайний передвечір ранньої осені — листя тільки починало забарвлюватися у червоний та золотистий кольори, річка починала наповнюватися від дощів та гірських струмків із півночі, оперення пташок пікка починало ставати товстішим в очікуванні зимових морозів, ось-ось уже почнуть свою шумну міграцію абсолютно нормальні буйволи, а Старий Трешберг починав бурмотіти щось про себе шкандибаючи по селищу, те бурмотіння означало, що він складає і репетирує історії про минувший рік, які розказуватиме щойно опуститься вечір, а люди, у яких немає іншого вибору, зберуться навколо вогню слухати його, нарікаючи, що вони все пам'ятають зовсім по-інакшому — а в наступний момент на землі космічний корабель, блищить у теплому осінньому сонці.

Він трохи погудів і затих.

То був невеликий корабель. Якби жителі цього селища були експертами з космічних кораблів, то знали б, що це доволі модний корабель моделі Хрунді: маленьке гладеньке чотирикаютне судно з майже усіма додатковими опціями доступними у брошурі, хіба що крім розширеного вектоїдного стабілізису, який замовляли лише слабаки. З цим розширеним вектоїдним стабілізисом ніколи не зробиш гарної і точної дуги навколо трилатеральної часової осі. Звісно так трохи безпечніше, але кермувати при цьому взагалі нудно.

Жителі селища, звісно, цього всього не знали. Більшість з них тут, на віддаленій планеті Ламуела, ніколи не бачили космічного корабля, а тим більше цілого, тому він, виблискуючи у теплому вечірньому світлі, був найбільш екстраординарною річчю, яка траплялась тут відтоді, як Кірп зловив рибу із головами на обох кінцях.

Усі позамовкали.

Там, де мить назад дві чи три дюжини людей гуляли по селищу, розмовляли, рубали дрова, носили воду, гралися із пташками пікка чи просто люб'язно намагалися уникати Старого Трешберга, раптом вся діяльність зупинилась і всі з подивом витріщились на дивний об'єкт.

Ну, не зовсім всі. Пікка взагалі, як правило, дивувались зовсім іншим речам. Зовсім звичайний листок, який незвичайно лежить на камені змусить їх пурхнути геть у нападі збентеження; щоранку схід сонця заставляв їх цілковито зненацька, але от прибуття іншопланетного космічного корабля просто було не взмозі привернути й краплі їх уваги. Вони продовжували ритися, порпатися і дзьобати насіння на землі. Та й річці було якось по барабану, вона тихенько собі тікла і булькотіла.

Також не вщух звук голосного і фальшивого співу із останньої хатини зліва.

Раптом, після легенького клацання дверей з приглушеним гудінням склалися назвні і донизу. Після чого, одну чи дві хвилини, здавалося, що нічого не відбувалося, окрім гучного співу із останньої хати зліва. Штуковина просто собі стояла.

Деякі селяни, а саме хлопці, почали потроху підступати ближче, щоб краще все роздивитися. Старий Трешберг спробував відігнати їх назад. Це було саме однією з тих речей, які йому не подобались. Він не передбачив її появу, навіть ні на йоту, і хоча так чи інакше йому вдасться впихнути цю штучовину в свою безперервну історію, вся ця справа ставала все більш серйозною.

Він вийшов наперед, відіпхнув хлопців назад і підняв руки і свій старий вузлуватий посох догори. Довгі промені теплого вечірнього сонця гарно вирізняли його на темному фоні. Він приготувався зустріти богів, якими б вони не були, так, наче очікував їхнього прибуття весь час.

Але нічого не трапилось.

Поступово стало зрозуміло, що у космічному кораблі проходить якась перепалка. Йшов час і руки Старого Трешберга почали поболювати.

Раптом рампа знову склалася і закрилась назад.

Трешбергу полегшало. Отже це були демони і він зміг відігнати їх. А причина, з якої він не розповів всім про їх прибуття, була у його мудрості і скромності.

Майже одразу розклалися інша рампа, але з протилежного боку від того місця де стояв Трешберг, і з неї нарешті спустилися дві фігури, які все ще сперечалися ігноруючи всіх навколо, навіть Трешберга, якого вони навіть і не помітили б з того місця де зараз стояли.

Старий Трешберг люто жував бороду.

Чи йому далі стояти тут із піднятими руками? Чи впасти йому навколiшки зі схиленою головою вказуючи посохом на них? Чи завалитися назад, вдаючи внутрішні титанічні зусилля? А може краще піти в ліс і пожити там з рік подалі від усіх?

Врешті решт він вирішив, що розумніше всього було опустити руки, ніби він уже зробив усе що мав. Вони вже доволі сильно боліли, тому це був найкращий вибір. Він зробив маленький прихований знак, який придумав щойно, в сторону рампи, яка закривалася, і зробив три з половиною кроки назад, щоб краще роздивитися, що ж то були за істоти, і що робити далі.

З них вищою виявилася приваблива жінка у м'якому і трохи вим'ятому одязі. Старий Трешберг цього не знав, але її речі були виготовлені з Рімплон™, нової синтетичної матерії, яка неймовірно добре підходила для космотуристів, оскільки виглядала особливо приголомшливо, коли була вся вим'ята і просякнута потом.

Нижчою виявилась дівчинка. Вона виглядала незграбно і похмуро, і була одягнена у речі, які виглядали особливо бридко, коли були пом'яті та просякнуті потом, а ще гірше те, що вона про це знала.

Всі очі навколо втупились в них, звісно крім пікка, які мали власні, більш варті уваги, речі.

Жінка зупинилася і озирнулася навколо. Навколо неї повітря було заряджене цілеспрямованістю. Очевидно, що вона хотіла чогось конкретного, але ще не знала, де це знайти. Жінка зазірала у лиця селянам, які з цікавістю зібралися навколо неї, не розуміючи, що вона шукає.

Трешберг і гадки не мав як це все обіграти, а тому вирішив вдатися до бурмотіння. Він закину голову назад і почав голосити, але раптом був перерваний новим спалахом пісні із хати Творця Сендвічів — останньої зліва. Жінка різко обернулася на звук, і її лице поступово заповнила посмішка. Навіть не кинувши погляду на Старого Трешберга, вона попрямувала до хатини. Створення сендвічів це ціле мистецтво, яке не кожен здатний досягнути до кінця. Взагалі це просте завдання, проте можливостей для задоволення безліч і вони дуже глибокі: взяти хоча б підбір правильного хліба. Творець Сендвічів провів багато місяців у щоденних консультаціях та експериментах із пекарем Грарпом, аж поки вони нарешті не створили хліб із консистенцією достатньою для тонких і акуратних скибок, які в той же час були б легкими,

злегка вологими та мали б той тонкий горіховий присмак, які найкраще відтіняє смак смаженої плоти абсолютно нормальних буйволів.

Також було вивірено нову геометрію скибки: точне співвідношення між шириною і довжиною скибки, а також її товщина, які надають відчуття добротності та вагомості завершеному сендвічу; але також і легкість була важливою якістю, а ще міцність, щедрість та обіцяні соковитість та смак, які є критеріями справжнього, потужного сендвічевого досвіду.

Правильні знаряддя, звісно, вирішальна річ, а тому багато днів провів Творець Сендвічів, тоді, коли не був зайнятий із пекарем та його піччю, разом із Творцем Інструментів Стріндером, зважуючи та балансуєючи ножі, куючи та гострячи їх. Гнучкість, міцність, гострота, довжина та збалансованість — все це було гаряче обговорено. Висувалися теорії, проводилися експерименти, підгонки, і не раз, ввечері, у світлі заходу сонця та кузні, можна було побачити силуети Творця Сендвічів та Творця Інструментів, які робили повільні розсікаючі рухи у повітрі, випробовуючи ніж за ножем, порівнюючи вагу одного із збалансованістю іншого, гнучкість третього із вигином ручки четвертого.

Загалом потрібно було три ножі. Перший — для нарізання скибок хліба: із твердим, авторитетним лезом, яке б диктувало свою ясну і незворушну волю хлібині. Наступний — ніж для намащування масла. То був пружний малий, але не безхребетний, а з твердою серцевиною. Ранні версії були надто гнучкими, але тепер завдяки використанню гнучкості та внутрішньої міцності було досягнуто максимальної плавності та привабливості розподілення продукту.

Найголовнішим серед ножів, звісно, був м'ясний ніж. Цей ніж не просто диктував свою непохитну волю на те середовище, через яке він рухався, як робить це ніж для хліба, він також співпрацює з ним, рухаючись за покликом волокон м'яса, щоб досягнути найбільш вишуканої консистенції та тонини, що дозволить шматочку від'єднатися від основного шматка і, згорнувшись, лягти на стіл. Після такого Творець Сендвічів переверне кожен шматочок плавним помахом руки на прекрасний і пропорційну нижню скибочку хліба, чотирма спритними рухами обріже її і нарешті виконає ту магію, яку діти в цьому селищі так довго очікували, зібравшись навколо і спостерігаючи із цікавістю та захопленням. Ще чотири майстерних рухи ножем — і начинка сендвіча стає чудовою мозаїкою з шматочків м'яса і масла. Розмір і форма мозаїки змінювалися залежно від форми всього сендвіча, але кожного раз Творцю Сендвічів вдавалося досягти гармонії, що вирізняє твір справжнього майстра. Другий шар м'яса, повторна обробка — і основний акт творіння можна вважати завершеним.

Потім Творець Сендвічів передає свій витвір асистенту, який додасть кілька шматочків новогірка, неоредиски та кілька крапель майжеожинового соусу, після чого покладе верхню скибку хліба та розріже сендвіч четвертим, і зрештою набагато простішим, ножем. Не варто думати, що ці операції не потребують майстерності, але все ж то були другорядні операції, що входять в обов'язки вірного помічника, який одного дня, коли Творець Сендвічів складе свої інструменти, займе його місце. Всі хотіли отримати цю посаду, а тому його підмайстру, Дрімплу, заздрили всі його друзі. В селищі жили ті, хто з радістю рубали дрова, а також вповноважені носити вожу, але посада Творця Сендвічів була найбільш шанованою.

І ось Творець Сендвічів співає у свої хижі під час роботи.

В даний момент він використовує останні запаси солонини з минулого року. Воно вже трохи перележало, та все одно багатий смак м'яса абсолютно нормального буйвола був чимось незрівнянним, в порівнянні з усім попереднім смаковим досвідом Творця Сендвічів. Наступного тижня очікувалася щорічна міграція абсолютно нормальних буйволів, на якій все селище знову буде залучене до фанатичного дійства: полювання на буйволів. Вони добудуть шість, можливо, навіть сім десятків з тих тисяч, які суцільним потоком пробіжать повз село. Потім туші убитих буйволів потрібно швидко освіжувати і розібрати, після чого більшість м'яса буде засолено на зиму, аж до наступної весняної міграції, на якій вони знову поповнять запаси.

Найкращі шматки м'яса посмажать одразу на фестиваль, який назвали Осінній Хід.

Святкування триватиме три дні, протягом яких буде вдосталь наїдків, танців та історій Старого Трешберга про те, як проходило полювання, історій, які він сидів і складав у своїй хижі поки решта селища брали участь у справжньому полюванні.

А потім найнайкращі шматки м'яса доставлять охолодженими Творцю Сендвічів. А Творець Сендвічів буде вправлятися у своїх вміннях, які він приніс від богів, і робитиме вишукані Сендвічі Осіннього Урожаю, і кожен житель з благоговінням з'їсть один або навіть два, готуючи себе до тягот прийдешньої зими.

Сьогодні ж він робив звичайні сендвічі, якщо ці делікатеси виготовлені з такою любов'ю можна було назвати звичайними. Сьогодні його асистента не було, а тому Творець Сендвічів мусив сам завершувати кожен сендвіч. Робив він це з превеликим задоволенням. Власне кажучи, він був задоволений практично всім на світі.

Він різав, він співав. Він акуратно вкладав кожен шматочок м'яса на хліб, обрізав його і складав усе в прекрасну мозаїку. Трохи салату, трохи соусу, ще один шматочок хліба, ще один сендвіч та ще одна строфа із «Yellow Submarine».

— Привіт, Артуре.

Творець Сендвічів мало не відтяв собі пальця.

Заціпенілі селяни спостерігали як жінка рішучим кроком йшла до хатини Творця Сендвічів. Творець Сендвічів був посланий їм Всевишнім Бобом з небес на вогненній колісниці. Так принаймні говорив Старий Трешберг, а Трешберг у таких речах розбирався, як ніхто інший. Так принаймні говорив сам Трешберг — я, мовляв, в таких речах розбираюсь, як ніхто інший, а тому не сперечайтесь, — і залишалося лише беззаперечно йому вірити, бо хто-хто, а Трешберг розбирався...і т.д. і т.п. З таким важко було посперечатися.

Деякі селяни дивувалися, чому Всевишній Боб прислав свій безцінний дар — Творця Сендвічів — у палаючій колісниці замість того, щоб відправити його у тій, що спускається тихенько не знищує половину лісу, наповнюючи його привидами, та цей доволі сильно травмуючи Творця Сендвічів. Старий Трешберг сказав, що такою була неісповідима воля Боба, а коли його запитували, що значить «неісповідимий» він казав, щоб вони глянули у словнику.

Та в цьому була проблема, бо єдиний на все село словник був у Старого Трешберга, а він нікому його не позичав. Коли його запитували чому ні, то він відповідав, що це не їх справи знати волю Всевишнього Боба, а коли запитували чому знову, він відповідав, тому що він так сказав. Хай там як, але одного разу, коли Старий Трешберг пішов поплавати, хтось заліз в його хатину і знайшов у словнику «неісповідимий». «Неісповідимий» значило «незбагненний, таємний, те, чого не можна зрозуміти чи пояснити, а також те, в чому неможливо сповідтися». Таким чином одна таємниця прояснилася.

Але головне, що в них є сендвічі.

Одного дня Старий Трешберг повідомив усім, що Всевишній Боб постановив, що він, Трешберг, має отримувати сендвічі без черги. Селяни запитали, коли саме це трапилося, а Трешберг відповів, що вчора, коли ніхто не бачив.

— Вірте, — виголосив Старий Трешберг, — або горіть у пеклі!

І йому дозволили отримувати сендвічі без черги: це простіше ніж зв'язуватися з ним.

А тепер ще й ця жіка, яка прилетіла бозна-звідки і попрямувала прямо до хатини Творця Сендвічів. Слава про нього звісно поширювалася, хоча важко було сказати куди, оскільки за словами Старого Трешберга, ніяких «куди» не було. Але хай там як, звідки б вона не взялась, можливо з якогось неісповідимого місця, зараз вона тут у хатині Творця Сендвічів. Хто вона така? І хто ця дивна дівчинка, яка стояла на дворі похмуро штурхаючи камінці і всім своїм видом показуючи небажання знаходитися тут? Хіба не дивно, що хтось подолавши весь цей шлях із неісповідимого місця у колісниці, яка очевидно була набагато кращою, ніж та вогненна штуковина, яка принесла їм Творця Сендвічів, навіть не хоче тут знаходитись?

Всі раптом поглянули на Трешберга, але той стояв на колінах, бурмочучи щось і

дивлячись у небо. Він намагався не зустрітися ні з ким поглядом, поки не придумає якогось пояснення.

— Трілліан! — скрикнув Творець Сендвічів, засунувши до рота порізаний палець. — Що...? Хто...? Коли...? Де...?

— Саме ці питання я збиралася поставити тобі, — відповіла Трілліан, оглядаючи хатину Артура. Вона була скромно і елегантно наполовину захарашена його кухонним начинням. В іншій половині стояли простенькі шафа і полиці, а в кутку просте ліжко. У глибині кімнати виднілися двері, але куди вони вели Трілліан не знала, бо ті були зачинені.

— А у тебе мило, — сказала вона злегка питальним тоном.

Вона не могла отак зразу зрозуміти обстановку.

— Дуже мило, — погодився Артур. Неймоврно мило. Я не пам'ятаю, чи коли-небудь був у більш милішому місці. Тут я щасливий. Мене всі люблять, я роблю для них сендвічі, і... ем, та цьому й все. Вони мене люблять, а я роблю для них сендвічі.

— Звучить, наче...

— Ідилія, — рішуче заявив Артур. — Так і є. Ні, справді. Напевно тобі тут навряд чи содобалося, але для мене це, ну... це ідеальне місце. Слухай, сядь, будь ласка, будь як вдома. Хочеш чогось, наприклад, сендвіч?

Трілліан взяла сендвіч і не без підозри оглянула. Потім обережно понюхала його.

— Скуштуй, — наполог Артур, — він смачний.

Трілліан обережно відкусила малесенький шматочок, потім більший, а потім почала задумливо жувати.

— Справді смачно, — промовила вона, оглядаючи сендвіч.

— Справа мого життя, — заявив Артур, сподіваючись, що це прозвучить гордо і він не буде вигадати наче повний ідіот.

Він звик бути всіма шанованим, а зараз його змушують переналаштовуватися на старий лад.

— А що це за м'ясо? — поцікавилась Трілліан. — А так, це, хм, це м'ясо абсолютно нормального буйвола.

— Що?

— Абсолютно нормальний буйвіл. Вони трохи схожі на корів, точніше биків. Але все-таки найбільше на буйволів. Ну знаєш, такі великі тварини.

— І що з ними не так?

— Нічого, вони абсолютно нормальні.

— Розумію.

— Дивно тільки те, звідки вони приходять.

Тріліан насупилась і перестала жувати.

— Звідки вони приходять? — запитала вона із повним ротом.

Вона не збиралася ковтати, доки не дізнається звідки.

— Справа не тільки в тому звідки вони приходять, а ще й в тому, куди вони йдуть. Все в порядку, його абсолютно безпечно можна ковтати. Я вже з'їв його силу-силенну. Вони чудове. Дуже соковите. Дуже ніжне. Трохи солодкуватий смак із пряним присмаком.

Трілліан все ще не ковтала.

— Звідки, — наполягала вона, — вони приходять і куди йдуть?

— Вони приходять з точки трохи східніше гір Хондо. Он вони там, позаду нас, такі високі, ти мабуть уже їх бачила коли підлітала сюди, а потім буйволи тисячами мчать через великі рівнини Анхондо і, хем, ну це і все. Ось вони звідки приходять. Ось куди вони йдуть.

Трілліан насупилась. Вона чогось тут не розуміла.

— Мабуть, я не все зрозуміло пояснив, — почав знову Артур. — Коли я сказав, що вони приходять з точки на сході від гір Хондо, я мав на увазі, що там вони раптом з'являться. Потім вони мчать через рівнини Ахондо і, ну, загалом просто зникають. У нас близько шести днів, щоб зловити їх стільки, скільки можливо, до того як вони зникнуть. На весні вони роблять все це знову, але у зворотньому напрямку.

Трілліан неохоче, але ковтнула. Вибір у неї був невеликий: або ковтнути, або випльнути, з іншого боку смак був справді чудовий.

— Ясно, — сказала вона, впевнившись, що не відчуває жодних побічних ефектів. — А чому вони називаються абсолютно нормальними буйволами?

— Ну, я думаю тому, що інакше люди подумали б, що це трохи дивно. Мабуть Старий Трешберг назвав їх так. Він каже, що вони приходять звідти, звідки приходять і йдуть туди, куди йдуть, і такою є воля Боба і все тут.

— Кого...

— Навіть не питай.

— Ну що ж, здається тобі тут добре.

— Так справді. Ти також добре виглядаєш.

— Так в мене все добре. Все дуже добре.

— Що ж, це добре.

— Так.

— Добре.

— Добре.

— Дуже мило з твого боку, що ти заглянула.

— Дякую.

— Ну ... — невизначено сказав Артур, безцільно озируючись по сторонам.

Виявилося, що доволі важко знайти тему для розмови з тим кого не бачив стільки часу.

— Тобі мабуть цікаво як я тебе знайшла? — почала Трілліан.

— Так! — вхопився за цю думку Артур. — Я саме над цим думав. Як ти мене знайшла?

— Ну, ти може знаєш, а може й ні, але я зараз працюю на одну з великих компаній Суб-Ета телебачення, що...

— Я знаю, — раптом згадав Артур. — Так, тебе можна привітати. Це ж прекрасно. Захоплює. Ти молодець. Мабуть, дуже цікава робота.

— Виснажлива.

— Всі ці перельоти туди-сюди. Мабуть так і є.

— У нас є доступ буквально до будь-якої інфوماції. Таким чином я й знайшла твоє ім'я у списку пасажирів того корабля, що розбився.

Артур був ошелешений.

— Хочеш сказати, вони знали про катастрофу?

— Ну, звісно вони знали. Не може ж цілий космічний лайнер зникнути так, щоб ніхто нічого не дізнався.

— Ти що, хочеш сказати, вони знали, де це сталося? Знали, що я врятувався?

— Так.

— Але ж ніхто навіть не намагався шукати! Взагалі нічого не було!

— Та вони і не прилетіли б. Це все дуже заплутаний страховий процес. Тому вони просто приховали цю справу. Вдали, що цього всього і не було. Страховий бізнес прогнів наскрізь. Ти знав, що вони знову відновили смертну кару для директорів страхових компаній?

— Справді? — здивувався Артур. — Ні, не знав. А за які провини?

Трілліан насупилась.

— При чому тут провини?

— Ясно.

Трілліан довго-довго дивилася на Артура, а потім, іншим тоном сказала:

— Пора тобі взяти на себе відповідальність, Артуре.

Артур спробував зрозуміти, що вона має на увазі. Останнім часом він зрозумів, що йому треба хвилю чи дві, щоб зрозуміти до чого люди ведуть, тому він вирішив, що буде краще, якщо пройде кількaseкунд у нормальному, розмірнеому темпі. Останнім часом життя балувала його, йшло рівно і мирно... можна дозволити собі трошки зачекати.

Він все ще не розумів, що вона мала на увазі, тому, врешті-решт вирішив зізнатися в

цьому.

Трілліан обдарувала його холодною посмішкою і повернулася до дверей хатини.
— Рендом!? — покликала вона. — Заходь-но, познайомся зі своїм батьком.

Розділ 14

Як тільки Путівник склався назад у маленький, гладенький, чорний диск, Форд зрозумів одну божевільну річ. Чи принаймні він намагався зрозуміти її, але вона була надто божевільною, щоб сприйняти її отак зразу на льоту. Його голова гуділа, щиколотка боліла, і хоча він не хотів скиглити, але він завжди вважав, що важка мультипросторова логіка була чимось таким, що він краще розумів у гарячій ванні. Йому треба був якийсь час подумати. Час, великий кухоль пива, а також повна ароматної піни ванна.

Йому треба вибиратися. А ще треба захопити Путівник. Та навряд чи їх випустять разом.

Він гарячково озирнувся навколо.

Думай, думай, думай. Рішення має бути простим і очевидним. Якщо він був правий у своїх поганих, дурних, можна навіть сказати, смердючих передчуттях, що йому доведеться мати справу із поганими, дурними, смердючими вогонами, то чим простіше і очевидніше рішення, тим краще.

Раптом він зрозумів, що йому потрібно робити.

Йому не треба намагатися побороти систему, йому слід нею скористатися. Найбільш лякаючою річчю у вогонах була їх абсолютна божевільна рішучість робити будь-яку божевільну річ, яку вони рішуче вирішили зробити. Не варто навіть намагатися апелювати до їх розуму, бо такого в них нема. Однак той, у кого дістане духу, може часом використовувати в своїх цілях їх сліпу, руйнівну пристрасть до сліпого руйнування всього, що потрапило їм на око, включаючи самих себе. Мало того що їх ліва рука не відає, що робить права; часом і права рука має дуже туманне уявлення про те, що творить сама.

Чи наважиться він надіслати цю штуку поштою самому собі?

Чи наважиться він просто покласти на систему і поручити Вогонам доставити її йому, в той час, як вони будуть перебирати всю будівлі по цеглинці, щоб знайти її?

Так.

Він гарячково почав упокачувати її. Загорнув. Підписав. На секунду замислився чи правильно він робить, а потім кинув пакунок у отвір пневмопошти.

— Коліне, — звернувся він до маленького літаючого м'ячика. — Я збираюся залишити тебе на призволяще.

— Я такий радий! — закричав Колін.

— Насолоджуйся, — сказав Форд. — Бо я хочу, щоб ти простежив, щоб ця посилка благополучно покинула межі цієї будівлі. Швидше всього тебе сплять, коли виявлять, і я нічим не зможу допомогти. Це буде дуже, дуже боляче, і я страшенно перепрошую. Ти зрозумів?

— Я весь переповнений радістю, — заявив Колін.

— Давай! — скомандував Форд.

Колін слухняно пірнув у пневмотрубу слідом за посилкою. Тепер Форду залишилося потурбуватися лише про себе, але це також істотна річ, про яку варто турбуватися. Важке тупотіння вже чулося за дверима, які він передбачливо заблокував пересунувши під них важку шафу.

Його непокоїло те, що все йде так гладко. Все якось підозріло. Із самого початку він діяв на рідкість нерозважливо — і поки все сходило йому з рук. Ну крім хіба черевика. За ним він дуже сумував. Нічого, за це вони ще заплатять.

З оглушливим громом двері зірвалися з петель. Крізь клуби диму і пилу проступили обриси величезних, схожих на слимаків істот, які проривалися крізь отвір.

Значить, до сих пір все йшло як по маслу? Значить, удача на його боці? Ну що ж, ось і

перевіримо!

У пориві наукового інтересу він знову викинувся з вікна.

Розділ 15

Перший місяць, коли вони тільки почали знайомитися, був трохи важкуватим. Другий місяць, коли вони намагалися визначити, що ж вони зрозуміли одне про одного протягом першого місяця, був набагато легшим.

Третій місяць, коли прибула посилка, був справді дуже складним.

Спочатку проблемою було навіть пояснити, що таке місяць. Тут, на Ламюеллі, це було простою і приємною штукою. День тривав двадцять п'ять годин, що загалом означало ще одну дадкову годину сну, а також, звісно, необхідність щодня переводити годинник, чим Артур займався навіть із задоволенням.

Домашній затишок також створювала кількість сонць і місяців, яких Ламюелла мала по одному на протигагу деяким іншим планетам, які він інколи відвідував, що мали їх якусь нездорову кількість.

Планета описувала повне коло навколо сонця за триста днів, а це означало, що рік не буде тягнутися надто довго. Супутник Ламюелли робив навколо неї дев'ять обертів на рік, а отже місяць мав трохи більше, ніж тридцять днів, що було ідеальним тому, що давало трохи більше часу, щоб виконати всі заплановані справи. Ця планета не просто нагадувала Землю, а насправді була її кращою копією.

Рендом навпаки думала, що потрапила у нескінченно повторюваний кошмар. Вона билася в істеричі від того, що місяць навмисне вилазить на небо їй на зло. Щоночі він був там, а коли зникав, то на його місці з'являлося сонце, яке постійно за нею слідкувало. І так знову і знову.

Трілліан завбачливо попередила Артура, що Рендом може мати деякі труднощі з новим більш регулярним способом життя, який відрізнявся від того, до якого вона вже звикла, проте Артур не був готовий вислуховувати виття на місяць.

Звісно, він взагалі не був готовий ні до чого подібного.

У нього є донька?

Його донька?

Вони ж з Трілліан ніколи навіть не... чи може все-таки це було? Але він був абсолютно впевнений, що таке запам'ятав би. А як щодо Зафода?

— Ми з різних видів, Артуре, — відповіла на це Трілліан. — Коли я вирішила, що хочу мати дитину, то пройшла через різні генетичні тести і виявилось, що для мене є лише один кандидат. І тільки пізніше до мене дійшло. Я двічі все перевірила. Вони зазвичай тримають такі відомості в таємниці, але я наполягла.

— Хочеш сказати, що ходила у ДНК банк? — запитав Артур, вирячивши очі.

— Так. Але з'явилася вона на світ зовсім не так випадково, як можна подумати по її імені. Хоча частка випадковості все ж є, ти був єдиним донором *Homo sapiens*, а крім цього дуже частко подорожував.

Артур не зводив здивованого погляду із понурої дівчинки, яка понуро притулилася біля дверей.

— Але коли... як довго...?

— Хочеш дізнатися її вік?

— Так.

— Неправильний.

— Що ти маєш на увазі?

— Те, що не маю і найменшого уявлення.

— Що?

— Ну, скажімо за моїми розрахунками їй десь битько десяти, але очевидно, що вона набагато старша. Розумієш, я тепер стрибаю туди-сюди у часі. Така робота. Я намагалася

брати її із собою, коли могла, але так не завжди виходило. Потім я намагалася залишати її у садочки у паралельних часових зонах, але не завжди могла зорієнтуватися в часі, щоб її забрати. Залишаєш її вранці, а ввечері навіть гадки не маєш скільки їй років буде. Починаєш скаржитися і скандалити, але все марно. Одного разу я залишила її в такому місці на кілька годин, а коли повернулася, вона вже була дівчиною на виданні. Я робила все, що могла, Артуре, тепер справа за тобою. Мені пора на війну, вести репортаж.

Десять секунд після того, як Трілліан покинула їх наодинці були найдовшими в житті Артура Дента. Час, як ми знаємо, штука відносна. Можна подорожувати космічними просторами туди й назад, але якщо робити це на швидкості світла, то коли ви повернетесь додому, виявиться, що ви постаріли лише на кілька секунд, а ваш брат чи сестра близнюк уже прожили двадцять, тридцять, сорок чи скільки завгодно років в залежності від того, як далеко ви подорожували.

Це шокує вас до глибини душі, особливо, якщо ви не знали, що маєте брата чи сестру близнюка. Ті секунди, протягом яких вас не було вдома, не зможуть підготувати вас до проблем нового і, на диво, відстороненого ставлення сім'ї.

Десяти секунд тиші було зовсім недостатньо для Артура, щоб докорінно переглянути свої погляди на життя і на себе самого в світлі раптової появи абсолютно незнайомої йому дочки, про існування якої він ще вранці зовсім не підозрював. Глибокі емоційні родинні зв'язки неможливо утворити за десять секунд, а от полетіти дуже далеко і надовго можна, але Артур почувався безпомічним, збентеженим та заціпенілим, дивлячись на дівчинку на порозі його хатини, яка втупилася в підлогу.

Врешті-решт він виріши, що немає сенсу вдавати, що він не безпорадний.

Артур підійшов і обійняв її.

— Я тебе не люблю, — прошепотів він. — Вибач. Я тебе навіть ще не знаю. Але я намагатимусь, дай мені кілька хвилин.

Ми живемо в дивні часи.

А ще ми живемо у дивних місцях: кожен у своєму власному всесвіті. Люди, якими ми населяємо наші всесіті, лише тіні цілих весвітів, які стикаються з нашим. Вміти бачити цю божевільну складність нескінченних рекурсій і все одно казати щось типу: «О, привіт Ед! Класна засмага. Як там Керол?» вимагає хороших навичок відфільтровування всього непотрібного, які всі мислячі істоти розвинули для захисту себе від розмірковування над тим хаосом, через який їх несе життя невідомо куди. Тому дайте своїй дитині відпочити, гаразд?

Цитата з «Практичних порад по виховуванню дітей у фрактально-психічно-неврівноваженому Всесвіті».

— Що це?

Артур майже здався. Правду кажучи він не збирався здаватися. Він геть зовсім абсолютно не збирався здаватися. Ні зараз, ні коли-небудь ще. Але якби він був би з тих, хто здався б, то зараз найраційний момент, щоб це зробити.

Не беручи до уваги такі дрібниці, як постійна похмурість та неввічливість, благання піти і пограти у палеозойську еру, скарги на відсутність причин постійної наявності гравітації та крики на сонце, щоб воно перестало переслідувати її, Рендом також використовувала його ніж для м'яса, щоб викопувати камінці і жбурляти їх у пікка, за те що вони на неї так дивляться.

Артур навіть не знав чи на Дамюеллі була палеозойська ера. За словами Старого Трешберга, планету знайшли повністю сформованою в пупі гігантської щипавки одного прекрасного врунділка о четвертій тридцять по полудні, та хоча Артур, досвідчений галактичний турист та відмінник з фізики та географії, мав доволі вагомим сумніви щодо цієї історії, він не збирався витрачати час намагаючись щось довести Старому Трешбергу.

Він гірко зітхнув сівши долі і намагаючись випрямити безнадійно зігнутий ніж. Вона б більше йому подобалася, якби вбила його цим ножом, чи себе, чи обох. Так, батьком бути не легко. Він знав, що ніхто ніколи не казав, що ним бути легко, проте проблема навіть не в цьому, а в тому, що він ніколи не просив бути ним.

Він старався як міг. Як тільки в нього з'являлась вільна хвилинка після благодатного процесу творіння сендвічів, він проводив її з нею, говорив з нею, сидів з нею на пагорбі, спостерігаючи як сідає сонце за долиною, в якій розкинулось селище, намагався вивідати щось про її життя та пояснити їй своє. То була нелегка справа. Зона спільного між ними, не беручи до уваги майже ідентичних генів, була розміром з маленький камінчик. Хоча ні, вона швидше була розміром з Трілліан, на яку в кожного з них були свої точки зору.

— Що це?

Він раптом зрозумів, що вона щось йому розповідала, а він цього не помічав. Чи скоріше не впізнава її голос.

Якщо зазвичай вона зверталася до нього скривдженим або сердитим тоном, то цього разу вона просто питала його про щось.

Він здивовано подивився на неї.

Вона сиділа на стільчику в кутку як звичайно згорбившись: коліна разом, ноги розставлені, темне волосся закривають обличчя, і дивилася на щось в своїх руках.

Артур не без побоювання підійшов до неї.

Її перепади настрою були дуже непердбачуваними і поки що коливалися між різними відтінками кепського. Гіркі докори без попередження змінювалися у неї нападами гострої жалості до самої себе, на зміну яким приходили в свою чергу досить довгі періоди безпросвітної відчаю, що переривалися лише несподіваними спалахами люті по відношенню до неживих об'єктів або пхиканням від того, що вона не може сходити в Електроклуб.

Але на Ламюеллі не було не те що Електроклубів, там взагалі не було ні клубів, ні електрики. Тут були кузня, пекарня, кілька возів і колодязь — ось все, чого на даний момент досягла ламюелланська наука і техніка. Тому доволі велика кількість випадків люті Рендом були спрямовані на непрохідну відсталість цієї планети.

Вона ще могла спіймати кілька програм Суб-Ета ТБ на свій маленький приймач хірургічно імплантований у п'ясть, але це не дуже її тішило, бо на ньому тільки й показували новини про божевільно цікаві речі, які трапляються в інших куточках Галактики в цей час. Крім того на ньому вона часто бачила новини зі своєю матір'ю, яка запроторила її бозна куди, а сама тим часом знімала сюжети про якусь війну, яка чи то не почалася, чи то пішла шкереберть через криворуку роботу часової розвідки. А ще приймач давав їй доступ до різноманітних пригодницьких телешоу, в яких дорогезні зорельоти раз у раз трошили одне одного.

Селяни були повністю загипнотизовані прекрасними магічними картинками, які пурхали над її рукою. Досі їм довелося бачити лише одну аварію космічного корабля і вона була такою страшною, шокуючою і жорстокою, принесла стільки розрухи, смертей і вогню, що вони, по своїй наївності, навіть не здогадувалися, що це може служити розвагою.

Старий Трешберг був приголомшений цим видовищем і одразу побачив у Рендом посланицю Боба, але дуже скоро вирішив, що насправді її було надіслано як випробування чи то його віри, чи то терплячості. Також його почав сильно турбувати той факт, що тепер в свої розповіді йому доводилося вставляти неймовірна кількість космічних катастроф, щоб привернути увагу односельчан, які інакше тікали від нього до Рендом і її чарівної руки.

Зараз вона не дивилася на свій п'ясток. Екран навіть був вимкнений. Артур тихенько підійшов позад неї і схилився, щоб подивитись що там у неї. Це був його годинник. Він знімав його, коли ходив приймати душ під водоспадом. Рендом знайшла його і намагалася зрозуміти як він працює.

— Це просто годинник, — сказав він. — Він показує час.

— Я знаю, — відповіла вона. — Але ти постійно його налаштовуєш, а він все одно не показує правильний час. Навіть близько.

Вона увімкнула свій наручний дисплей, який автоматично показав місцевий час. Він доволі добре попрацював вимірюючи місцеву гравітацію і швидкість обертання, визначив де сонце і відслідкував його рух небом, і все це протгом кількох хвилин після приїзду Рендом.

Потім, враховуючи дані з оточення, швидко визначив місцеві одиниці виміру і налаштувався під них. Такі речі він робив постійно, що було особливо важливим при подорожах не тільки у просторі, а й у часі.

Рендом нахмурилася, батьків годинник нічого такого не вмів.

Артур ним пишався. Він ніколи не зміг би купити такий за власні гроші. Це був подарунок на двадцять другий день народження від багато і замученого совістю хрещеного, який забував про кожен його день народження аж до цього, а ще його ім'я. Він показував день тижня, дату, фазу місяця, а на задній кришці, затертій і подряпаній ледь проглядався вигравіюваний напис «Альберту на його двадцять перший день народження» і неправильна дата.

За останні кілька років годинник побував у чималій кількості пригод, які далеко виходять за умови гарантійного обслуговування. Звісно, нікому на думку й не спадало вказувати в умовах гарантії, що годинник слід використовувати лише у специфічних гравітаційних і магнітних полях Землі, тривалість дня повинна складати двадцять чотири години, а плента не повинна вибухати і т.п. Ці речі були настільки очевидними, що навіть адвокати про них не замислювались.

На щастя, його годинник був механічним, з ручним заведенням. Інакше він би ніде в усій Галактиці не знайшов батарейок, які б точно підходили по розмірам і потужності, які вважались стандартними на Землі.

— Що значать усі ці цифри? — запитала Рендом.

Артур взяв годинника до рук.

— Ці цифри на обідку означають години. Маленьке віконце справа показує ЧТ, що означає четвер, а цифра 14 — чотирнадцятий день місяця травня, який вказано ось у цьому віконці.

А це напівкругле віконце зверху показує фазу місяця. Іншими словами, воно вказує яку частину місяця освітлено вночі сонцем, що залежить від відносного розташування Сонця, Місяця і, хм... Землі.

— Землі, — повторила Рендом.

— Так.

— Це звідки родом ти і мама теж?

— Так.

Рендом взяла його назад і ще раз пильно оглянула, чимось зачарована. Потім піднесла до вуха і здивовано прислухалася.

— Що це за звук?

— Цокання. Так звучить механізм, який приводить в рух стрілки. Він називається завідний. В ньому ціла купа різних зубчастих коліщаток і пружин, які працюють, щоб повертати стрілки з потрібною швидкістю, а ті в свою чергу показують години, хвилини, дні і т.д.

Рендом невідривно дивилася на циферблат.

— Тебе щось бентежить? — запитав Артур. — Що саме?

— Так, — нарешті вимовила Рендом. — Чому він повністю механічний?

Артур запропонував їй піти прогулятися. Він відчув, що їм є багато про що поговорити, і нарешті Рендом здавалася, якщо не слухняною і уважною, то принаймні не плаксивою. З точки зору Рендом це все також видавалося дуже дивним. Справа була не в тому, що вона хотіла бути важкою дитиною, просто вона не знала як поводитись інакше.

Що це за дядько? Що означає це життя, яке їй доводиться пережити? Що означає цей світ, в якому їй доводиться жити це життя? І що означає весь цей всесвіт, який безупинно проходить через її очі і вуха? Для чого це все? Що йому потрібно?

Вона народилася у космічному кораблі, який летів з одного якогось «звідки-небудь» в інше «кудись», а коли він долітав до свого «кудись», то виявлялося, що це «кудись» лише інше «звідки-небудь», з якого знову потрібно летіти в «кудись ще» і так далі безупину.

Тому її нормальним станом було очікування розпорядження зібрати речі і знову

відправитися в дорогу. Для неї було звичним відчуття, що вона знаходиться не на своєму місці.

А далі, постійні мандрівки у часі доповнили всю картину так, що вона тепер почувалася не тільки не на своєму місці, але й не у своєму часі.

Вона перестала помічати це, бо таким був єдиний спосіб життя який вона знала. Для неї не було дивним майже скрізь куди б вона не пішла носити додаткову вагу або антигравітаційний костюм чи навіть апарат для дихання. Єдиними світами, де вона могла почуватися у своїй тарілці були створені власноручно — віртуальні світи у Електроклубах. Тому їй ніколи не спадало на думку, що в реальному Всесвіті можна десь знайти своє місце.

Навіть тут, на задрипаній Ламюеллі, куди її запроторила мати. Навіть з цим чоловіком, який подарував їй цей чарівний і цінний дар життя, в обмін на краще місце в салоні. Добре, що він виявився добрим і приязним, бо інакше в нього були б неприємності. Справді. В неї в кишені є спеціально загострений камінь, яким вона могла наробити неприємностей кому завгодно.

Небезпечна це справа намагатися поглянути на світ з чужої для тебе точки зору без попередньої підготовки.

Вони сіли на місце, яке особливо любляв Артур: на схилі пагорба, зверненому до долини. Сонце заходило над селищем.

Єдине, що дратувало тут Артура, це те, що звідси виднівся маленький шматочок сусідньої долини, де глибока чорна лисина в лісі відзначала місце аварії його лайнера. Але можливо саме це змушувало його повертатися сюди. Звісно, крім цієї точки існувала ще купа місць де можна було оглянути буйну рослинність, мальовничі пагорби та долини Ламюеллі, але сюди його тягнула якась сила, де погляд притягувала маленька набридлива точка повна болю і жаху.

Відтоді як його витягли з під уламків він жодного разу там не бував.

І не побуває.

Просто не зможе це перенести.

Насправді, на наступний день після катастрофи він намагався повернутися туди, хоча був увесь контужений і не повністю при тямі від шоку. У нього були зламані нога, кілька ребер, кілька важких опіків і він не зовсім розумів, що робить, але наполіг, щоб селяни відвели його туди, і ті неохоче погодилися. Проте вони так і не дісталися до епіцентру трагедії, бо земля там перетворилася у гаряче розплавлене місиво і все-таки вирішили повернутися назад.

Скоро почали поширюватися чутки, що це місце заселене привидами і відтоді ніхто не наважувався туди піти. На планеті і так вистачало прекрасних, соковитих і чарівних місцин, тому ніякого сенсу ходити в ту страшну долину. Нехай минуле вляжеться, а теперішнє рухається вперед до майбутнього.

Рендом обережно повертала годинник в руках так, щоб промені вечірнього сонця грали на численних подряпинах і потертостях товстого годинникового скла. Рух тонесенької секундної стрілки захоплював її. Щоразу, коли вона робила повне коло, довша з двох інших стрілок переміщалася точно на наступну поділку із шістдесяти розташованих на циферблаті. А коли довга стрілка робила повне коло, маленька стрілка й собі переходила на наступну цифру.

— Ти вже годину на них дивишся, — тихо сказав Артур.

— Я знаю, — відповіла вона. — Година це коли велика стрілка пройде ціле коло, так?

— Правильно.

— Тоді вже годину і сімнадцять хвилин.

Загадково посміхнувшись вона трохи посунулася так, що злегка торкнулася ліктем його руки. Артур ледь помітно зітхнув. Це зітхання він стримував вже кілька тижнів. Він хотів обійняти свою дочку за плечі, але відчув, що для цього ще зарано і вона втече від нього. Але це вже щось. Щось всередині неї налаштовувалось. Годинник вніс довгоочікуваний сенс в її досі безглузде життя. Артур ще не був певний, що саме той для неї означав, але відчув

глибоке задоволення і полегшення, що хоч щось торкнулося її душі.

— Поясни мені ще раз, — попросила Рендом.

— В ньому нічого особливого немає, — почав Артур. — Завідний механізм було створено стоні років тому...

— Земних років?

— Так. Вони ставали все точнішими і точнішими, складнішими і складнішими. Це дуже хитромудрий і тонкий механізм. Його потрібно зробити дуже маленьким і разом з тим надійним, щоб він працював точно не зважаючи на будь-які падіння.

— Але лише на одній планеті?

— Так, на тій, де його виготовили. Розумієш, ніхто ніколи не сподівався, що він потрапить кудись далі, де будуть інше сонце, місяць, гравітаційне поле і все таке. Але все-таки ця штука працює ідеально, хоча зараз це не грає ніякої ролі в такій даличині від Швейцарії.

— Від чого?

— Швейцарії. Там його виготовили. Це маленька гірська країна. Така акуратна, що аж гидко. Загалом, ті, хто їх виготовляв не знали, що є й інші населені планети.

— Багато ж вони не знали.

— Мабуть, що так.

— А звідки вони родом?

— Вони — це і ми також... ми щось типу вирости там. Ми еволюціонували на Землі. З... я навіть не знаю...з якогось слизу.

— Як цей годинник.

— Хм. Я не думаю, що годинник виріс зі слизу.

— Ти не розумієш! — крикнула Рендом раптом схопившись на ноги. — Ти не розумієш! Ти не розумієш мене, ти не розумієш нічого! Я ненавиджу тебе за те, що ти такий дурний!

Вона побігла вниз схилом все ще стискаючи годинника і продовжуючи кричати, що ненавидить його.

Артур кинувся за нею зляканий і розгублений. Він біг плутаючись у високій траві. Для нього це було важко і болісно. Під час катастрофи він дістав важкий перелом ноги і досі кульгав.

Раптом вона зупинилася і обернулася до нього своїм потемнілим від люті лицем.

— Хіба ти не розумієш, що є місце, якому він належить? — кричала вона, розмахуючи годинником. — Місце, де вони працюють так, як треба? Місце, де вони потрібні?

Вона повернулася і побігла знову. Артур не міг вгнатися за нею — бігала вона добре і ноги в неї не хворі.

Справа не в тому, що він не очікував, що бути батьком настільки важко, а в тому, що він ніколи не розраховував, що стане батьком, а тим більше так раптово і на чужій планеті.

Рендом знову повернулася, щоб крикнути йому. Дивна річ, кожен раз він теж зупинявся разом з нею.

— Хто я така, по-твоєму? Квиток в перший клас? Хто я для мами? Квиток у життя, якого у неї немає?

— Я не розумію, про що ти говориш, — прохрипів задиханий Артур.

— Та ти взагалі нічого не розумієш!

— Що? Я не розумію.

— Заткнись! Заткнись! Заткнись!

— Скажи мені! Будь ласка, скажи! Що вона мала на увазі про життя, якого вона не мала?

— Вона хотіла залишитися на Землі! Вона шкодує, що полетіла з цим безможним йолопом з двома головами Зафодом! Вона думає, що життя могло б обернутися зовсім інакше!

— Але, — зауважив Артур, — вона б тоді була мертвою! Разом з усією планетою, яку

підірвали!

— Але це інше життя, чи не так?

— Це...

— Тоді їй би не довелося заводити мене! Вона мене ненавидить!

— Ти не можеш говорити так! Як хтось може ... е.... я хотів сказати...

— Вона завела мене, щоб у неї було хоч щось своє. Така моя роль. Але все вийшло навіть гірше! Ось вона мене і сплавити з рук, а сама живе як і раніше своїм дурним життям.

— Що дурного в її житті? Вона ж фантастично успішна, хіба ні? Вона в усіх часах і просторах, по всій Суб-Ета ТБ мережі...

— Ідіот! Ідіот! Ідіот! Ідіот!

Рендом знову повернулася і почала бігти Артур не міг тримати її темп, а тому все ж таки був вимушений присісти і почекати поки в нозі не вщухне біль. Каша в його голові ніяк не допомагала йому вирішити, що робити з усім цим.

Через годину він пришкутильгав до села. Вечоріло. Зустрічні привітно віталися з ним, але в повітрі висіла якась нервозність і невизначеність. Старий Трешберг сидів дивлячись на місяць і закусивши бороду більш звичайного, що теж не віщувало нічого доброго.

Артур зайшов у свою хатину.

Рендом сиділа зіщулюючись біля столу.

— Вибач, — промовила вона. — Мені дуже шкода.

— Нічого, все в порядку, — сказав Артур на стільки м'яко, на скільки міг. — Іноді корисно, хм... трохи поговорити. Нам треба ще стільки всього дізнатися одне про одного, а життя воно таке... це не лише чай і сендвічі...

— Мені дуже шкода, — повторила вона, схлипуючи.

Артур підійшов до неї і обійняв. Вона не пручалася і не тікала. Потім він побачив, за що ж їй шкода.

У плямі світла від лампоелланського ліхтаря лежав Артурів годинник. Рендом відкрили його задню кришку за допомогою ножа для масла і всі шестерні, пружинки і важелі безладно валялися на столі.

— Я просто хотіла побачити як він працює, — схлипнула Рендом, — як вони всі припасовані. Мені так шкода! Я не можу скласти їх назад. Вибач, вибач, вибач. Я не знаю, що робити. Я все полагоджу! Справді! Я все полагоджу!

Наступного дня Трешберг ходив по всьому селу і розпинався про Боба і його заповіді. Він спробував навести спокій на Рендом дозволивши їй розуму поринути у неісповідиму містерію гігантської щипавки, на що Рендом відповіла, що ніякої гігантської щипавки не існує, таким чином образивши Трешберга, який раптом став дуже холодним і мовчазним, і сказав, що її викинуть у зовнішню темряву. Рендом відповіла, що нехай, вона якраз там народилася, а наступного дня прибула посилка.

Надто багато подій за такий короткий час, чи не так?

Насправді, посилку доставив якийсь дрон, що впав з неба видаючи різні скрипучі звуки. Із собою він також приніс відчуття, яке поступово поширюватися усім селищем, що це мабуть уже занадто.

В цьому не було вини дрона. Все що йому було потрібно це підпис Артура Дента чи відбиток його пальця, чи кілька лусочок шкіри із шиї і все, він повернеться далі до своєї роботи. Він висів у повітрі в очікуванні, не впевнений чи варто спускатися, коли знизу таке обурення. Тим часом Кіріп зловив ще одну рибину з головами на обох кінцях, яка при детальному огляді виявилася двома рибинами розрізаними навпіл і зшитими разом, до того ж доволі неакуратно, тому Кіріпу не тільки не вдалося відродити інтерес до двоголових риб, він ще й значно підірвав довіру щодо автентичності першої. Лише пікка, здавалося, не сумнівалися в тому, що все в порядку.

Робот нарешті отримав підпис Артур і втік подалі звідси. Артур відніс посилку до хатини, сів і вступився на неї.

— Давай відкриємо! — запропонувала Рендом, чий настрій цього ранку значно

покращився через те, що навколо запанувало звичне сум'яття, але Артур похитав головою.

— Чому ні?

— Вона адресована не мені.

— Та ні, тобі.

— Та ні, не мені. Вона адресовна...хм, так, взагалі-то мені, але не мені, а для передачі Форду Префекту.

— Форду Префекту? Тому самому, який...

— Так, — перервав її Артур.

— Я чула про нього.

— Ще б пак.

— Давай все одно її відкриємо. І так нічим зайнятись.

— Навіть не знаю, — сказав Артур, який справді не знав.

Сьогодні зранку, як тільки світало він відніс свої покривлені ножі до кузні, де Стріндер пообіцяв, що зробить все можливе.

Вони спробували зайнятися своїми звичними справами: махати повільними розсікаючими рухами у повітрі, визначати точку балансу, гнучкість і тому подібне, але радість цих занять кудись ділась і Артур з гіркотою відчув, що славні сендвічні деньки підійшли до кінця.

Він схилив голову.

Наступна поява абсолютно нормальних буйволів скоро почнеться, але Артур відчував, що звична святковість полювання і бенкетування будуть цього разу приглушеними і невиразними. Щось змінилось тут, на Ламюеллі, і Артур мав жахливу підозру, що це був саме він.

— Як ти думаєш, що там? — допитувалася Рендом, крутячи посилку в руках.

— Не знаю, — відпові Артур. — Щось погане і тривожне, мабуть.

— Звідки ти знаєш? Обурилася Рендом.

— Тому що все пов'язане з Фордом Префектом веде до чогось ще гішого і більш тривожного, ніж будь-що не пов'язане з ним, — відповів Артур. — Повір мені.

— Ти чимось засмучений, чи не так? — запитала Рендом.

Артур зітхнув.

— Просто почуваюсь трохи нервово і неспокійно, чи щось типу того, — зізнався Артур.

— Вибач, — сказала Рендом і поклала пакунок на місце.

Вона зрозуміла, що дуже засмутить батька, якщо відкриє посилку. Тому, вона зробить це коли він не буде бачити.

Розділ 16

Артур не одразу зрозумів зникнення чого він помітив спершу. Коли він побачив, що одне не на місці, то миттю кинувся до іншого і одразу ж знав, що обоє вони пропали і щось неймовірно погане і з чим буде важко впоратись трапиться.

Рендом не було на місці. Так само, як і посилки.

Весь день він протримав її на полиці, на видноті. Це була вправа на довіру.

Він знав, що для нього як батька напрочуд важливим є показати довіру свої дитині і закласти відчуття довіри і впевненості одне в одному у фундамент їх відносин. В нього було ниюче відчуття, що це може бути ідіотська задумка, але він все одно її здійснив, і звісно виявилось, що так воно і є. Вік живи, вік учись. Або хоча б живи.

Живи і панікуй.

Артур вибіг із хатини. Уже вечоріло. Небо хмурилось, з-за горизонту насувалася гроза. Рендом ніде не було видно. Жодного сліду. Він бігав по селу і всіх опитував. Ніхто її не бачив. Він знову питав. Знову ніхто не бачив. Всі вже розходилися по хатах. Знявся невеликий вітер, який гуляв по околиці села, зриваючи і крутячи все, що погано лежало.

Він знайшов Старого Трешберга. Трешберг поглянув на нього кам'яним поглядом і вказав у напрямку, якого Артур панчіно боявся, а тому інстинктивно знав, що саме туди вона і пішла.

Отже, найгірше він уже знав.

Вона пішла туди знаючи, що він за нею не піде слідом.

Артур поглянув на темно-бузкове, похмуре, покрите рваними хмарами небо і подумав, що навіть Чотири Вершники Апокаліпсису з таким не хотіли б тягатись.

З важким відчуттям, що станеться тільки найгірше, він вийшов на доріжку, що вела до потрібної долини. Перші важкі краплини дощу впали на землю, коли Артур намагався видушити із себе щось схоже на біг.

Рендом дійшла до вершини пагорба і поглянула вниз на наступну долину. Видиратися на гору було важче і довше, ніж вона розраховувала. Її трохи непокоїло, що ідея вибратись в цю подорож вночі була не з найкращих, але батько крутився навколо хатини весь день, вдаючи для неї чи для себе, що він не охороняв посилку. Нарешті він пішов до кузні поговорити зі Стріндером про ножі, а Рендом скористалася з нагоди і втікла з посилкою.

Було зовсім очевидно, що вона не могла відчинити її прямо там або ще десь у селі. Він міг повернутися у будь-який момент. А це означало, що їй треба піти кудись, куди він за нею не послідує.

Тепер вона вже не могла зупинитись. Вона зайшла так далеко з надією, що він за нею не піде, а якщо і піде, то ніколи її не знайде у цій лісистій частині пагорба, тим паче вночі та ще й під дощем.

Всю дорогу вгору посилка бовталася в неї під рукою. Вигляд у неї був надзвичайно спокусливий: коробка з квадратним верхом, в довжину і ширину з її передпліччя, і висотою з її руку, загорнута у коричневий пакувальний пластик і зтягнута новомодною самозатягувальною ниткою. Вона не тарабаніла, коли її потрусити, але при цьому відчувалося, що вся вага зосереджена десь у центрі.

Зайшовши так далеко, була ще більша спокуса не затримуватись тут, а донести її далі, до забороненої зони — місця аварії корабля її батька. Вона не знала напевне, що означає «заселений привидами», але в будь-якому разі було б весело дізнатись. Так, вона йтиме далі не відкриваючи коробки, аж поки не дійде до того місця.

А між тим сутеніло. Рендом ще не наважувалася використати свій електричний ліхтарик, бо не хотіла, щоб її могли побачити здалеку. Але тепер, коли вона перейшла через вершину пагорба, який розділяв долини, це вже не матиме значення, бо ніхто її не побачить.

Вона увімкнула ліхтарик. Майже в той же момент удар блискавки освітив долину, в яку вона направлялася, від чого Рендом аж завмерла. Як тільки темрява знову окутала її, а шум грому покотився кудись в далечінь, вона відчула себе дуже маленькою і загубленою, лише зі скромним промічком світла, який вибився з її руки. Мабуть, їй варто зупинитися тут і відкрити посилку. Чи краще повернуися і прийти завтра? Та це була лише секундне вагання. Вона знала, що не повернеться назад сьогодні, а щось в голові підказувало, що взагалі ніколи.

Рендом почала спускатися схилом. А дощ тим часом дужчав. Де раніше було лише кілька важких крапель, тепер переіщив добрячий дощ. Він шелестів листям, а земля під ногами зовсім розкисла.

Принаймні, вона сподівалась, що це дощ шелестів. То тут, то там в промені світла проскакували якісь тіні. Вони то наближались, то віддалялись.

Рендом була вже мокра як хлющ і вся тремтіла, тому наступних десять чи п'ятнадцять хвилин вирішила пробігтись. Поступово попереду стало виднітись ще якесь світло. Воно було дуже слабким, а тому вона була не впевнена чи це їй не ввижається. Щоб перевірити вона вимкнула свій ліхтарик. Здавалося попереду є якесь приглушене світіння. Але вона не могла розгледіти, що то таке. Рендом знову увімкнула ліхтарик і продовжила спуск в напрямку тієї штуки.

З цим лісом було явно щось не так.

Вона не могла одразу так сказати що саме, але він здавався звичайним здоровим лісом, який з нетерпінням чекає весни. Дерева були покручені під дивними кутами і мали якийсь мертвожно-блідний, знівечений вигляд. Рендом неодноразово відчувала, що вони намагаються дотягтися до неї, коли вона проходила повз, але це була лише гра світла і уяви.

Раптом щось впало на землю перед нею. Вона відстрибнула назад впустивши і ліхтарик, і пакунок. Присівши, вона витягнула з кишені свій спеціально загострений камінь.

Штука, яка впала з дерева, почала рухатись. Світло ліхтарика було направлене на неї, і величезна гротескна тінь поволі наближалась до Рендом. Через шелест дощу вона не могла почути тихенький писк і шарудіння. Рендом нахилилася, намацала ліхтарик і направил його прямісінько на таємничу істоту.

В той же момент, за кілька футів збоку приземлилась ще одна істота. Промінь світла несамовито метався від однієї істоти до іншої. Вона підняла руку з камінем вгору, готова до кидка.

Виявилось, що вони доволі маленькі. Це кут світла робив їх такими страшними і великими. Та не лише маленькі, а й милі і пухнасті. І ще одна зістрибнула з дерева. Вона пролетіла прямісінько через промінь світла, тому їй добре можна було роздивитися.

Після преземлення вона повернулася, а потім, як і решта двоє, почала повільно, але невпинно наступати на Рендом.

Та стояла наче прикована. В її руці все ще був на поготові камінь, але поступово до її свідомості дійшов той факт, що істоти, в яких вона була готова кинути камінь насправді були білками. Чи принаймні схожі на них. М'якенькі, тепленькі білкоподібні звірятка продовжували наступ на неї, а тому вона не була впевнена чи вони їй подобаються.

Рендом направила промінь світла одній прямо в очі. Та видала агресивні, повні загрози, скрипучі звуки. В передній лапці вона тримала маленький напівзотлілий шматочок мокрої, рожевої ганчірки. Рендом махнула рукою з камінцем в бік білки, але це не справило ніякого враження на тварину і вона продовжила насуватися зі своєю маленькою мокрою ганчіркою.

Рендом зробила крок назад. Вона не знала, що робити в такій ситуації. Якби це були злі клекочучі люттю тварюки з блискучими іклами вона б без коливань кинулася б в атаку, але з білками, які ведуть себе так дивно, вона не знала як діяти.

Знову крок назад. Друга білка в цей час робила обхідний маневр з правого флангу. В лапці в неї була чашечка. Не звичайна чашечка, а від жолудя. Третя йшла прямо за нею. Що несла вона? Здається якийсь клаптик мокрого паперу, вирішила Рендом.

Вона відступила ще на крок, перечипилась через корінь дерева і впала на спину.

Перша білка негайно кинулася вперед і з холодною рішучістю в очах, і клаптиком мокрого рожевого рушника наготові стрибнула їй на живіт.

Рендом спробувала підвестись, але все, що в неї вийшло це сіпнутись на дюйм. Білка на її животі злякано стрепенулася і в свою чергу налякала Рендом. Білка застигла, вчепвшись в її шкіру маленькими лапками через промоклу футболку. Потім повільно, дюйм за дюймом, почала просуватись вгору по ній, зупинилась і простягла їй клаптик ганчірки.

Наче заворожена, вона спостерігала за дивною поведінкою тваринки і її маленькими блискучими оченятами. Вона знову простягла їй ганчірку. Наполегливо скрекочучи, білка знов і знов тикала їй ганчірку аж поки, нервуючись і вагаючись, вона не взяла її з лапок тваринки. Та білка продовжувала пильно дивитись. Рендом й гадки не мала, що робити далі. По обличчю її стікали цівки дощу і бруду, а верхи на ній сиділа білка. Вона витерла трішки бруду з очей шматочком ганчірки.

Переможно пискнувши, білка забрала ганчірку, зістрибнула з неї, підстрибом понеслася у нічну темряву, вибігла на дерево і пірнула у дупло, а там сіла і закурила цигарку.

Тим часом Рендом спробувала відігнати інших білок: із жолудевою чашечкою повною дощової води та зі шматочком паперу. Вона сіла і відсунулась від них.

— Ні! — крикнула Рендом. — Йдіть геть!

Злякавшись білки відстрибнули назад, а потім знову кинулись вперед зі своїми подарунками. Рендом пригрозила їм каменем.

— Геть! — крикнула вона.

Білки знов порозбігалися від жаху. Потім одна підлетіла до неї, сунула їй в руку чашечку і зникла в ночі. Інша постояла секунду, потім поклала шматочок паперу перед нею і також розчинилась у темряві.

Рендом нарешті залишилась сама, трусячись від збентеження. Вона невпевнено звелася на ноги, підняла камінь і посилку, задумалась на хвилику і підняла шматочок паперу також. Він був на стільки розмоклий і пошарпаний, що було важко розібрити чим він раніше був. Здається це якийсь шматочок розважального журналу для пасажирів.

Поки Рендом намагалася зрозуміти що це таке і що це все означає на галявину, де вона стояла, вийшов чоловік, підняв страшного вигляду пістолет і вистрілив в неї.

У двох чи трьох милях за нею Артур відчайдушно дерся вгору на пагорб. Через кілька хвилин після того як він вирушив в дорогу, Артур повернувся додому і взяв ліхтаря. Не електричного. Єдиний електричний ліхтарик забрала Рендом. Цей скидався на штормову лампу: перфорована металева каністра виготовлена Стріндером, в якій знаходився резервуар із паляним з риб'ячого жиру і гнотик із пучка висушеної трави; огорнутий у напівпрозорий міхур абсолютно нормального буйвола.

І ось ліхтар погас.

Артур ще погрався з ним кілька секунд в безнадійних спробах розпалити знов. Звісно, жодного шансу змусити цю штуковину розгорітися в розпал грози, але не спробувати він не міг. Неохоче, він кину ліхтар долі.

Що ж робити? Справи кепські. Він промок до нитки, його одяг був важким і набряклим від дощу, а тепер він ще й загубився у темряві.

На долю секунди він осліп від світла, а потім знову опинився в темряві.

Принаймні удар блискавки допоміг йому дізнатися, що він уже майже на вершині пагорба. Щойно він перевалить через вершину він... що ж, він був не впевнений, що робитиме далі. Нічого, подивимось по ситуації.

Він поповз вперед і вгору.

Через кілька хвилин Артур весь задиханий знав, що стоїть на вершині. Знизу виднілося якесь приглушене світло. Він й гадки не мав що то і навіть не хотів думати про це. Проте це був єдиний його орієнтир і, спотикаючись, він пішов у тому напрямку.

Струмінь смертоносного світла пройшов прямо через Рендом, а через кілька секунд слідом за ним і сам стрілець. Просочившись крізь неї він не приділив їй жодної уваги. Тип з пістолетом застрелив когось за її спиною, а коли вона обернулася, то побачила, що він присів над тілом і порпався в кишенях жертви.

Зображення на секунду застигло і зникло. Натомість через кілька секунд з'явилася пара здоровених зубів, обрамлених величезними, соковитими, блискучими губами. Раптом з'явилася величезна синя зубна щітка і почала старанно чистити зуби, які продовжували висіти і світитися за мерехтливою завісою дощу.

Рендом закліпала очима — і раптом здогадалась.

Це була реклама. Чоловік, що вистрелив в неї, був із голографічного фільму, який показували пасажирам на борту. Мабуть вона зараз дуже близько біля місця аварії корабля. Очевидно, що якісь його частини були більш живучими, ніж очікувалось.

Наступні пів милі були найбільш проблемними. Їй докучав не лише холод і дощ, і ніч, а й уламки розважальної системи корабля. Зорельоти, реактивні авто, літаки безперервно зіштовхувалися і вибухали перед нею, освітлюючи ніч своїми вибухами, різні лиходії у дивних капелюхах передавали пакунки з наркотиками прямо через неї, а комбінований оркестр і хор із Галлаполіської Державної Опери виконув заключний Марш АнджаКантіньських Зоряних Гвардійців з IV акту Різгара Бламвелламама з Вуунту десь неподалік зліва.

І раптом вона опинилася на краю зловісного кратера з оплавленими краями. Війнуло теплом. Об'єкт в центрі кратера, який виглядав як клубок карамелізованої жуйки насправді був розплавленими залишками величезного космічного корабля.

Вона ще трохи постояла і нарешті пішла в обхід кратера. Рендом не знала, що саме шукає, проте вона й далі продовжувала йти, тримаючи жакливу яму по ліву руку.

Дош трішки вшух, але все одно було неймовірно мокро, а оскільки вона не знала, що саме в коробці, можливо щось крике чи делікатне, вона вирішила, що їй слід знайти якесь достатньо сухе місце, щоб відкрити її. Вона сподівалася, що та ще не пошкодилась від падіння.

Променем ліхтаря Рендом освітила навколишні дерева, які були тонкими, обпаленими і поламаними. На невеликій відстані вона побачила скелю, яка могла б надати хоч якийсь захист і поспішила туди. Навколо, куди міг сягнути погляд, валялися шматки детриту, який вилітав із поламаного корабля перед тим, як він перетворився у вогняну кулю.

Через двісті чи триста ярдів від краю кратера, вона натрапила на роздерті, просякнуті водою, брудні і розкидані по деревах шматки якогось пухкого рожевого матеріалу. Це, мабуть, залишки рятувальної капсули, яка врятувала життя її батькові, здогадалася Рендом. Вона підійшла до них ближче і помітила щось на землі, напівпоховане у багнюці.

Вона підняла його і витерла бруд. Це був якийсь електронний пристрій розміром з невеличку книжку. У відповідь на її доторк на екрані спочатку з'явилося слабе світіння, а потім великі привітні букви.

Напис свідчив:

БЕЗ ПАНІКИ

Вона знала, що це. Це батьків примірник Путівника по Галактиці для космотуристів.

Чомусь ця знахідка заспокоїла її. Вона закинула обличчя до неба і дозволила дощу падати на лице і до рота.

Потім труснула головою і поквапилася до скель. Вилізши наверх, Рендом майже одразу знайшла те, що шукала. Вхід в печеру. Вона посвітила ліхтариком всередину. Здається всередині сухо і безпечно. Обережно ступаючи вона зайшла всередину. Печера виявилася неглибокою, але просторою. Виснажена, вона знайшла якомога зручніший камінь, сіла, поставила коробку перед собою і одразу ж почала розпаковувати її.

Розділ 17

Тривалий час було багато спекляцій і суперечок на тему того куди пропала так звана «зникла матерія» Всесвіту. По всій Галактиці наукові віділи найбільших університетів залучали все більш і більш витончене обладнання для зондування і дослідження центрів галактик, потім їх центрів, а також самісіньких меж Всесвіту, проте, коли вони все ж таки відслідкували її, то виявилось, що пакувальний матеріал, в якому прийшло все це дорогезне обладнання і є та сама матерія.

У коробці також була велика кількість зниклої матерії. Маленькі м'які округлі гранули зниклої матерії, які Рендом викинула, не давши майбутнім поколінням фізиків відслідкувати і відкрити їх знову після того, як знання нинішнього покоління фізиків буде втрачене і забуте.

З поміж гранул зниклої матерії вона витягла невиразний чорний диск. Рендом поклала його на камінь, а сама продовжила порпатись у зниклій матерії в пошуках чогось ще: довідника з користування чи інструкції, чи хоч чогось, але там більше нічого не було. Лише чорний диск.

Вона посвітила на нього ліхтариком.

Щойно на нього потрапило світло, на гладенькій поверхні почали з'являтися тріщини. Рендом нервово відсунулася назад, але потім зрозуміла, що ця штука, чим би вона не була, просто розкривається.

Між іншим, процес був прекрасним. Він був незвичайно деталізованим, але в той же час простим і елегантним. Скидалося це на саморозкладне орігамі або трояндовий бутон, який зацвів прямо на очах.

Там де раніше лежав гладенький чорний диск тепер була пташка. Пташка тепер зависла

у повітрі.

Рендом позадкували від неї ще далі, обережно спостерігаючи.

Вона була схожа на пікка, але дещо менша розміром. Правду кажучи насправді вона була більшою, а якщо ще точніше, точного такого ж розміру... чи принаймні менш, ніж в два рази більшою. Також вона була набагато синішою та рожевішою ніж пікка, в той же час залишаючись повністю чорною.

В ній було ще щось дивне, але Рендом не одразу зрозуміла, що саме.

Точно. В неї був такий же погляд як і у пікка, наче вони бачать те, чого ти не можеш побачити

Раптом вона зникла.

Потім, так само раптово, все навколо стало чорним. Рендом впала навколішки і почала шукати свій спеціально загострений камінь. Але чорнота відступила і зібралася у маленьку кульку, а потім знову перетворилася у чорну пташку. Вона зависла у повітрі перед нею, повільно махаючи крилами і зазираючи Рендом у очі.

— Прошу вибачення, — раптом сказала пташка, — мені потрібно було провести калібрування. Ви чуєте мене, коли я говорю це?

— Говориш що? — перепитала Рендом.

— Добре, — промовила пташка. — А тепер, коли я говорю це?

Цього разу звук був набагато вищим.

— Та звісно чую! — відповіла Рендом.

— А тепер, коли я говорю це? — промовила пташка, на цей раз оксамитовим басом.

— Так!

Потім невелика пауза.

— Ні, очевидно, що ні, — сказала пташка через кілька секунд. — Добре, отже ваш слуховий діапазон від 20 до 16 КHz. Хм. Так для вас комфортно? — запитала пташка приємним легким тенором. — Немає ніяких неприємних пищань у верхньому регістрі? Здається ні. Чудово. Значить буду використовувати цей діапазон. Тепер. Скільки мене ти бачиш?

Раптом все навколо заповнилося сплетінням пташок.

Навіть Рендом, яка провела багато часу у віртуальних реальностях, не зустрічала нічого на стільки дивного. Здавалося наче вся геометрія простору тепер складалася із нескінченних пташиних форм.

Рендом зойкнула і закрила руками обличчя, при цьому руки пройшли через кілька пташиних фігур.

— Хмм, очевидно, що забагато, — промовила пташка. — А зараз як?

Вона трансформувалася у нескінченний ряд з птахів, ніби одну пташку поставили між двома паралельними дзеркалами.

— Що ти таке? — закричала Рендом.

— Ми до цього ще повернемося, — заспокоїла її пташка. — А зараз нормальна кількість?

— Хм, ти дещо... — Рендом безнадійно махнула рукою в далеч.

— Ясно, все ще нескінченна протяжність, але ми вже наближаємося до потібної просторової матриці. Чудово. Ні, відповідь апельсин і два лимони.

— Лимони?

— Якщо в мене є три лимони і три апельсини, і в мене заберуть два апельсини і один лимон, то що у мене залишиться?

— Га?

— Добре, значить по-твоєму час йде в цьому напрямку? Цікаво. Я все ще нескінченна? — запитала пташка, метаючись у просторі то тут, то там. — А зараз я нескінченна? На скільки я жовта?

Секунда за секундою пташка проходила через карколомні перетворення форм і кількостей.

— Я не можу... — збентежено почала Рендом.

— Вам не потрібно відповідати, я все зрозумію з виразу вашого обличчя. Тож. Я схожа на вашу матір? Я схожа на скелю? Чи не занадто я велика, роздавлена чи синусоїдально переплетена? Ні? А зараз? Я зараз рухаюсь назад?

Нарешті пташка непорушно зупинилася на місці.

— Ні, — відповіла Рендом.

— Та насправді я все-таки рухалась назад у часі? Хммм. Здається ми все розставили по місцям. Якщо вам цікаво, то я можу повідомити, що ви у вашому всесвіті вільно переміщаєтесь у трьох вимірах того, що ви називаєте простором. Також ви переміщаєтесь лише по прямій лінії у четвертому, який ви називаєте часом, і незворушно стоїте в одній точці п'ятого, який є основою ймовірності. Після цього все трохи ускладнюється, а тому вам не дуже захочеться знати, що там у вимірах з 13 по 22. Все що вам треба знати на даний момент, це те, що всесвіт набагато складніший, ніж можна уявити, навіть, якщо взяти за основу точку зору, що він до біса складний. До речі, я з легкістю можу не вживати слово «до біса», якщо воно вас ображає.

— Кажи все, що з біса забажаєш.

— Я постараюсь.

— То, що ти за чортівня? — не вгавала Рендом.

— Я Путівник. У вашому всесвіті я ваш Путівник. Насправді, я перебуваю у місці, яке технічно називається Велика Загальна Мішанина, що означає... а давайте я вам краще покажу.

Вона розвернулася в повітрі і вилетіла з печери, а потім сіла на камінь під виступом скелі, щоб не потрапити під дощ, який все дужчав і дужчав.

— Підійдіть, — промовила пташка, — і подивіться.

Рендом не любила, коли нею командували пташки, але все одно підійшла до виходу з печери, все ще тримаючи камінь у кишені.

— Дощ, — сказала пташка. — Ви бачите? Просто дощ.

— Я знаю, що таке дощ.

Струмені води падали з чорного нічного неба виблискуючи в місячному світлі.

— То що ж це?

— Що ти маєш на увазі, що це? Подивись навколо. Що ти робила у тій коробці? Чому я цілу ніч бігла через ліс і відбивалася від тупих білок, щоб врешті-решт дізнатися, що якась пташка буде питати мене, що таке дощ? Це просто вода, яка падає через кляте повітря і більше нічого. Може ще щось, що ти хотів би дізнатися чи вже можемо піти додому?

Зависла довга пауза перед тим, як пташка знову щось сказала:

— Ви хочете додому?

— У мене немає дому!

Рендом аж злякалася від того, як голосно прокричала ці слова.

— Подивіться на дощ... — сказала пташка-Путівник.

— Я дивлюся на дощ! На що тут ще дивитися?

— Що ви бачите?

— Що ти маєш на увазі, тупа пташко? Я бачу лише саму пелену дощу. Просто вода, яка падає.

— Які форми ви бачите у воді?

— Форми? Там нема ніяких форм. Це ж просто, просто...

— Просто якась мішанина, — закінчила пташка-Путівник.

— Так...

— А тепер, що ви бачите?

На межі видимості з очей пташки вилетів тонкий, ледь видимий промінь. У сухому повітрі під навісом його не було видно. Але там де промінь потрапляв на краплі дощу, він спалахував іскрами, на стільки яскравими, що вони здавалися твердими.

— Ну чудово. Лазерне шоу, — сказала зверхньо Рендом. — Ні разу такого не бачила,

звісно крім, хіба що на п'яти мільйонах рок-концертів.

— Скажіть мені, що ви бачите.

— Просто світловий промінь! Дурна пташка!

— Так, там немає нічого такого, чого не було раніше. Просто я за допомогою світла привертаю увагу до певних крапель у певний момент часу. А тепер, що ви бачите?

Світло вимкнулось.

— Нічого.

— Я повторюю точно те ж саме, але з ультрафіолетовим світлом. Ви не можете його бачити.

— То в чому прикол, показувати мені те, чого я не можу побачити?

— В тому, щоб ви зрозуміли, що якщо ви чогось не бачите, це не означає, що його немає. А якщо ви щось бачите, це не означає, що воно насправді є, — це лише ваші органи чуття привертають вашу увагу.

— Мені це вже набридло, — вимовила Рендом, а потім зойкнула.

У повітрі, серед дощу висіла величезна чітка і яскрава тривимірна проекція її батька, який виглядав чимось наляканим.

За дві милі від Рендом, її батько, пробиваючись через ліс раптом зупинився. Він був наляканим тим, що побачив себе, який виглядав чимось наляканим світився і висів серед дощу десь за дві милі звідси. За дві милі вправо від напрямку, в якому він йшов.

Він уже цілковито заблукав і був переконаний, що помре від холоду, дощу і виснаження, а тому мріяв якнайшвидше з цим змиритися. Йому щойно білка притягла цілий журнал про гольф і це виявилось непосильним навантаженням для його мозку, який починав щось бурмотати і вити.

Спостерігаючи за величезним зображенням себе серед неба йому спало на думку, що хоч він скоро і почне вголос бурмотати і вити, але зате в нього з'явився чіткий орієнтир.

Артур зробив глибокий вдих, повернувся і пішов у напрямку неочікуваного світлового шоу.

— Окей, то що це мало довести? — поцікавилась Рендом.

Її швидше налякало зображення її батька, ніж поява самої світлової проекції. Свою першу голограму вона побачила у два місця і її одразу ж посадили в неї гратися. Свою останню голограму вона бачила приблизно пів години тому, на ній грав Марш АнджаКантінських Зоряних Гвардійців.

— Тільки те, що зображення вже там немає або його нема там де воно раніше було, — відповіла пташка. — Це просто взаємодія між водою з неба, яка рухається в одному напрямку, і світла з частотою, яку ти можеш сприймати своїми очима, в іншому. Разом вони створюють зображення у вашому мозку, яке ви вважаєте реальним. Але це лише відображення Загальної Мішанини. От вам ще приклад.

— Мама! — вирвалось у Рендом.

— Ні, — заперечила пташка.

— Повір, я можу впізнати свою маму!

У повітрі висіло зображення жінки, яка виходить із зорельоту всередині величезної, сірої схожої на ангар будівлі. Разом з нею йшла група високих, худих пурпурно-зелених істот. Безсумнівно це була мати Рендом. Ну, майже. Трілліан не йшла б так невпевнено при низькій гравітації і не розглядала б з такою цікавістю звичайне старе обладнання для життєзабезпечення, і тим більше не знімала б на таку старезну антикварну камеру.

— То хто вона? — запитала Рендом.

— Вона, це ваша матір, але в іншій точці на осі ймовірності, — відповіла пташка-Путівник.

— Я й гадки не маю, що ти намагаєшся сказати.

— Простір, час і ймовірність мають свої осі, вздовж яких можна рухатись.

— Все ще не розумію. Хоча, думаю... Ні. Поясни.

— Я думав ви хочете додому.

— Пояснюй!

— Ви хотіли б побачити свій дім?

— Побачити? Він же знищений!

— Насправді він просто знаходиться не на всій протяжності осі ймовірності. Подивіться!

Серед дощу раптом з'явилося щось дуже дивне і гарне. Це була величезна, синьо-зелена, де-не-де покрита хмарами куля, яка з величавою повільністю оберталася на чорному, з краплинками зірок, фоні.

— Зараз ви її бачите, — промовила пташка. — А зараз ні.

Менш ніж за дві милі звідти Артур завмер на місці. Він не міг повірити власним очам, там в далині, окутана дощем, але разом з тим абсолютно реальна і яскрава на фоні нічного неба, була Земля. Побачивши її, він затамував подих. І в ту ж мить, коли він затамував подих, вона зникла. А потім з'явився знову. А потім — що його остаточно dokonало і він ледве не почав рвати на собі волосся — перетворилася на сосику.

Вигляд величезної, синьо-зеленої, водянистої і де-не-де з хмарами сосики налякав і Рендом також. Потім з'явилася зв'язка сосисок, чи швидше зв'язку сарделек в якій багатьох сарделек бракувало. Вся ця яскрава зв'язка крутилася і оберталася у повітрі у приголомшливому танці, а потім почала повільно зупинятися і поступово розчинилася у нічний темряві.

— Що це було? — тихо запитала Рендом

— Погляд вздовж осі ймовірності на переривчасто-нескінченний об'єкт.

— Ясно.

— Більшість об'єктів змінюються і трансформуються вздовж своїх осей ймовірності, але ваш рідний світ робить дещо інше. Він лежить на тому, що можна назвати лінією розлому у ландшафті ймовірності, а це означає, що у багатьох координатах ймовірності він повністю не існує. В нього спостерігається вроджена нестабільність, що доволі звичайно для будь-чого, що знаходиться у тому, що зазвичай називають Множинними секторами. Тепер зрозуміло?

— Ні.

— Хочете потрапити туди і побачити все власними очима?

— На... Землю?

— Так.

— А це можливо?

Пташка-Путівник відповіла не одразу. Вона розправила свої крила, граціозно піднялася в повітря і полетіла кудись в пелену дощу, який знову почав освітлюватись від променів.

Пташка ширяла у нічному небі, навколо неї спалахували вогні, а простір тремтів. Вона ширяла і кружляла, і петляла, і кружляла знову, і нарешті зависла на відстані двох футів від лица Рендом, повільно і безшумно змахуючи крилами.

І знову заговорила з дівчинкою:

— Для вас ваш всесвіт величезний. Величезний у просторі і величезний у часі. Це все завдяки фільтрам, через які ви сприймаєте ваш всесвіт. Але я була створена без цих фільтрів, тобто я сприймаю загальну мішанину, яка містить всі можливі всесвіти, але яка сама по собі не має розміру. Для мене можливе все. Я всезнаюча і всемогутня, надзвичайно високої думки про себе і, що головне, поставляюся у чудовій і зручній для переноски упаковці. За вами лише залишається вияснити, що з цього правда.

На обличчі Рендом повільно розпливлася посмішка.

— Ах ти ж паршива маленька штукенція. Та ти смієшся наді мною!

— Як і було сказано можливо все.

Рендом засміялася.

— Гарзд, — промовила вона. — Давай спробуємо потрапити на Землю. На Землю в якійсь точці на її, цій...

— Осі ймовірності?

— Так. Де її не підірвали. Чудово. Ну то що, Путівнику, як ми туди потрапимо?
— Реверс інжиниринг.
— Що?
— Реверс інжиниринг. Для мене часовий потік не має значення. Вам вирішувати, що робити. Я лише впевнююсь, що це вже трапилось.

— Жартуєш.

— Можливо будь-що.

Рендом насупилась.

— Але ж ти жартуєш, правда?

— Давай по-іншому, — сказала пташка. — Реверс інжиниринг дозволить нам скоротити тривалість такого не зовсім цікавого заняття як очікування на один із дуже небагатьох зорельотів, які пролітають через ваш галактичний сектор кожен рік, і змусить з'явитись в голові пілота думці, що було б непогано вас підвезти.

Вам потрібно, щоб вас підкинули. З'являється корабель і бере вас на борт. Пілотові здається, що це йому спав на думку один з мільйона приводів спуститися сюди і підібрати вас. Насправді це я вирішую, чи захоче він цього.

— Це та сама частина, де ти надзвичайно високої думки про себе, маленька пташко?

Пташка мовчала.

— Гаразд, — промовила Рендом. — Я хочу, щоб корабель підвіз мене до Землі.

— Цей підійде?

Зорельот був на стільки беззвучним, що Рендом не помічила його, аж поки той не опинився над її головою.

Артур помітив його раніше. Він був уже за милю від того місця і поспішав як міг. Щойно світлове видовище за участю літаючих сосисок зникло, він помітив легеньке світіння віддалених вогнів, які спускалися з хмар і спочатку подумав, що це новий номер програми.

Секунду чи дві він стояв непорушно, доки до нього не дійшло, що це справжній космічний корабель, а ще секунду чи дві він витратив на те, щоб зрозуміти, що той опускається прямо на те місце, де за його розрахунками мала знаходитись його дочка. В той момент йому стало все одно дощ чи не дощ, покалічена нога чи не покалічена, темно чи ні, він зірвався з місця і побіг.

Майже одразу він упав, підсковзнувся і доволі сильно вдарився коліном об камінь. Поволі він звівся на ноги і спробував знову. В Артура всередині все похололо, коли він подумав, що може навіки втрати Рендом. Але кульгаючи і проклинаючи все на світі він біг далі. Артур не знав, що було в посилці, але на ній було написано Форд Префект, тому більшість прокльонів він присвящав саме йому.

Корабель виявився одним з найбільш крутих і красивих серед тих, що Рендом доводилося бачити.

Від нього захоплювало дух. Срібний, гладенький, неісповідимий.

Якби вона погано в них розбиралася, то припустила б, що це RW6. Коли корабель сів позаду неї, вона раптом зрозуміла, що це насправді був RW6, і ледве могла дихати від збудження. А RW6 між іншим, це така штукенція, яку зазвичай побачиш лише в журналах, які були створені спеціально, щоб провокувати бунт проти багатих.

Її аж трусило від захвату. Манера і час появи цього корабля зовсім не вкладалися в голову. Або це найбільш неймовірний збіг відомий всесвіту, або трапилось щось дуже дивне і тривожне. Тим часом, в очікуванні відкриття люка, напруга все зростала і зростала. Її Путівник — тепер вона вважала його своїм — в цей час завис над її правим плечем ледь помітно махаючи крилами.

Люк відкрився. З нього вирвалися лише смужка тьмяного світла. Прошло кілька секунд і звідти з'явилася постать. Вона трохи постояла, очевидно намагаючись пристосувати очі до темряви. Потім вгледіла Рендом, яка стояла непорушно, і поспішила до неї. Потім раптом щось скрикнула чоловічим голосом і почала бігти в її напрямку.

Це постать зробила дарма. Рендом не належала до тих людей, до яких варто бігти

темної ночі, коли нерви у них на взводі. Сама не усвідомлюючи того, вона все ще крутила свій особливий загострений камінь в кишені відтоді, як побачила зореліт.

Все ще біжучи, шкутильгаючи, вдаряючись і ранившись об дерева і камінці, Артур нарешті побачив, що запізнився. Корабель, який знаходився на землі десь хвилин зо три, тепер безшумно і граціозно підіймався над деревами, повільно перетворився на маленьку цятку, і задерши носа, зник в хмарах.

Полетів. А разом з ним і Рендом. Звичайно цього Артур напевне не знав, а тому все ж вирішив продовжити свій шлях, щоб пересвідчитись у цьому. Вона полетіла. Він тільки почав звикати зі своїми обов'язки як батька, і тепер не міг повірити, як погано з ними справився. Артур знову спробував бігти, але його ноги ледве волочились, коліно пекло вогнем і він знав, що повністю і безповоротно запізнився.

Він уявити собі не міг, що може почуватися на стільки кепсько, але як виявилось, він помилявся.

Нарешті він пришкутильгав до печери, в якій раніше Рендом відкрила коробку. Недалеко на землі були ще свіжі сліди космічного корабля, але Рендом ніде не було видно. У розпачі він увійшов до печери, оглянув все навколо і знайшов порожню коробку, і гранули зниклої матерії розкидані навколо. Це його трохи засмутило: він намагався привчити Ренд до акуратності. Почуваючись засмученим за таку її неохайність, він відволікся від думки про те, що вона зникла. Артур розумів, що в нього жодних шансів знайти її.

Раптом його нога копнула якийсь предмет. Він нагнувся, щоб підняти його і був глибоко здивований тим, що знайшов. Це був його Путівник по Галактиці для космотуристів. Як він опинився тут у печері? Адже сам Артур так і не повернувся до місця катастрофи. Просто в нього зовсім не було бажання повертатися на місце катастрофи, а також в нього зовсім не було бажання знову бачити Путівник. Він розраховував і далі жити тут, на Ламюелі і робити сендвічі. І все ж таки, як він опинився у печері? Путівник працював. У відповідь на його дотик, на кришці спалахнули слова БЕЗ ПАНІКИ.

Артур вийшов з печери у тьмяну і вогку місячну ніч. Він сів на камінь, щоб заглянути до Путівника, а потім неочікувано виявив, що камінь на справді не камінь, а людина.

Розділ 18

Артур скочив на ноги як ужалений. Важко сказати, що злякало його більше: те, що він міг травмувати людину, на яку він ненароком сів, чи те, що людина, на яку він ненароком сів, може травмувати його у відповідь.

Однак при детальнішому огляді виявилось, що панікувати було зарано. Хто б це не був, він лежав без тями. Звісно було б добре, якби він пояснив чого він тут лежить. Здається він дихає. Це вже добре. Артур перевірів пульс. З ним також все добре.

Він лежав на боці скрутившись навпіл. Останній раз Артур надавав першу допомогу дуже давно і дуже далеко звідси, тому йому дуже важко було згадати, що потрібно при цьому робити. Перш за все, як він насилу згадав, йому потрібен набір для надання першої допомоги.

Дідько.

Перевернути його на спину чи ні? Може в нього поламані кістки? Може він заковтнув язик? Може він подасть на нього в суд за ненадання допомоги? І крім того, хто він взагалі такий?

В цей момент непритомний чоловік раптом голосно застонав і перевернувся на спину.

Артур подумав, чи йому слід...

Він подивився на нього.

Він знову подивився на нього.

Він знову подивився на нього просто, щоб бути повністю впевненим.

Хоча не так давно йому здавалося, ніби гірше бути вже не може, йому стало значно гірше.

Людина знову застогнала і поволі відкрила очі. Йому був потрібен якийсь час, щоб сфокусувати погляд, потім він закліпав очима і застиг.

— Ти!? — скрикнув Форд Префект.

— Ти!? — скрикнув Артур Дент.

Форд застогнав знову.

— Не хочеш мені щось пояснити? — промовив він і закрив очі у розпачі.

Через п'ять хвилин він уже сидів і потирав величезну шишку, яка з'явилася в нього на скроні.

— Що то в біса за жінка була? — запитав він. — Чому нас оточили білки, що вони від нас хочуть?

— Мене вони атакують вже цілу ніч, — сказав Артур. — Вони весь час намагаються дати мені якісь журнали.

Форд насупився. — Справді? — запитав він.

— І шматочки ганчірки.

Форд замислився.

— А, — сказав він. — Це місце де розбився твій корабель?

— Так, — відповів Артур.

Сказав він це з невеликим зусиллям.

— Тоді все сходиться. Таке трапляється. При аварії роботів-стюартів розтрощило, а керуючий ними кібермозок вижив і почав захоплювати місцеву фауну. Він може всю екосистему перетворити на якусь безпомічну індустрію надання послуг, а звірі будуть бігати за проходимими таскаючи гарячі рушники і напої. Пора вже якийсь закон видати проти цього. Може такий уже є. Може вже є закон проти цього закону, щоб всі були задоволені. Хей-хо. Що ти сказав?

— Я сказав... і та жінка моя дочка.

Форд завмер, не віднімаючи руки від шишки.

— Повтори ще раз.

— Я сказав, — роторовано повторив Артур — та жінка — моя дочка.

— Я не знав, — сказав Форд, — що у тебе є дочка.

— Що ж, мабуть, ти ще багато чого про мене не знаєш, — зауважив Артур. — Якщо на те пішло, мабуть, ще багато чого я сам про себе не знаю.

— Так, так, так. Коли це трапилось?

— Я не зовсім впевнений.

— Це вже звучить знайомо, — сказав Форд. — А в цьому брала участь мати?

— Тріалліан.

— Тріалліан? Я не думав, що...

— Ні, слухай, мені трохи ніяково.

— Я пам'ятаю, одного разу вона мимохідь казала, що в неї є дитина чи щось типу того. Ми бачимось з нею час від часу. Але я жодного разу не бачив її з дитиною.

Артур нічого не відповів.

Форд почав відчувати, що відчуття подиву потрохи заповнює його голову.

— А ти впевнений, що це твоя дочка? — поцікавився Форд.

— Розкажи як це трапилось.

— Фффпруу... Це довга історія. Я збирався забрати посилку, яку послав собі на твоє ім'я ...

— Так, а для чого це все?

— Думаю це щось неймовірно небезпечно.

— І ти вирішив прислати це мені? — обурився Артур.

— Найбезпечніше місце, яке я знаю. Подумав, що можу покласти на тебе, бо ти на стільки нудний, що ніколи б її не відкрив. Хай там як, коли я прилетів була ніч і я ніяк не міг знайти твоє село. Керувався я лише дуже приблизними даними. А ще ніяк не міг знайти ніяких сигналів. Схоже, що у вас тут взагалі ніяких сигналів немає.

— Це мені тут і подобається.

— Потім я підхопив ледь вловимий сигнал від твого примірника Путівника, тому й направився прямо на нього з надією, що знайду тебе. Потім вивилося, що я приземлився прямо посеред якось лісу. Довго не міг зрозуміти, що тут коїться. Вийшов, а потім побачив, що там стоїть ця жінка. Я вирішив підійти і привітатися, а потім раптом побачив, що в неї та штука!

— Яка штука?

— Штука, яку я прислав тобі! Новий Путівник! Пташка! Ти мав зберігати її в себе, ідіот, а вона натомість літала над плечем цієї жінки. Я побіг до неї, а вона вдарила мене каменем.

— Ясно, — промовив Артур. — І що ж ти зробив?

— Ну, я звісно впав. Мене було сильно поранено. Потім вона разом з пташкою сіли в мій корабель. А коли я кажу мій корабель, я маю на увазі RW6.

— Що?

— RW6, заради Заркуона. В мене зараз непогані стосунки між моєю кредиткою і центральним комп'ютером Путівника. Ти не повіриш, якби ти побачив той корабель, Артуре, він...

— То RW6 це космічний корабель, так?

— Так! Це... а, та не зважай. Слухай, просто зосередся, добре, Артуре? Чи принаймні дістань якийсь каталог. Короче, в цей момент я був дуже схвильований. А ще, мабуть, напівконтужений. Я стояв на колінах, стікаючи кров'ю, тому мені залишалося лише благати. Я молив: будь-ласка, заради Заркуона, не забирайте мій корабель. І не залишайте мене на призволяще серед якогось примітивного, Зарком забутого лісу без медичної допомоги і з травмою голови. Я сказав, що у мене можуть бути серйозні проблеми, як у неї.

— Що вона відповіла?

— Вона вдарила мене по голові знову.

— Тоді я можу напевно сказати, що це моя дочка.

— Миле дитя.

— До неї треба трохи звикнути, — зітхнув Артур.

— До знайомих вона приязніше ставиться?

— Ні, — відповів Артур, — але тоді краще відчуваєш коли треба пригнутись.

Форд тримався за голову і намагався дивитися прямо перед собою.

Небо почало потрохи світлішати на заході. Якраз там, де сходило сонце. Артуру взагалі не хотілося його бачити. Останнє, що він хотів би робити після такої пекельної ночі як ця, то це пережити ще якийсь ідіотський день наповнений балачками про це місце.

— Що ти робиш у такому місці, Артуре? — поцікавився Форд.

— Ну, — промовив Артур, — в основному роблю сендвічі.

— Що?

— Я є, чи швидше був, творець сендвічів для невеликого племені. Насправді це дуже принизливо. Коли я тільки-но прибув, і вони витягли мене із цієї купити супер високотехнологічного мотлоху, який вривався в їхню планету, то подумав, що було непогано трохи допомогти і їм. Ну, ти розумієш, я освічений хлопчина із високоехнологічної цивілізації, а тому зможу навчити їх як зробити кілька цікавих речей. І звісно я не зміг. Як з'ясувалося я не маю жодної гадки як все насправді працює. І тут не йдеться про відеокамери тому, що ніхто не знає як вони працюють. Я мав на увазі щось типу ручки чи артезіанської свердловини, чи щось типу того. Але де там. Я взагалі нічого про це не знаю. Одного дня, коли мені було зовсім кепсько, я зробив собі сендвіч. Всі навколо дивилися із захопленням. Такого вони раніше не бачили. Їм таке в голову ніколи не приходило, а тут я такий просто роблю сендвічі, та й відтоді все почалося.

— І тобі це подобалося?

— Ну, так, думаю так, справді. В мене був чудовий набір ножів і ще купа різного.

— А тобі не здавалося, що це все карколомно, неймовірно, пекельно, абсолютно нудно?

— Ну, хм, ні. Здається ні. Ну, не зовсім абсолютно.

— Дивно. Мені здалося б.

— Ну, припускаю, що в нас різні погляди.

— Так.

— Як у пікка.

Форд не мав жодної гадки про що той говорить та й не хотів питати. Натомість він запитав:

— Як в біса нам вибратись з цього місця?

— Думаю найшвидше буде піти звідси вниз у долину, потім на рівнину, це десь годину займе, а потім прямою дорогою ми й дійдемо. Не думаю, що зможу знову подолати весь той шлях вгору, яким я прийшов сюди.

— Прямою дорогою дійдемо куди?

— Ну, назад до селища. Я так думаю. Артур зітхнув дещо зневірено.

— Я не хочу ні до якого клятого селища, — заволав Форд. — Нам треба забиратися звідси!

— Куди? Як?

— Я не знаю. Ти мені скажи. Ти ж тут живеш! Має бути якийсь шлях із цієї Заркуоном забутої планети.

— Я не знаю. Що ти зазвичай робиш? Сидиш і чекаєш поки повз не пролетить якийсь корбель, так же?

— Ну так, звісно! І скільки ж космічних кораблів відвідало цю маленьку задрипану планету останнім часом?

— Хм, кілька років назад мій розбився на ній випадково. А ще був, хм, корабель Трілліан, а ще доставка посики, а тепер ти і ...

— Так, а крім когось очевидного?

— Ну, хм, думаю, що мабуть нікого тут не було, на скільки я знаю. Доволі тиха місцина.

І наче навмисне аби довести його неправоту, раптом здалеку прозвучав гучний розкатий грім.

Форд майстерно скочив на ноги і почав ходити взад-вперед у кволому, болючому світлі раннього світанку, який пронизував небо, наче хтось провів шматком печінки через нього.

— Ти не розумієш на скільки це важливо, — сказав він.

— Що? Ти мажш на увазі мою дочку, яка невідмо де у величезній Галактиці? Думаєш я не...

— Пожаліти Галактику буде час пізніше, — промовив Форд. — Це справді дуже серйозна справа. Путівник уже не той. Його викупили.

Артур також скочив на ноги.

— О, то це дуже серйозно!? — крикнув він. — Будь ласка, введи мене в курс справ стосовно видавничої політики корпорації! Ти навіть не уявляєш, як давно мене мучить ця проблема!

— Ти не розумієш! Вони випустили зовсім новий Путівник!

— Ой! — крикнув Артур. — Ой! Ой! Ой! Я просто переповнений захватом. Не можу дочекатися поки його випустять, щоб дізнатися про найбільш захоплюючі космопорти, в яких можна здохнути від нудьги, у глобулярних кластерах, про які я ніколи не чув. Будь ласка, ми можемо прямо зараз побігти у магазин, щоб купити його?

Форд примружив очі.

— Це те, що у вас називається сарказмом, чи не так?

— А ти знаєш, — прогарчав Артур, — мабуть, що так воно і є! А й справді, це мабуть та маленька божевільна штука, яку всі називають сарказм, сочиться з моєї манери розмовляти! Форд, в мене була просто всратись яка препаскудна ніч! Чи ти не міг би, будь ласка, спробувати взяти це до уваги, поки обмірковуєш, які ще ідіотські недоречні дрібниці нав'язувати мені наступного разу?

— Тобі треба відпочити, — відповів Форд. — А мені подумати.

— Чому це тобі треба подумати? Хіба ми не можемо ще тут посидіти і трохи поблаблябляблябляблябалакати? Хіба не можна лягти на бік і подрімати кілька хвилин? Я більше не можу, Форд! Я більше не можу займатися цим розмірковуванням і шуканням шляхів як це все виправити. Можеш думати, що я тут просто стою і гавкаю...

— Насправді, не думав про це в такому руслі.

— ... але я от що я маю на увазі! Який сенс? Нам здається, що кожного разу, коли ми щось робимо, то знаємо, які будуть наслідки, тобто нам більш-менш відомо, які вони мають бути. Але це не тільки не завжди правильно. Це геть зовсім, разюче, ідіотсько неймовірно по-дурному неправильно!

— Тут я з тобою повністю згоден.

— Дякую, — сказав Артур і знову сів. — Чекай. Що?

— Темпоральний реверс-інжиніринг.

Артур обійняв голову руками і легенько нею потрусив.

— Є бодай якийсь людський спосіб, — простогнав він, — щоб змусити тебе не розказувати, що таке цей темпоральний бісовий якйоготам?

— Ні, — заперечив Форд, — тому що твоя дочка затягнута по самі вуха у цю байду і все це дуже-дуже серйозно.

Наче на підтвердження його слів прогрімів грім.

— Добре, — погодився Артур. — Розповідай.

— Я вистрибнув із вікна офісу на величезній висоті.

Це підбадьорило Артура.

— О! — вирвалось в нього. — Чому б тобі не повторити це ще раз?

— Уже повторив.

— Хмм, — пробурмотів розчаровано Артур. — Звісно нічого добро з цього не вийшло.

— Першого разу мені вдалося врятувати себе завдяки своєму дивовижному і — я кажу це з усією скромністю — приголомшливому, геніальному, метикуватому мозку, спритності, вмілій роботі ногами та самопожертві.

— І що ж це за самопожертва?

— Я викинув половину своєї улюбленої і скоріш за все незамінної пари черевиків.

— І яким боком це схоже на самопожертву?

— Це був мій черевик! — прогарчав Форд.

— Здається у нас різні системи цінностей.

— Що ж, тоді моя краща.

— Згідно твоєї... а, та не зважай. Значить після того як ти дуже зопалу кинувся у вікно, а потім дуже розумно себе врятував, ти повторив все знову? Будь ласка, не кажи мені навіщо. Просто розкажи що трапилось, якщо це дуже необхідно.

— Я впав прямісінько у відкритий салон пролітаючого повз авто, пілот якого зовсім випадково натиснув кнопку катапультивання замість перемикання пісень у магнітолі. В цьому випадку не думаю, що тут на щось вплинув мій геніальний мозок.

— Ну, навіть не знаю, — промовив Артур втомлено. — Швидше всього ти таємно заліз в його машину попередньої ночі і встановив його найнеулюбленішу пісню на постійний повтор чи ще щось типу того.

— Ні, я такого не робив, — заперечив Форд.

— Просто перевіряю.

— Хоча це доволі дивно, але це зробив хтось інший. В цьому й вся суть. Можна прослідкувати весь ланцюжок поворотних подій і збігів далеко назад. Виявилось, що новий Путівник може це робити. Та пташка.

— Яка пташка?

— Ти її не бачив?

— Ні.

— О... Це маленька смертельно небезпечна штуковина. Прикольно виглядає, говорить

великими речами і за бажанням вибірково колапсує хвильові функції.

— Що це означає?

— Темпоральний реверс-інжиниринг.

— Ааа, — промовив Артур. — Так.

— Залишається тільки з'ясувати для кого вона це все робить?

— Здається в мене в кишені є сендвіч, — сказав Артур порпаючись в ній. — Хочеш спробувати?

— Так, звісно.

— Боюсь він трохи пом'ятий і промоклий.

— Все одно.

Якийсь час вони жували в тиші.

— А він таки доволі непоганий, — сказав Форд. — Що це за м'ясо?

— Абсолютно нормального буйвола.

— Таких ще не зустрічав. Так от питання в тому, — продовжив Форд, — для кого та пташка все це робить? Що це все за гра?

— Ммм, — жував далі Артур.

— Коли я знайшов ту пташку, — продовжив Форд, — що відбулось завдяки цілій купі випадковостей, які цікаві самі по собі, вона показала мені найбільш фантастичне багатовимірне видовище із фесрверків, яке я коли-небудь бачив. А потім сказала, що буде служити мені у моєму всесвіті. Я сказав, дякую, але не треба. Вона сказала, що буде це робити не залежно від того хочу я цього чи ні. Я сказав, спробуй, а вона сказала, що спробує, і, насправді, уже все зробила. Я сказав, що ми це ще побачимо, і вона сказала, що так і буде. Потім я вирішив її запакувати і відправити поділа звідти. Таким чином заради безпеки я надіслав її тобі.

— Серйозно? Чиєї безпеки?

— Та не зважай. А потім, то те, то се і в мене якось швидко закінчились інші варіанти і я розсудливо стрибнув у вікно знову. На щастя для мене повз пролітала машина, бо в іншому випадку мені довелося б знову звертатися до свого геніального метикуватого мозку, спритності та можливо ще одного черевика чи, якби не вдалось нічого з цього, падіння на землю. Але зрештою, подобається мені це чи ні, але Путівник все-таки працював на мене і це дуже непокоїть.

— Чому?

— Тому що, коли ти дістав Путівник, то думаєш, що він працює на тебе. Так і було, все йшло плавно і без перешкод, аж поки я не натрапив на ту кралю з камінцем, і все — бах і я історія. Більше не потрібний в цій виставі.

— Мені здається чи ти маєш на увазі мою дочку?

— Так. На стільки ввічливо, на скільки можна. Вона наступна в цьому ланцюгу, хто буде думати, що все йде прекрасно. Вона може бити кого завгодно по голові шматками ландшафту і все бути йти як по маслу, аж поки вона не виконає те, що мала виконати і тоді гра закінчиться і для неї. Це темпоральний зворотній інжиниринг і ніхто навіть не розуміє, яку небезпеку було випущено на волю!

— О, прямо як я.

— Що? Та прокинься вже, Артуре. Добре, давай спробуємо знову. Новий Путівник було зроблено в якихось дослідних лабораторіях. Він використовує нову технологію нефільтрованого сприйняття. Ти знаєш, що це означає?

— Яким чином я можу знати? Я тут сендвічі робив на славу Боба!

— Хто такий Боб?

— Ай та неважливо. Продовжуй.

— Нефільтроване сприйняття означає, що та пташка сприймає все. Зрозумів? Я не можу сприймати все. Ти не можеш сприймати все. У нас є фільтри. У нового Путівника немає жодних фільтрів. Він сприймає все. Це нескладна технологічна ідея. Питання було тільки в тому як це зробити. Ти зрозумів?

— Давай я просто скажу, що зрозумів і ти продовжиш далі.

— Добре. Отже, оскільки пташка сприймає всі можливі версії Всесвіту, вона присутня у всіх можливих всесвітах. Так?

— Т...а...а...к. Мабуть.

— Отже ті ідіоти із відділу маркетингу і бухгалтерії кажуть «О, та це ж прекрасно. Хіба це не значить, що ми можемо зробити один Путівник і продавати його нескінченну кількість разів?» Не дивись на мене так скоса, так думають бухгалтери!

— Дуже розумний хід, чи не так?

— Ні! Фантастично ідіотський. Дивись. Ця штука лише маленький Путівник. В ній нафаршировано багато класних кібертехнологічних прибамбасів, але оскільки вона має нефільтроване сприйняття, то будь-який її найменший рух простягається навкруги наче вірус. Він може поширюватись крізь простір, час і ще мільйон інших вимірів. Вона може знайти нас з тобою будь-де і будь-коли у будь-якому всесвіті. Її сила рекурсивна. Згадай комп'ютерну програму. Десь є одна ключова інструкція, а все інше просто функції, які викликають самі себе, або дужки умов, які простягаються через нескінченність адресного простору¹². Що трапиться, якщо закрити дужки? Де остаточно «end if»? Чи має бодай щось з цього сенс? Артур?

— Вибач, я задрімав на хвилику. Щось про Всесвіт, так?

— Щось про Всесвіт, так, — втомлено сказав Форд.

Він сів знову.

— Добре, — почав Форд. — Давай обміркуємо все. Знаєш кого я бачив у офісі Путівника? Вогонів. Ааа. Нарешті я сказав слово, яке ти розумієш.

Артур скочив на ноги.

— Це й шум, — промовив він.

— Який шум?

— Грім.

— А що з ним?

— Це не грім. Це весняна міграція абсолютно нормальних буйволів. Вона почалась.

— Що це за тварини, про яких ти постійно говориш?

— Я не говорю про них постійно. Я просто кладу їх шматочки у сендвічі.

— Чому їх називають абсолютно нормальними буйволами?

Артур розповів йому.

Не часто доводилося Артуру мати задоволення спостерігати широко розкриті від здивування очі Форда.

Розділ 19

До цього краєвиду Артур так і не зміг звикнути, проте він йому ніколи не набридав. В двох з Фордом вони швидко рухалися вздовж берега маленькою річки, яка протікала через долину. Коли вони нарешті досягли краю рівнини, то залізли на дерево, щоб краще роздивитись одне з найбільш дивних і чаруючих видовищ, які можна побачити у Галактиці.

Тисячі тисяч абсолютно нормальних буйволів, утворивши вражаюче своїми розмірами стадо, громоподібно неслися через рівнину Анхондо. У блідому світлі раннього світанку, коли ці величні істоти розривали легкий серпанок із краплин поту, який злітав з їх тіл, та тонку пелену із пилюки, яка підіймалися з їх копит, поява цих тварин здавалася майже нереальною і примарною. Однак крім цього було ще й те, що змушувало серце зупинися — те, звідки вони з'являлися, а саме нізвідки.

Вони утворювали цільну фалангу, яка розтягнулася на сто ярдів в ширину і пів милі в довжину. Зовні здавалося, що фаланга взагалі не рухається, хіба що вона проявляла незначні зміщення в ширину чи довжину протягом всіх восьми чи дев'яти днів поки існувала. Але хоча

¹² Адресний простір - діапазон адрес, що позначають певне місце в пам'яті комп'ютера.

фаланга залишалася більш-менш незмінною, проте величезні буйволи, з яких вона складалася, весь цей час рухались в ній зі швидкістю близько двадцяти чотирьох миль на годину, раптово з'являючись нізвідки з одного кінця рівнини, і так само раптово зникаючи з іншого.

Ніхто не знав звідки вони беруться так само, як ніхто не знав куди вони діваються. Вони були на стільки важливою частиною життя ламюелланців, що ніхто уже навіть не хотів питати. Старий Трешберг одного разу сказав, що коли відповідь уже відома, то можна відкинути питання. Деякі з жителів селища таємно визнавали, що то була мабуть єдина мудра річ серед усього того, що вони коли-небудь чули від Трешберга, але після нетривалих обговорень колегіально вирішили, що це просто випадковість.

Гуркіт копит був на стільки сильним, що важко було почути щось інше окрім нього.

— Що ти сказав? — прокричав Артур.

— Я кажу, — крикнув Форд, — здається, що перед нами щось схоже на просторове зміщення.

— І що це значить? — прокричав Артур у відповідь.

— Ну, багато людей непокояться з приводу того, що простір/час тріщать по швам, а разом з ним і все, що в ньому відбувається котиться шкереберть. Є багато світів де можна неозброєним оком побачити як величезні частини суші повідламувались і змістились лише від того, що по ним проходили міграційні шляхи диких тварин. Це може бути щось схоже на це. Ми живемо у дивний час. В час, коли не знайдеш пристойного космопорту...

Артур подивився на нього важким поглядом.

— Що ти маєш на увазі? — крикнув він.

— Що ти маєш на увазі під «що ти маєш на увазі»? — прокричав у відповідь Форд. — Ти прекрасно знаєш, що я маю на увазі. Ми збираємося поїхати верхи звідси.

— Ти всерйоз пропонуєш сісти верхи на абсолютно нормального буйвола?

— Так. Тепер ти бачиш до чого все йшло.

— Нас же розчавлять! Хоча, ні, — раптом промовив Артур. — Нас не розчавлять. Принаймні мене. Форд, ти коли-небудь чув про планету Ставромула Бета?

Форд насупився.

— Не думаю, — відповів він.

Форд витягнув свій екземпляр Путівника по Галактиці для космотуристів і заглянув у нього.

— Воно якось по особливому пишеться? — запитав він.

— Не знаю. Я чув про неї лише одного разу і то від того, в кого був повен рот чужих зубів. Пам'ятаєш я розповідав тобі про Аграджага?

Форд замислився на хвилику.

— Маєш на увазі того хлопця, який запевняв, що ти вбиваєш його знову і знову.

— Так. Одним із місць де, як він стверджував, я його вбив була Ставромула Бета. Там хтось намагається пристрелити мене. Я пригинаюсь і Аграджаг, чи принаймні одна з його реінкарнацій, отримує кулю. Здається це вже трапилось у якомусь відрізок часу у майбутньому, так я припускаю, і тому мене можна буде вбити тільки після того, як я пригнуся на Ставромула Бета. Проблема лише в тому, що ніхто ніколи про неї не чув.

— Хмм. Форд спробував ще кілька раз пошукати у Путівнику, але безрезультатно.

— Нічого, — промовив він.

— Я просто... ні, ніколи не чув про неї, — нарештів сказав Форд.

В той же час ця назва здавалася йому якоюсь знайомою.

— Добре, — сказав Артур. — Я бачив, як ламюелланські мисливці ловлять абсолютно нормальних буйволів. Якщо виділити одного зі стада, то його легко завалити. Це щось схоже на роботу матадорів, ну знаєш, з яскравим кольоровим плащем. Він спочатку нацьковує одного на себе, а потім робить крок вбік і робить доволі елегантний укол через свій плащ. В тебе часом з собою немає нічого схожого на яскравий кольоровий плащ?

— Це підійде? — запитав Форд, протягнувши йому рушник.

Розділ 20

Застрибнути на спину півторатонного абсолютно нормального буйвола, який мігрує через твій світ на швидкості тридцяти миль на годину, не на стільки легке заняття як може здатися на перший погляд. Безсумнівно, ця справа не на стільки легка, на скільки здається збоку, коли дивишся на ламюелланських мисливців, і Артур Дент був готовий дізнатися, що це буде важка частина.

Що він не готовий був дізнатися, то це те на скільки було важко навіть дістатися до важкої частини. Це була та частина, яка мала би бути простою, але натомість виявилась практично неможливою.

Вони навіть не могли привернути увагу жодної тварини. Абсолютно нормальні буйволи були дуже зайняті своєю справою, а саме громоподібним тупанням копитами, їх голови опущені донизу, плечі розвернуті вперед, а задні ноги перемішують землю у кашу. Щоб відволікти їх на хвилю потрібно була не якась там приголомшлива маячня, а щось насправді геологічного масштабу.

Така кількість гупання і гуркоту виявилася врешті-решт чимось таким, з чим Артур і Форд уже не могли впоратись. Після того як вони провели дві години змагаючись між собою у наростаючих дурістю викрутасах з рушником середнього розміру і квітковим орнаментом, виявилось, що їм не вдалося змусити жодного з цих здоровенних звірів, які мчали повз, бодай кинути оком в їх сторону.

Вони знаходились у трьох футах від горизонтальної лавини спітнілих тіл. Підйти ще ближче означало потрапити в групу ризику миттєвої смерті, хронологічної чи нехронологічної. Одного разу Артур бачив, що залишилося від абсолютно нормального буйвола після того, як один молодий і недосвідчений мисливець незграбно кинув спис і вцілив у нього, поки той ще біг у стаді.

Спіткнутися один раз було достатньо. Ніякий попередній запис на прийом до смерті у Ставромула Бета, незалежно від того чи є там місце у Ставромула Бетіанському пеклі чи ні, не врятує вас чи будь-кого іншого від цих смертельних копит.

Нарешті Артур і Форд відступили. Виснажені і переможені, вони сіли і почали критикувати техніку роботи з рушником одне одного.

— Тобі треба махати ним більше, — скаржився Форд. — Ти повинен більше рухатися в ліктях, якщо хочеш, щоб ті бісові тварини помітили бодай щось.

— Що ти сказав? — запротестував Артур. — Тобі самому треба краще працювати зап'ястями.

— А тобі треба робити більш інтенсивніше вимахувати, — відбивався Форд.

— Тобі треба більшого рушника.

— Вам треба, — почувся третій голос, — пташку пікка.

— Що?

Голос долинав з-за їх спин. Вони повернулися, а там стояв у ранкових променях сонця Старий Трешберг.

— Щоб привернути увагу абсолютно нормального буйвола, — промовив він підходячи ближче, — вам потрібна пташка пікка. Як оця.

З-під грубої, схожої на рясу одежини він витягнув маленьку пташку пікка. Вона неспокійно сиділа на руці Старого Трешберга і пильно дивилась на Боб його зна що в шести дюймах від неї.

Форд одразу різко присів. Він часто так робив, коли не був цілком впевнений, що робиться навколо чи як йому на це реагувати. Він дуже повільно помахав руками перед нею у, як він сподівався, загрозливій манері.

— Хто це? — прошипів він.

— Це лише Старий Трешберг, — тихо промовив Артур. — На твоєму місці, я б не напружувався і не робив всі ці дивні рухи руками. Він такий же досвідчений пройдисвіт як і

ти. Все може скінчитись тим, що ви будете танцювати один навколо одного весь.

— Пташка, — просичав Форд знову. — Що це за пташка?

— Та це просто пташка! — роздратовано гаркнув Артур. — Як і будь-яка інша пташка. Сидить собі, висиджує яйця і витріщається на щось, що ти не бачиш. Або каркає або цвірінькає або ще щось робить.

— Ти бачив коли-небудь, щоб вона несла яйця? — недовіжливо запитав Форд.

— Заради всього святого, звісно, що бачив, — промовив Артур. — Та ще і з'їв їх кілька сотень. З них виходить непоганий омлет. Основний секрет в тому, щоб взяти маленькі кубики холодного масла, а потім збити їх з...

— О Заркуон, та не треба мені цей рецепт, — перервав його Форд. — Просто хочу впевнитись, що це справжня пташка, а не знову якийсь мультимісний кіберкошмар.

Він повільно звівся зі свої настороженої пози і почав обтріпуватись. Але все одно він не зводив очей з пташки.

— Тоо... — звернувся Старий Трешберг до Артура. — Так записано, що Боб знову забере до себе благословення у вигляді надісланого раніше творця сендвічів?

Форд мало знову не присів.

— Все в порядку, — прошепотів Артур, — він завжди так говорить. Вголос, він сказав:

— А, шановний Трешберг. Хм, так. Боюсь, що... я думаю, що мені уже пора відчалювати. Але молодий Дрімпл, мій помічник, буде моєю чудовою заміною. Він має хист, глибоку любов до сендвічів і навички, які він отримав, хоч які вони ще не досконалі, з часом розвинуться і, хм, ну, думаю, що він нормально справиться, от що намагаюсь сказати.

Старий Трешберг похмуро за ним спостерігав. Його старі сірі очі були сумними. Він підніс руки догори: на одній все ще бовталась пташка пікка, в іншій був його посох.

— О, Творець Сендвічів посланий нам Бобом! — пролунав його урочистий голос. Трешберг замовк, насупив брови і зітхнув, закривши очі у набожних думках. — Життя, — продовжив він, — буде набагато менш дивним без тебе!

Артур був приголомшений.

— А знаєте, — промовив він, — думаю, що це найпрекрасніші слова, які хтось коли-небудь мені казав.

— Можна швидше, будь ласка? — поквапив їх Форд.

Тим часом щось уже почало відбуватись. Присутність пташки на витягнутій руці Трешберга спонукала появу хвиль інтересу серед клекочучого стада. Раз по раз звідти в їх напрямку визирали голови. Це нагадало Артурові кілька полювань на абсолютно нормальних буйволів, які він раніше бачив. В голові сплили спогади, що крім мисливців-матадорів, які вимахували своїми плащами, там також завжди стояли інші люди, які тримали в руках пташок пікка. Він завжди думав, що ті з пташками, як і він, прийшли лише подивитися.

Старий Трешберг пішов вперед, ближче до гуркітливого потоку тіл. Тепер деякі із буйволів зацікавлено повертали голову назад, коли пробігали повз і бачили пташку.

Витягнута рука Трешберга тремтіла.

Здавалося, що лише пташка пікка не проявляє жодного інтересу до того, що відбувається навколо. Кілька випадкових молекул повітря, які чудернацько зв'язались між собою, от і все, що займало всю її жваву увагу.

— Зараз! — нарешті вигукнув Старий Трешберг. — Зараз починайте працювати рушником!

Артур вибіг наперед із Фордовим рушником і рухаючись як мисливці-матадори, став у елегантну стійку, яка вийшла в нього зовсім неприродно. Але тепер він знав, що робити, і що це правильно. Він махнув рушником кілька раз, щоб розім'ятись, і почав вичікувати.

Недалеко від себе він побачив потрібного буйвола: голова донизу і несеться прямо на нього, зовсім на краю стада. Старий Трешберг махнув рукою з пташкою, звір поглянув вверх, мотнув головою, а потім, як тільки його голова почала знову опускатися, Артур почав вимахувати рушником на лінії його зору. Той знову невдоволено підвів голову і його очі сліdkували за рухом рушника.

Нарешті він утримав увагу буйвола.

З цього моменту здавалося найбільш природнім підманювати тварину ближче до себе. Голова буйвола була піднята і повернута трохи вбік. Він поволі сповільнювався до легкого галопу, а потім до рисі. Через кілька секунд масивний звір уже стояв серед них, пирхаючи, рясно дихаючи, пітніючи та захоплено нюхаючи пташку пікка, яка, здавалося, не помітила його прибуття взагалі. Дивними махаючими рухами руки Старий Трешберг тримав пташку перед носом буйвола, але завжди так, щоб той не міг дотягнутись і весь час дивився донизу. Дивними махаючими рухами рушником Артур продовжував привертати увагу буйвола то в той, то в інший бік і завжди донизу.

— Не думаю, що бачив щось більш дурніше в своєму житті, — пробурмотів Форд про себе.

Нарешті, спантеличений, але слухняний, буйвол впав на коліна.

— Вперед! — прошепотів Старий Трешберг до Форда. — Їдьте! Зараз!

Форд вискочив на величезну буйволову спину, чіпляючись за його товсту кошлату шерсть, вибрався на зручне місце, і вчепившись якомога міцніше, зайняв позицію.

— Тепер ти Творець Сендвічів! Давай! Він виконав складний знак і ритуальне рукостискання, які Артур не зовсім зрозумів, тому що Старий Трешберг очевидно придумав їх в останній момент, а потім штовхнув Артура вперед. Глибоко вдихнувши, він виліз позаду Форда на величезну, гарячу спину буйвола, яка колихалася при кожному вдиху і видиху, і міцно вчепився за неї. Величезні м'язи розміром з морських левів вигравали і згиналися під ним.

Раптом Старий Трешберг рвучко підняв пташку доверху. Голова буйвола послідувала за нею. Трешберг підіймав руку з пташкою все вище і вище, і поволі величезний абсолютно нормальний буйвол підвівся з колін, злегка похитуючись. Хоч як це було поволі, але двоє наїзників трималися з усієї сили, щоб не злетіти.

Артур поглянув на бурхливе море з тварин, як він не напружував зір, все одно не міг побачити куди вони всі біжать. Лише теплові хвилі здіймалися із землі утворюючи марево.

— Ти хоч щось бачиш? — запитав він Форда.

— Ні.

Форд повернув голову назад, намагаючись побачити хоч якісь натяки на те звідки вони прийшли. Так само нічого.

Артур крикнув вниз до Трешберга:

— Ти знаєш звідки вони приходять? — гукав він. — Чи куди йдуть?

— У володіння Короля! — крикнув у відповідь Старий Трешберг.

— Короля? — вигукнув здивовано Артур. — Якого короля? Абсолютно нормальний буйвол без упину хитався і гойдався під ним.

— Що ти маєш на увазі, до якого короля? — крикнув Старий Трешберг. — До того Короля.

— Просто ти ніколи не згадував короля, — кричав Артур із переляком в голосі.

— Що? — вигукнув Старий Трешберг. Через гупання тисяч копит важко було щось почути, а старий був сконцентрований на своєму завданні.

Все ще тримаючи пташку піднятою догори, він водив буйвола колами, поки той не став паралельно із рухом стада. Він пройшов вперед. Буйвол пройшов вперед. Він знову пройшов вперед. Буйвол знову пройшов вперед. Нарешті буйвол рухався вперед з найменшими зупинками.

— Я кажу, що ти жодного разу не згадував короля! — прокричав Артур знову.

— Я не казав до короля, — прокричав у відповідь Старий Трешберг, — я казав до Короля.

Він відвів руку назад, а потім щосили метнув пташку пікка у повітря над стадом. Здається, це застало пташку зненацька, оскільки вона взагалі не приділяла уваги тому, що відбувалося навколо. Потрібно було кілька секунд, щоб вона зрозуміла, що відбувається, потім розправила свої маленькі крильця і полетіла.

— Вперед! — вигукнув Трешберг. — Їдь і зустрінь свою долю, Творцю Сендвічів!

Артур був не дуже впевнений у бажанні зустріти свою долю як таку. Зараз він хотів лише дістатися туди, будь-куди, аби тільки злізти зі спини цієї істоти. Поїздка не видавалася безпечною. Буйвол продовжував набирати швидкість після того, як побачив зліт пташки. За кілька секунд він уже опинився серед хвиль величезного потоку тварин, і забувши про пташку опустил голову і біг до тієї точки де все стадо розчинялося у повітрі. Артур і Форд трималися за цього звіра як востаннє в житті, затиснуті з боків горами з тіл сусідніх тварин.

— Вперед! Верхи на буйволі! — кричав Трешберг.

Його далекий голос було вже ледь чути.

— Верхи на абсолютно нормально буйволі! Вперед, вперед!

Форд прокричав Артурові у вухо:

— Куди він казав ми їдемо?

— Він казав щось про короля, — прокричав Артур у відповідь, відчайдушно тримаючись.

— Якого короля?

— Саме це я і запитав. Він лише відповів до того Короля.

— Я не знав, що є якийсь король, — прокричав Форд.

— Як і я, — прокричав у відповідь Артур.

— Звісно хіба крім того Короля, — вигукнув Форд. — Але я не думаю, що він мав на увазі його.

— Що за Король? — не вгавав Артур.

Точка виходу була вже майже перед ними. Прямо перед ними абсолютно нормальні буйволи бігли у повітря і зникали.

— Що ти маєш на увазі, що за король? — крикнув Форд. — Я не знаю що за король. Я лише кажу, що він міг мати на увазі Короля, але я не знаю напевне, що він мав на увазі.

— Форд, я не розумію про що ти говориш.

— Той що? — крикнув Форд.

Потім раптово нізвідки з'явилися зірки, покрутилися над їх головами і так само раптово зникли.

Розділ 21

Тьмяно-сірі будівлі маячили вдалині виблискуючи вогнями. Вони стрибали вгору-вниз і трохи бентежили.

Що це за будівлі?

Для чого вони? Що вони їй нагадували?

Так важко зрозуміти якими мають бути речі, коли ти раптом опиняєшся на зовсім іншій планеті, з іншою культурою, іншим набором поглядів на життя, а ще такою неймовірно нудною і незрозумілою архітектурою.

Небо над будівлями було холодним і вороже чорним. Зірки, які мали б яскраво світити на такій відстані від сонця, були розмитими і тьмяними через товсту гігантську захисну оболонку. Щось схоже на оргскло. Але в той же час важке і не повністю прозоре.

Тріція перемотала плівку на початок.

Вона знала, що в цьому є щось трохи дивне.

Ну, насправді, там був мільйон речей, які були трохи дивними, але одна з них діставала її найбільше.

Вона зітхнула і позіхнула.

Очікуючи поки плівка перемотається вона розчистила робочий стіл редактора від брудних пластикових стаканчиків з-під кави, яких назбиралася там чимала купа, і викинула їх у смітник.

Тріція сиділа у маленькій кімнаті для редагування, що належала відео-продакшн компанії у Сохо. На дверях вона скільки змогла розклеїла наліпок «Не турбувати», а ще

заблокувала всі вхідні дзвінки на телефоні. Спочатку все призначалось для того, щоб захистити від зазіхань на її сенсаційний матеріал для новин, але тепер це все було для того, щоб захистити її від приниження.

Зараз вона знову спробує подивитись всю плівку із самого початку.

Якщо зможе витерпіти.

Ну, можна промотати в деяких місцях.

Була четверта година по полудню, понеділок, і її нудило. Вона замислилась, що могло бути причиною цього відчуття і в голову прийшла незліченна кількість кандидатів.

Перш за все, треба взяти до уваги її нічний політ із Нью-Йорка. Червоне око. Це завжди її дратувало.

Потім ці іншопланетяни, які причепились до неї і завезли на свою планету Руперт. Вона не була достатньо впевнена в такого роду речах, щоб сказати напевне, що це було причиною, але могла б побитись об заклад, що ті хто займаються таким польотами регулярно, проклинають їх від всієї душі. У журналах часто можна знайти діаграми для оцінки рівня стресу. П'ятдесят очок за втрату роботи. Сімдесят п'ять за розлучення чи зміну зачіски і так далі. В жодному з них не враховувалося захоплення іншопланетянами і політ на їх планету Руперт, але вона була впевнена, що це варте кількох десятків очок.

Подорож не викликала особливого стресу. Насправді, вона була напрочуд нудна. Безсумнівно, вона була менш напружена, ніж переліт через Атлантичний океан, і займала приблизно стільки ж часу — сім годин.

Ну взагалі це було доволі вражаюче, чи не так? Політ до зовнішніх меж сонячної системи за той же час, що і політ до Нью-Йорка. Мабуть в них був якийсь фантастичний невідомий раніше тип двигуна в зорельоті. Вона намагалася розпитати своїх нових знайомих про нього і вони погодились, що це досить класно.

— Але як він працює? — схвильовано запитала вона.

Так, на початку подорожі вона була ще дуже схвильована.

Тріція знайшла це місце на плівці і увімкнула. Гребулонці, як вони себе називали, чомно показували їй, які кнопки вони натискають, щоб змістити корабель летіти.

— Так, але які принципи його роботи? — почула вона свій голос з-за камери.

— А, ви маєте на увазі щось типу варп-двигуна чи щось типу того? — запитали вони.

— Саме так, — не вгавала Тріція. — Що у вас за технологія?

— Ну так, щось типу того, — відповіли вони.

— Типу чого?

— Варп-двигуна чи фотонного двигуна чи щось типу того. Вам варто спитати бортінженера.

— А хто з вас бортінженер?

— Ми не знаємо. Розумієте, ми всі втратили спогади.

— А, так, — промовила Тріція слабким голосом. — Ви вже казали. Хм, а як і коли ви втратили свої спогади?

— Ми не знаємо, — терпляче відповіли вони.

— Тому що ви втратили свої спогади, — похмуро повторила за ними ехом Тріція.

— Чи не хотіли б ви подивитися телевизор? Це довгий політ. Ми зазвичай дивимосся телевизор. Це наше захоплення.

Все це захопливе дійство було на плівці. Але було кілька проблем. Перш за все, це неймовірна погана якісь зображення. Тріція не знала напевно чому так вийшло. Втім в неї була думка, що гребулонці відбивали трохи іншу частину спектру світових хвиль, тому там було багато ультрафіолету, який і не дав камері нормально знімати. Відеоплівка виявилася вся засніжена і з купою шуму. Може такий ефект давав варп-двигун, про якого ніхто не знав як він працює.

Отже вийшло так, що на плівці було видно групку трохи худіших, ніж зазвичай людей, які сидять і дивляться телевизор, на якому показують земні телепередачі. Ще вона направляла камеру у маленький ілюмінатор біля свого крісла і зловила прекрасні кадри трохи розмитих

під час руху зірок. Вона знала, що вони справжні, але щоб зробити такі ж на комп'ютері потрібно було лише добрих три чи чотири хвилини.

Врешті-решт вона вирішила зберегти свою безцінну плівку, щоб познімати власне Руперта і, відкинувшись на кріслі, почала дивитися телевізор разом з ними. Вийшло навіть подрімати.

Мабуть, частина її нудотного відчуття йшла також від того, що маючи стільки часу у дивовижному інопланетному кораблі, вона більшість з нього проспала під звуки повторів серіалів М*А*S*Н і Кегні та Лейсі. А що ще залишалося робити? Вона зняла ще кілька фотографій, які, звісно, виявилися замиленими, коли вона забрал їх із проявки.

Інша частина її нудотного відчуття мабуть з'явилася після посадки на Руперта. Принаймні це було драматичним і хвилюючим. Корабель пролітав на темним і понурим ландшафтом. Місцевість була на стільки віддаленою від тепла і світла сонця, що скидалася на карту психологічних шрамів у мозку покинутої напризволяще дитини.

Світлові промені ковзали по замерзлій темряві і вели корабель у напрямку входу до якоїсь дивної печери, що здавалося сама себе відкрила, щоб маленький зореліт міг прослизнути всередину.

На жаль, через кут, під яким вони заходили на посадку, і глибину, на яку був вмонтований маленький ілюмінатор, вона не змогла правильно направити камеру і все пропустила. Тріція перемотала цю частину.

Камера націлилась прямо на сонце.

Зазвичай це дуже погано для відеокамери. Але коли сонце знаходиться десь за три з гаком мільярди миль, то не спричинить нічого поганого. Насправді, воно взагалі не скидається на сонце. Просто маленька крапка посеред кадру, якою може бути будь-що. Так виглядали ще сила-силенна зірок.

Тріція перемотала трохи вперед.

Ааа. От ця частина видається багатообіцяючою. Вони виходять із корабля у величезну, сіру, схожу на ангар будівлю. Це безсумнівно виглядало як інопланетні технології великого масштабу. Величезні сірі будівлі під чорним навісом захисної бульки з оргскла. Це були ті самі будівлі, які вона бачила на кінці плівки. Вона познімала їх трохи ще, перед тим, як мала через кілька годин летіти з Руперта додому на тому ж кораблі. Що ж вони їй нагадували?

Ну, сказати по правді, найбільше вони нагадували їй декорації для будь-якого низько бюджетного науково-фантастичного фільму, знятого за останні двадцять років. Насправді вони набагато більші звісно, але на екрані виглядають такими ж дешевими і непереконливими. Окрім жахливої якості зображення, їй також доводилося боротися із неочікуваними ефектами гравітації, яка була помітно нижчою, ніж на Землі, а тому їй було дуже важко втримати камеру, яка постійно стрибала в руках. Дуже непрофесійно, дуже. Таким чином було неможливо щось детально розгледіти.

А ось і Лідер виходить вперед, щоб привітати її, посміхається і протягує руку.

Всі його так і звали — Лідер.

Ніхто з гребулонців не знав своїх імен, тому що ніхто не міг навіть уявити якими вони мають бути. Проте Тріція з'ясувала, що дехто з них вибрав собі імена героїв земних телепрограм, але як вони не старалися називати одне одного Вейні, Боббі чи Чак, все одно якісь залишки глибокої і підсвідомої культури, які вони принесли із собою від далеких зірок, де був їхній дім, шептали їм, що це неправильно і краще так не робити.

Лідер виглядав точно так само як інші. Хіба трохи менш тонкий. Він розповів про те як полюбляв дивитися її телешоу, що він її найбільший фан і дуже радий, що вона змогла прилетіти на Руперта, і всі з нетерпінням чекали її прибуття, а ще він дуже сподівається, що їй було комфортно і політ пройшов успішно. Так, він був трохи схожим на посланця з далеких зірок.

Звісно, переглядаючи плівку тепер, він виглядав як звичайний чоловік у костюмі з гримом, який стоїть перед декораціями, які дуже легко розваляться, якщо на них опертися.

Тріція сиділа перед екраном. Вона закрила лице руками і повільно хитала головою.

Це було жахливо.

Не тільки цей відрізок відео був жахливим, а й те, що буде далі. В цій частині Лідер запитав чи вона не зголодніла після польоту, і чи можливо вона не проти піти і щось перекусити? Якраз всі справи вони обговорять за обідом.

Вона згадала, що думала в той момент.

Інопланетна їжа.

Як вона справиться з нею?

Невже їй справді доведеться її їсти? Чи буде в неї під рукою щось типу паперової хустинки, щоб сплюнути якусь гидоту? Чи не виникнуть в неї якісь проблеми з імунітетом?

Виявилось, що на обід гамбургери.

Виявилось, що це не лише просто гамбургери, а гамбургери з МакДональдсу, які підігріли у мікрохвильовці. Вони не лише виглядали так. Вони і пахли так. Вони навіть лежали у пластикових упаковках з написом «МакДональдс» на них.

— Їжте! Насолоджуйтесь! — припрошував Лідер. — Нам нічого не шкода для нашої вельмишановної гості!

Все це відбувалося у його особистому помешканні. Тріція оглянула все навколо зі здивуванням, яке межувало зі страхом, але тим не менше записала все на плівку.

У помешканні стояло водяне ліжко. І хай-фай апаратура. І ще одна із тих електричних штук, які часто можна зустріти на столиках біля ліжка, вони світяться, а всередині в них плавають великі кульки зі сперми. Стіни були вкриті вельветом.

Лідер впав на велике крісло-мішок із коричневого корду і побризкав освіжувачем подиху в рот.

Раптом, Тріція відчула невимовний страх. Вона була на більшій відстані від Землі, ніж будь-яка людина, на скільки вона знала, коли-небудь була, а перед нею була іншопланетна істота, яка лежала на кріслі-мішку із коричневого корду і бризкала освіжувач подиху собі в рот.

Їй зовсім не хотілося робити якісь неправильні рухи. Їй зовсім не хотілося його сполохати. Були речі, які вона має довідатися хай там що.

— Як ви... де ви дістали... це? — нервово запитала вона, обводячи кімнату навколо.

— Декор? — запитав Лідер. — Вам подобається? Він дуже витончений. Ми дуже витончені люди, ми гребулонці. Ми купуємо витончені речі... через електронну пошту.

У відповідь Тріція надзвичайно повільно кивнула.

— Через електронну пошту... — повторила вона.

Лідер тихо засміявся. Сміх його був заспокійливим і шовковистим наче чорний шоколад.

— Гадаю ви подумали, що вони доставляють речі прямо сюди. Ні! Ха-ха! Ми організували абонентську скриньку у Нью Хемпширі. Ми туди регулярно літаємо і забираємо замовлення. Ха-ха!

Він розслаблено відкинувся назад на своєму кріслі-мішку, дістав рукою підігріту у мікрохвильовці картоплю-фрі, відкусив шматочок і на його вустах заграла вдоволена посмішка.

Тріція почала відчувати як її мозок починає потроху закипати. Вона й далі продовжувала знімати.

— А як ви, ну, хм, як ви платите за чудові... речі?

Лідер знову засміявся.

— Американ Експрес, — промовив він безтубротно знизавши плечима.

Тріція знову повільно кивнула. Вона знала, що вони видають картки ексклюзивно лише будь кому.

— А це? — сказала вона, тримаючи в руці гамбургер, який він їй урочисто вручив раніше.

— Все дуже просто, — відповів Лідер. — Ми стоїмо в черзі.

І знову Тріція зрозуміла, із холодним лоскїтливим відчуттям, яке пробігло вздовж

спини, що ця фраза пояснює, на жаль, неймовірно багато.

Вона знову натиснула клавішу перемотки вперед. На всій плівці не було нічого гідного уваги. Це все просто якийсь нічний кошмар. Навіть найбільш правдоподібні частини виглядали так, ніби вона сама їх підробила.

Чергове відчуття нудоти підкотилося ввєрх, коли вона знову передивилася цю безнадійно жакливу стрічку, і почала, з повільно спливаючим страхом, розуміти, що це і є відповідь.

Вона напевно...

Вона потрясла головою і спробувала взяти себе в руки.

Нічний політ на схід... Снодійні пігулки, які вона прийняла, щоб пережити його. Горілка, яку вона випила, щоб прискорити дію пігулок.

Що ще? Ну... Ще було сімнадцять років одержимості гламурним чоловіком з двома головами, одна з яких, була замаскована під папугу у клітці, і який спробував підчепити її на вечірці, а потім не дочекавшись полетів геть на своїй літаючій тарілці. Раптом з'ясувалося, що в неї цілий букет нав'язливих думок, які раніше ніколи не спливали на поверхню. Невже вона раніше не здогадувалася. Протягом сімнадцяти років.

Вона закусила кулак.

Її потрібна допомога.

Ще той Ерік Бартлет, який щось базикав про інопланетні кораблі, які приземляються в неї на газоні. І ще до того... Нью-Йорк виявився дуже, хм, жарким і повним стресів містом. Високі надії і гіркі розчарування. Астрологічні штуки.

Мабуть в неї нервовий розлад.

От і все. Вона була виснажена, в неї був нервовий розлад і після приїзду додому в неї почалися галюцинації. Вона вигадала всю цю історію. Іншопланетна раса, позбавлена своїх власних життів та історії, яка застрягла у віддаленому закутку нашої сонячної системи і тільки те й робить, що заповнює внутрішній культурний вакуум нашим культурним непотребом. Ха! Мабуть таким чином природа вирішила натякнути їй, щоб вона якомога швидше шукала собі дорогий медичний заклад.

Так. Вона дуже-дуже хвора. Тріція оглянулася навколо і тільки зараз зрозуміла скільки великих порцій кави вона випила і несподівано усвідомила, яке часте і важке в неї дихання.

Лєвоюю частка вирішення будь-якої проблеми, сказала вона сама собі, це її усвідомлення. Вона почала з того, що взяла під контроль своє дихання. Потім вона усвідомила котра зараз година. Потім де вона знаходиться. Потрохи вона почала віддалятися від психологічної прірви, на грані якої щойно стояла. Вона почала заспокоюватися, заспокоюватися, заспокоюватися. Вона сіла назад у крісло і заплющила очі.

Після тривалого часу, коли в неї знову нормалізувалося дихання, вона розплющила очі.

Тоді звідки вона дістала цю плівку?

Вона все ще відтворювалася.

Добре. Це все підробка.

Вона саме це все підробила, так і є.

Безсумнівно це вона все підробила, бо її голос був скрізь на аудіодоріжці і весь час ставив якісь питання. То тут, то там камера поверталася вниз, а в кадрі з'являлися її ноги в її туфлях. Так, вона все це підробила і в неї немає жодних спогадів і ні найменшої гадки як вона все це зробила.

В неї знову з'явилося гарячкове дихання, коли вона подивилася на засніжений, мерехтливий екран.

Мабуть в неї все ще галюцинації.

Тріція потрусила головою, намагаючись викинути все звідти. В неї не було жодних спогадів про те, як вона підробляла всі ці кадри. З іншого боку в неї були спогади, які були дуже схожими на ці підроблені кадри. Тріція продовжила дивитися відео у збентеженому трансі.

Особа, яку називали Лідером ставила їй питання стосовно астрології, а вона відповідала

гладко і спокійно. Єдина, що вона могла вловити при перегляді, то це добре замасковану паніку у голосі.

Лідер натиснув кнопку і бордова вельветова стіна від'їхала вбік, а на її місці з'явилася панель із плоских телевізійних екранів.

Кожен з екранів показував калейдоскоп зображень: кілька секунд телешоу, кілька секунд серіалу про копів, кілька секунд із камери спостереження складу супермаркету, кілька секунд чийогось відео з відпочинку, кілька секунд сексу, кілька секунд новин, кілька секунд комедії. Було очевидно, що Лідер усім цим дуже пишається. Він стояв і махав руками наче диригент, одночасно верзучи якусь нісенітницю.

Ще один помах руки і всі екрани разом утворили гігантський екран комп'ютера, який показував діаграми різних планет сонячної системи спроектованих на фоні сузір'їв. На цей раз зображення було нерухомим.

— У нас є прекрасні навички, — промовив Лідер. — Прекрасні навички розрахунків, космічної тригонометрії, тривимірної навігаційної алгебри. Прекрасні навички. Прекрасні, дуже прекрасні. Тільки ми їх всі втратили. Як жаль. Нам подобається мати навички, але вони всі пропали. Бовтаються десь у космосі. А там наші імена, знання про наші будинки і сім'ї. Будь ласка, — сказав він, вказуючи на крісло біля комп'ютерної консолі, — зроби все за нас.

Очевидно, що наступне, що зробила Тріція це швидко встановила відеокамеру на триногу, щоб зняти всю цю сцену. Вона увійшла в кадр, спокійно сіла перед гігантським екраном комп'ютера і впродовж кількох хвилин вивчала інтерфейс. Потім почала вправно і компетентно робити вигляд, що має хоча б якісь уявлення, що потрібно робити.

Насправді це було не так важко.

Все ж таки вона була математиком і астрофізиком за освітою, а крім того і телеведучою, тому всі ті наукові штуки, які вона забула за останні роки, з головою компенсувалися її здатністю блефувати.

Комп'ютер на якому вона працювала був щирим доказом того, що гребулонці були набагато розвинутішою расою, ніж можна судити з їх теперішнього стану, і з його допомогою вона зуміла за якихось пів години скласти докупи грубу, але робочу версію сонячної системи.

Звісно вийшло не зовсім точно, зате красиво. Планети спокійно літали на своїх доволі прийнятно симульованих орбітах, а кожному із частин віртуального космологічного танцю можна було доволі приблизно розгледіти з будь-якої точки огляду. Дивись хоч із Землі, хоч із Марсу, хоч з поверхні Руперта. Тріція була сильно вражена своїми здібностями, а також комп'ютерною системою, на якій вона працювала. Використовуючи комп'ютер на Землі така робота, мабуть, зайняла б роки програмування.

Коли вона закінчила Лідер підійшов до неї і оглянув її творіння. Він був дуже задоволений.

— Чудово, — промовив він. — А тепер, будь ласка, чи не могли б ви показати як використати систему, яку ви щойно спроектували, щоб пояснити інформацію з цієї книжки.

Обережно, він поклав книжку перед нею.

Книгою виявилась «Ви і ваші планети» Гейл Ендрюс.

Тріція знову зупинила відео.

Тепер їй вже справді сильно нудило. Відчуття того, що це все були галюцинації відступило, але від цього легше не стало, а в голові нічого не прояснилося.

Вона відкинулася на кріслі і замислилася над тим, що їй робити далі. Багато років тому вона покинула астрономічні дослідження, бо знала, без найменшого сумніву, що зустріла істоту з іншої планети. На вечірці. А ще вона знала, без найменшого сумніву, що зробила б із себе посміховисько, якби комусь розповіла про це. Разом з тим, як вона могла далі вивчати космологію і мовчати про єдину найбільш важливу річ в своєму житті? Тому вона зробила єдине правильне рішення. Вона пішла.

Тепер вона працює на телебаченні і знову трапляється теж саме.

В неї є відеокасета, справжня відеокасета з найбільш приголомшливим сюжетом в

історії людства: забутий форпост іншопланетної цивілізації покинутий на найбільш віддаленій планеті нашої сонячної системи.

В неї є сюжет.

Вона там була.

Вона все бачила.

Заради Бога, в неї є навіть відеокасета.

Але якщо вона комусь її покаже, то стане посміховиськом.

Як їй довести, що це правда? Про це навіть не варто думати. Вся ця історія була кошмаром з будь-якого ракурсу, як би вона не старалася знімати. В неї почала пульсувати голова.

В сумочці десь був аспірин. Тріція вийшла з маленької кімнатки для редагування і підійшла до водяного кулера в коридорі. Вона прийняла аспірин і випила кілька стаканчиків води.

Навколо було дуже тихо. Зазвичай тут метушилось більше людей чи принаймні бодай хтось ходив туди-сюди. Вона заглянула у сусідню кімнату для редагування, але там не було нікого.

Мабуть вона трохи перегнула палку намагаючись тримати подалі людей від своєї кімнатки. «НЕ ТУРБУВАТИ», йшлося в записці. «НАВІТЬ І НЕ ДУМАЙТЕ ВХОДИТИ. МЕНІ ВСЕ ОДНО ЩО ТАМ У ВАС. ЙДІТЬ ГЕТЬ. Я ЗАЙНЯТА!»

Коли вона заходила назад, то помітила, що на внутрішньому телефоні блимає вогник. Цікаво скільки часу він уже так блимає.

— Алло, — промовила вона до реєстратора.

— О, пані МакМіллан, я дуже радий, що ви подзвонили. Всі намагаються до вас додзвонитися. Особливо ваша ТВ компанія. Вони вже розпачі, що не можуть з вами зв'язатися. Можливо вам слід їм подзвонити?

— Чому ви не перенаправили їх до мене? — запитала Тріція. — Ви сказали, щоб я не зв'язував ні з ким. А ще ви сказали, щоб я навіть заперечував вашу присутність тут. Я не знав, що робити. Я піднявся, щоб вручити вам повідомлення, але...

— Добре, добре, — промовила Тріція, проклинаючи саму себе.

Вона подзвонила у офіс.

— Тріція!? Де тебе носило, бісова ти тупа вівця!?

— У редагувальній..

— Мені казали..

— Я знаю. Так, що сталося?

— Що сталося? Та всього-на-всього сраний інопланетний корабель приземлився!

— Що? Де?

— Ріджентс-парк Величезна сіра штуковина. Ще якась дівка з пташкою. Вона говорить англійською, кидається камінцями у людей і хоче, щоб хтось полагодив її годинника. Їдь туди! Швидко!

Тріція витріщилась на нього.

Це не був гребулонський корабель. Не те, щоб вона раптом стала експертом у позаземних літальних засобах, але ця штука була гладенькою і гарною, срібно-білою і розміром з океанську яхту, і формами її найбільше нагадувала. На її фоні, величезний напіврозвалений гребулонський корабель виглядав як артилерійська башта на бойовому кораблі. Артилерійські башти. То от на що були схожі ті сірі будівлі. Її ще тоді здивувало, що коли вона проходила повз них, повертаючись на корабель маленький гребулонський зореліт, вони поверталися за нею вслід. Всі ці факти швидко склалися до купи в її голові, коли вона бігла з таксі, щоб зустрітися зі своєю телевізійною командою.

— Де дівчинка? — намагалася перекричати завивання сирен і гелікоптерів Тріція.

— Там! — крикнув продюсер, поки звукооператор нашвидкуруч причепив їй мікрофон.

— Вона каже, що її батько і мати з цієї планети, але паралельного виміру чи щось типу того, і в неї годинник її батька, і... Я не знаю. Що ще сказати? Не знаю. Біжи бери в неї

інтерв'ю. Спитай, як це жити в космосі.

— Дуже дякую, Тед, — пробурмотіла Тріція, перевірила звук і чи надійно прикріплений мікрофон, зробила глибокий вдих, відкинула назад волосся і перемкнулася в режим професійного репортера, який на свої рідній землі і готовий до усього.

Ну, приблизно до усього.

Вона повернулася до дівчини. Так, це має бути вона: дике розпатлане волосся і дикий погляд. Дівчина повернулася до неї. І витріщилась.

— Мама! — закричала вона і почала щосили метати камінці у Тріцію.

Розділ 22

Сонячне світло вибухнуло перед їхніми очима. Гаряче, важке сонце. Пустельні рівнини розтяглися ген за обрій і колихалися від розжареного повітря. Виявилося, що вони мчали саме сюди.

— Стрибай! — крикнув Форд Префект.

— Що? — крикнув Артур Дент, тримаючись за буйвола щосили.

Відповіді не було.

— Що ти сказав? — прокричав Артур знову, а потім зрозумів, що Форда Префекта вже не було на місці. Він оглянувся навколо, запанікував і почав сповзати. Зрозумівши, що вже не може далі триматися, Артур на скільки міг сильно відштовхнувся вбік, скрутився в клубок і котився, котився, котився геть, подалі від смертельних копит.

Що за день, подумав він, коли почав шалено відкашлювати пилюку з легень. В нього ще не було таких паскудних днів відтоді як підірвали Землю. Він піднявся на коліна, потім на ноги і почав бігти. Артур не знав від чого чи куди, але бігти звідси подалі здавалося йому розважливим рішенням.

Він наштовхнувся на Форд, який стояв собі і оглядав навколишню обстановку.

— Дивись, — промовив Форд. — Це ж саме те, що нам треба.

Артур викашляв ще трохи пилу, витер трохи пилу з очей, і ще трохи з волосся. Потім обернувся, задиханий, щоб подивитись на що дивився Форд.

Це все не дуже скидалося на володіння Короля чи того самого Короля, чи будь-якого іншого Короля. Хоча виглядало доволі привітно.

Перш за все контекст. Цей світ був пустелею. Запилюжена земля була міцно спресована і залишала милі синці на всіх тих вільних місцях, які ще не були в синцях від подій попередньої ночі. Попереду виднілися величезні скелі, які виглядали так ніби зроблені з піщанику, що піддався ерозії вітру і дуже рідкого в цих краях дощу. Гори мали фантастичні форми і дуже пасували до фантастичних форм гігантських кактусів, які проросли то тут, то там із сухої, оранжевої землі.

На якусь мить Артур посмів навіть понадіятись, що вони неочікувано потрапили у Арізону чи Нью-Мексико, чи можливо Південну Дакоту, але було вдосталь доказів, що це зовсім не так.

Для початку, абсолютно нормальні буйволи все ще тупотять і гримлять копитами. Вони мчали стадом в десятки тисяч голів з одного кінця, зникали протягом половини милі, а потім знову з'являлися і гуркотіли до іншого кінця горизонту.

Також там були зорельоти, припарковані перед закладом гриль-бар. Ааа. Гриль-бар «Володіння Короля». Трохи занепада місцинка, подумав Артур про себе.

Насправді перед гриль-баром «Володіння Короля» був припаркований лише один зореліт. Інші три були на бічній парковці забігайлівки. Втім, саме той, що стояв перед нею привернув його увагу. Він виглядав дуже круто: дикі плавники по всьому фюзеляжу, надто, надто багато хрому на плавцях, а ще кузов, який в основному мав шокує-рожевий колір. Він виглядав наче величезний жук, який збирається от-от стрибнути кудись вдалечінь. Гриль-бар «Володіння Короля» нахабно стояв саме там, де за нормальних умов бігло б стадо абсолютно нормальних буйволів, якби вони не робили невеликий міжпросторовий стрибок.

Заклад стояв на самоті. Ніхто не порушував його спокій. Звичайний собі гриль-бар. Забігальвіка для далекобійників. Знаходиться невідомо де. Затишне місце. «Володіння Короля».

— Хочу купити той зореліт, — тихо промовив Форд.

— Купити? — здивувався Артур. — Не схоже на тебе. Я думав, що ти зазвичай викрадаєш їх.

— Інколи треба мати трохи поваги, — відповів Форд.

— Можливо також трохи грошей, — додав Артур. — Як ти думаєш, скільки в біса така штука буде коштувати?

Не довго думаючи, Форд витягнув із кишені кредитну картку Обід-Та-Оплата. Артур помітив, що рука, яка тримала картку ледь помітно тремтіла.

— Я їм покажу як робити з мене ресторанного критика... — просопів Форд.

— Ти про що? — не зрозумів Артур.

— Я тобі покажу, — відповів Форд із неприємним блиском в очах. — Добре, пішли трохи потратимось.

— Кілька келихів пива, — почав перелічувати Форд, — і, хм, навіть не знаю, кілька рулетів з беконом та в принципі будь-що захочеш. А, і ще ту рожеву штуку на парковці.

Він жбурнув свою картку на барну стійку і оглянувся навколо звичайним поглядом.

Всередині було тихо.

Раніше там і так було не дуже багато шуму, але тепер була взагалі повна тиша. Навіть віддалений гуркіт абсолютно нормальних буйволів раптом став трохи приглушеним.

— Тільки-но прибули в місто, — промовив Форд, наче не сталося нічого дивного. Він обперся об барну стійку під дуже екстравагантним і розслабленим кутом.

Крім них було ще троє відвідувачів, які сиділи за столиками і потягували пиво. Приблизно три. Хтось може сказати, що точно три, але це було не таке місце, де можна було бути впевненим в чомусь. Ще там був здоровань, який встановлював на сцені різні музичні інструменти. Стару музичну установку. Кілька гітар. Щось типу кантрі і вестерну.

Бармен не дуже поспішав виконати Фордове замовлення. Насправді він взагалі не рухався.

— Не впевнений, що та рожева штука продається, — нарешті сказав він, після довгого очікування.

— Звісно, що продається, — запевнив Форд. — Скільки ви хочете?

— Ну...

— Загадайте число. Я його подвою.

— Корабель не мій, щоб я його продавав, — відповів бармен.

— А чий тоді?

Бармен кивнув в бік здорованя, який встановлював апаратуру на сцені. Великий і товстий, він рухався повільно, а його голову прикрашала лисина.

Форд кивнув. На його устах з'явився хижий оскал.

— Окей, — сказав він. — Тоді пиво і рулети. І тримайте рахунок відкритим.

Артур сів біля бару і сперся на стійку. Він знав, що відбудеться далі. Йому було все одно. Пиво було досить непоганим і робило його сонним, але це його не дуже хвилювало. Рулети з беконом були не рулетами з беконом. Вони були з м'ясом абсолютно нормального буйвола. Він обмінявся з барменом кількома професійними порадами щодо готування рулетів і дозволив Фордові робити те, що Форд хоче.

— Окей, — сказав Форд, повернувшись на своє місце. — Все клас. Тепер рожева штука наша.

Бармен був дуже здивований.

— Він продав вам її?

— Ні, він віддає її нам за дарма, — відповів Форд вгризаючись у свій рулет. — Гей, ні, не спіши закривати рахунок. Туди треба додати ще кілька позицій. Чудовий рулет.

Він зробив великий ковток пива.

— Чудове пиво — додав він. — А ще, чудовий корабель, — сказав Форд і показав очима в бік хромованої, схожої на жука штуки, частини якої виднілися через вікно бару. — Чудовий вечір, навіть дуже. А знаєте, — почав він, відкинувшись на стільці, — саме в такі моменти замислюєшся чи варто переживати про всю цю матерію простору/часу, цілісність матриці мультипросторової ймовірності і потенційну можливість колапсу усіх хвилевих форм у Великій Загальній Мішанині. Можливо мені треба зробити так, як каже той здоровань. Просто забудь і розслабся. Яка різниця? Забудь і розслабся.

— Що за здоровань? — поцікавився Артур.

Форд кивнув в бік сцени. Здоровань саме повторював «один-два» у мікрофон, перевіряючи звук. На сцену вийшли ще пара хлопців. Ударні. Гітара.

Бармен, який мовчав кілька хвилин нарешті не витримав:

— То ви кажете, що він віддає вам свій корабель?

— Так, — відповів Форд. — Забудь і розслабся, каже. Забирай корабель. З мого, каже, благословення. Поводьтеся з ним лагідно. Я, кажу, буду з ним ласкавим.

Він зроби ще один ковток.

— Як я вже казав, — продовжив Форд. — Саме в такі часи думаєш, що треба про все забути і розслабитися. Але потім згадуєш про тих хлопців із ІнфініДім Ентерпрайз і думаєш, що їм це просто так з рук не зійде. Вони мусять страждати. Мій благословенний і святий обов'язок це дивися на страждання тих хлопців. Так, давай ми ще додамо дещо у рахунок для соліста. Я замовив йому спеціальний запит і він погодився. Внесіть його в рахунок Добре?

— Добре, — відповів бармен, насторожено, а потім знизав плечима. — Окей, то що ви хочете. І скільки платите?

Форд назвав цифру. Бармен впав прямо на пляшки і кухлі. Форд стрибнув до нього через барну стійку, перевірів чи той в порядку і допоміг підвестися. Бармен порізав пальця, ліктя і в нього крутилися голова, але зрештою в порядку. Здоровань почав співати. Бармен пошкунтильгав геть з Фордовою карткою, щоб отримати авторизацію.

— Тут діється щось про, що я не знаю? — запитав Артур у Форда.

— Хіба в тебе так не завжди? — відповів Форд.

— Ой, не треба, — невдоволено сказав Артур. Він уже починав прокидатися. — Хіба нам не треба поспішати? — раптом сказав він. — Цей корабель доведе нас до Землі?

— Звісно, — відповів Форд.

— Це ж туди направились Рендом! — раптом зрозумів Артур. — Ми можемо полетіти за нею! Але... хм...

Форд дав Артурові можливість обдумати всі речі самому, а сам дістав старий екземпляр Путівника по Галактиці для космотуристів.

— Але де знаходимось ми на осі ймовірності? — запитав Артур. — Чи буде на тому місці Земля? Я стільки часу потратив, щоб знайти її. Все, що мені траплялося це планети, які були трішки схожі на неї або геть зовсім не схожі, хоча це була саме вона, бо континенти виглядали так само. Найгіршою була версія під назвою АТеперЩо. Там мене покусала якась маленька гидка тварина. Так вони спілкуються між собою, розумієш, кусаючи одне одного. Дуже боляче. А половину версій взагалі не було, тому що їх підірвали ідіотські вогони. Те, що я розповідаю має хоч якийсь сенс?

Форд не відповів. Він щось слухав. Потім передав Путівник Артурові і ткнув пальцем у екран. На екрані був відкритий розділ «Земля. Майже безпечна.»

— Хочеш сказати, що вона там!? — схвильовано сказав Артур. — Земля там! Туди і прямує Рендом! Тоді, під час грози, пташка показувала їй Землю!

Форд знаком попросив Артура кричати трохи тихіше. Він слухав.

Всередині Артура наростало нетерпіння. Раніше він вже чув як в барах співають «Люби мене ніжно». Він був трохи здивований почути цю пісню тут, біс його знає де, але точно не на Землі, втім останнім часом він перестав дивуватися так як раніше. Співак знав свою справу і виходило в нього дуже добре, якщо вам, звісно, подобається такий тип співу, але

Артур вже не міг витерпіти і поривався діяти.

Він глянув на годинник. Це лише нагадало йому, що в нього вже немає годинника. Натомість він був у Рендом чи принаймні його частини.

— Ти не думаєш, що нам уже пора йти? — наполегливо запитав Артур.

— Тссс! — засичав Форд. — Я ж заплатив, щоб послухати цю пісню. Здається в нього на очах виступили сльози і це його стривожило. Він ще ніколи не бачив, щоб Форда зачепило бодай щось, крім дуже-дуже міцного напою. Може просто пил потрапив в очі. Він чекав, нервово вистукуючи пальцями не в такт з музикою.

Пісня закінчилася. Співак перейшов на «Готель розбитих сердець»¹³.

— Хай там як, — прошепотів Форд, — мені ще потрібно написати рецензію на цей ресторан.

— Що?

— Мені потрібно написати рецензію.

— Яку ще рецензію? Якого ресторану?

— Написання рецензій підтверджує всі витрати пов'язані з ними. Я все налаштував так, щоб підтвердження відбувалося автоматично і його не можна було відслідкувати. Так що цей рахунок потрібно ще валідувати, — тихо додав він, налягаючи на пиво із самовдоволеною посмішкою.

— За кілька келихів пива і рулет?

— І чайові для соліста.

— І скільки ж ти йому дав на чай?

Форд знову назвав суму.

— Я не знаю скільки це, — сказав Артур. — Скільки це у фунтах? Що можна купити за таку суму?

— Ти зміг би купити, приблизно... хм... Форд заплющив очі, проводячи якісь розрахунки в голові. — Швейцарію, — нарешті відповів він.

Потім взяв в руки Путівник і почав щось писати.

Артур багатозначно кивнув. Інколи він хотів розуміти, про що в біса говорить Форд, але інколи, як от зараз, він думав, що набагато краще навіть не намагатися. Артур заглянув через плече Форда.

— Це займе багато часу, чи не так? — запитав він.

— Де там, — відповів Форд. — Це як два пальці об асфальт. Просто напишу, що тут класні рулети, пиво смачне і холодне, місцева фауна приємно-ексцентрична, а співак у барі найкращий у всьому всесвіті та й все. Та й не потрібно багато. Лише для валідації.

— Він торкнувся ділянки на екрані, з позначкою ВІДПРАВИТИ і повідомлення полетіло через Суб-Ета-Нет.

— Кажеш співак був доволі непоганий?

— Так, — відповів Форд.

Бармен повернувся зі шматочком паперу, який тремтів в його руці.

Він нервово і шанобливо сунув його Форду.

— Дивна річ, — промовив бармен. — Кілька разів система відмовлялася проводити платіж. Не можу сказати, що це мене не здивувало.

Краплини поту зібралися на його бровах.

— А потім раптом, о, так, все окей, і система... ем, підтверджує його. Якось так. Ви хочете... підписати його?

Форд швидко пробігся по чеку очима. Потім закусив губу.

— Це сильно вдарить по бюджету ІнфінітіДім, — сказав він зі стурбованим виглядом. — Ну що ж, — додав він м'яко, — в дупу їх.

Він розписався широким жестом і вручив чек бармену.

— Більше грошей, — промовив Форд, — ніж Полковник¹⁴ заробив для нього за всю

¹³ «Люби мене ніжно» (англ. Love Me Tender) і «Готель розбитих сердець» (англ. Heartbreak Hotel) пісні Елвіса Преслі.

його кар'єру, знімаючи відстійні фільми і влаштовуючи виступи в казино. Лише за те, що він робить найраще. Стоїть і співає у барі. І він домовився за це самостійно. Думаю, що це найкращий його час. Скажеш йому, що я передавав «спасибі» і купив йому випивки. Форд кинув кілька монет на барний стіл. Бармен відсунув їх назад.

— Не думаю, що це потрібно, — сказав він злегка хрипло.

— Це на чай, — промовив Форд. — Окей, ми забираємось звідси.

Серед спеки і пилюки вони стояли і дивилися на велику рожеву з хромом штуку зі здивуванням і захопленням. Чи принаймні Форд дивився на неї зі здивуванням і захопленням.

Артур просто дивився на неї.

— Тобі взагалі не здається, що це перебір, га?

Він повторив це знову, коли вони залізли всередину. Сидіння і майже всі контрольні прибори були вкриті тонким хутром, шкірою або замшею. Крім цього на головній контрольній панелі красувалася велика золота монограма «ЕП».

— Знаєш, — сказав Форд, запаливши двигуни корабля, — я запитав його, чи це правда, що його викрали прибульці, і знаєш, що він відповів?

— Хто? — не зрозумів Артур.

— Король.

— Який Король? Ох. В нас уже була подібна розмова, хіба ні?

— Не зважай, — промовив Форд.

— Я все ще не впевнений, що розумію про кого ми говоримо, — сказав Артур.

Форд потрусив головою.

— Глянь, — промовив він, — он там кілька касет, у шухляді зліва від тебе. Може вибереш щось і поставиш?

— Добре, — відповів Артур і почав ритися у картонних коробках. — Тобі подобається Елвіс Преслі? — запитав він.

— Так, між іншим, щось таке чув — відповів Форд. — А тепер. Сподіваюсь, що ця крихітка здатна мчати на стільки швидко, на стільки виглядає, що вона здатна. Він увімкнув головний двигун.

— Їїїїхаааа! — прокричав Форд, коли їх понесло вперед з такою швидкістю, що в них мало не повідривало голови.

Так, крихітка здатна.

Розділ 23

Телеканали новин не люблять таких речей. Вони сприймають їх як непотріб. Беззаперечно цілий зореліт з'являється з нізвідки посеред Лондона і тепер це сенсаційна новина найбільшого масштабу. Ще один, цього разу зовсім інший, з'являється через три з половиною години після першого і з цього вже важко щось зробити.

«ЩЕ ОДИН КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ!» йшлося в заголовках і на бігбордах. «ЦЬОГО РАЗУ РОЖЕВИЙ.» Якби це сталося на кілька місяців пізніше, то вони б зробилиз цієї події набагато більше. Третій космічний корабель, який прибув через пів години, був маленьким чотиримісним Хранді, який потрапив тільки в місцеві новини.

Форд і Артур з ревом прориваючи стратосферу акуратно припаркувались на Портланд Плейс. Була якраз шоста тридцять вечора і на парковці було багато вільних місць. Вони швидко злилися з натовпом, який зібрався з витріщеними очима навколо корабля, потім сказали, що коли ніхто не збирається дзвонити в поліцію, то це зроблять вони, і накивали п'ятами.

— Дім... — промовив Артур, хрипким голосом, коли оглянувся наколо заповненими

¹⁴ Том Паркер (полковник Том Паркер, справжнє ім'я Андреас Корнеліес (Дріс) ван Кьойк) – менеджер Елвіса Преслі.

сльзьми очима.

— Тільки давай зараз без сентиментів, — відрізав Форд. — Нам ще треба знайти твою доньку і ту штуку схожу на пташку.

— Як? — запитав Артур. — На цій ланеті живе п'ять с половиною мільярдів людей, а...

— Так, — перервав його Форд. — Але лише одна з них щойно прилетіла з космосу у величезному сріблястому космічному кораблі разом з механічною пташкою. Думаю нам треба тільки знайти десь телик і щось випити поки будемо дивитися. Короче нам треба серйозне обслуговування номерів.

Вони замовили великий номер з двома спальнями у Ленгхемі. Дивовижно, але Фордова картка Обід-Та-Оплата, яку видали за п'ять тисяч світлових років звідси, здається була прийнята без проблем готельним комп'ютером.

Форд одразу сів на телефон, в той час як Артур намагався знайти телевізор.

— Окей, — промовив Форд. — Я хотів би замовити кілька маргарит. Так, будь ласка. Пару глечиків. Пару салатів від шефа. Стільки фуагра скільки у вас є. А ще Лондонський зоопарк.

— Вона в новинах! — прокричав Артур із сусідньої кімнати.

— Я так і сказав, — Форд говорив далі у трубку. — Лондонський зоопарк. Просто запишіть його на рахунок цього номеру.

— Вона... Святий Боже! — прокричав Артур. — Знаєш, хто в неї бере інтерв'ю?

— У вас якісь проблеми з розумінням англійської? — продовжував Форд. — Зоопарк. Він трохи далі по дорозі звідси. Мене не хвилює, що він зачинений увечері. Ні, я не хочу купувати квиток, я хочу купити зоопарк. Мені все одно, що ви зайняті. Це обслуговування номерів, я зараз в номері і мені треба трохи обслуговування. У вас є папірець під рукою? Чудово. Ось, що я збираюся зробити. Всіх тварин, яких можна безпечно повернути на волю, туди і повернути. Найміть якусь команду з людей, які б слідкували за їх пристосування до дикої природи, і що з ними все впорядку.

— Це Трілліан! — прокричав Артур. — Чи це... хм... Боже, я вже не витримую всіх цих приколів із паралельними світами. Все це до біса заплутано. Здається це якась інша Трілліан. Це Тріція МакМіллан. Саме так звали Трілліан раніше, до того як ... ем... Ти не хочеш підійти і подивитися, розказати, що до чого?

— Одну секунду, — прокричав Форд і повернувся до своїх розмов із обслуговуванням номерів. — Потім нам треба буде створити природні резервації для тварин, які не можуть вижити в природі, — продовжив він. — Створіть команду, яка знайде найкращі місця, щоб це зробити. Можливо нам доведеться купити щось типу Заіру і кількох островів. Мадагаскар. Баффін. Суматра. Щось типу того. Нам же будуть потрібні різноманітні умови для життя. Слухай, я не знаю в чому ти тут бачиш проблему. Учись делегувати. Найми кого захочеш. Тобі сподобається. Думаю, що з моєю кредиткою буде все впорядку. А ще додайте синього сиру до салату. Дякую.

Він поклав слухавку і пішов до Артура, який сидів на краю ліжка і дивився телевізор.

— Я замовив нам трохи фуагра, — сказав Форд.

— Що? — промовив Артур, чия увага була повінстю прикута до телевізору.

— Я кажу, що замовив нам фуагра.

— Оу, — сказав Артур. — Хм, я завжди почуваюсь ніяково коли бачу фуагра. Це ж жорстоко по відношенню до гусей, хіба ні?

— Ай, в дупу їх, — кинув Форд, падаючи на ліжко. — Про всіх не попіклуєшся.

— Ну, тобі то легко казати, але...

— Окей! — сказав Форд. — Якщо не хочеш, я з'їм твою порцію. Між іншим, що відбувається?

— Хаос! — відповів Артур. — Повний хаос! Рендом продовжує кричати на Трілліан чи Тріцію, чи біс його знає хто це, що вона закинула її на якусь задрипану планету і вимагає піти у хороший нічний клуб. Тріція вся в сльозах каже, що ніколи її не бачила, а тим більше не народжувала. Потім вона раптом почала щось розповідати про Руперта, що він втратив

розум чи щось таке. Чесно кажучи я цю частину не дуже зрозумів. Потім Рендом почала кидати в неї тим, що було під рукою і вони пустили рекламу, щоб у всьому розібратись. О! Вони вже почали пряму трансляцію зі студії! Замовкни і дивись.

Доволі пошарпаний телеведучий з'явився на екрані і вибачився перед глядачами за перерву в трансляції подій. Далі він розповів, що в них більше немає зрозумілих новин, лише те, що таємнича дівчина, яка називає себе Рендом Часта Пасажирка Дент покинула студію, щоб, хм, відпочити. Тріція МакМіллан, ми сподіваємося, повернеться вже завтра. Тим часом, нам надходять нові повідомлення про НЛО...

Форд скочив на ноги, взяв найближчий телефон і набрав номер.

— Консьерж? Хочеш собі цей готель? Він твій, якщо за п'ять хвилин зможеш мені знайти до яких клубів ходить Тріція МакМіллан. Просто запиши все на цей номер.

Розділ 24

Далеко в глибинах космосу відбулося кілька невидимих рухів.

Невидимі для всіх жителів дивної і темпераментної Множинної зони, в якій знаходиться численні ймовірності планети під назвою Земля. Однак, те що вони були невидимі, не означало, що вони не мали наслідків.

На самому краю сонячної системи, розкинувшись на зеленому шкіряному дивані, сидів і роздратовано дивився на безліч телевізійних і комп'ютерних екранів лідер гребулонців. Він займався різними дурницями. Займався дурницями з книгою по астрології. Займався дурницями з консоллю комп'ютера. Займався дурницями з екранами, які постійно лили на нього потік інформації з гребулонських моніторингових пристроїв, які були спрямовані на Землю.

Він був виснажений. Їх місія — спостерігати. Але спостерігати таємно. Правду кажучи, ця місія уже йому в печінках сиділа. Він був цілком впевнений, що його місія полягала у чомусь більшому, ніж сидіти і рік за роком дивитися телевізор. Вони безсумнівно мали купу іншого обладнання, яке мало якесь призначення, якщо вони, звісно, випадково не загубили призначення цього обладнання. Йому потрібна була ціль і сенс життя, ось чому він і звернувся до астрології, щоб заповнити нескінченно глибоку діру всередині. Астрологія, безсумнівно, скаже йому, що робити.

Ну, насправді, вона вже каже йому щось.

Вона каже йому, що, на скільки він може зрозуміти, в нього буде дуже невдалий місяць, а всі справи будуть йти від погано до ще гіршого, якщо він не візьме себе в руки і не почне робити позитивні кроки, і ворухити мізками.

Це була правда. Все було ясно зрозуміло з його зіркової діаграми, яку він склав за допомогою книги з астрології та комп'ютерної програми, яку та люб'язна Тріція МакМіллан зробила для нього, щоб перерахувати тріангуляцію усіх підходящих астрономічних даних. Земну астрологію треба було повністю перерахувати, щоб вона видавала нормальні результати для гребулонців тут, на десятій планеті — холодній околиці сонячної системи.

Перерахунок показував абсолютно чітко і недвозначно, що цей місяць буде насправді поганим, починаючи з цього дня. І саме тому, що Земля починає сходити в Козерогові, а це, як для лідера гребулонців, який мав усі характерні ознаки класичного тільця, було вкрай поганим.

Зараз настав час, так казав йому гороскоп, для виконання позитивних дій, прийняття важких рішень, планування того, що потрібно зробити і виконання запланованих дій. Все це було для нього дуже складним, проте він знав, що ніхто й не казав, що робити важкі справи буде неважко. Комп'ютер в цей час, секунда за секундою, відслідковував і передбачав положення планети Земля. За його наказом великі сірі турелі весь час оберталися. Оскільки все гребулонське обладнання для спостереження було націлене на Землю, воно не могло побачити ще одне джерело даних у сонячній системі.

Шанси вловити інше джерело даних: масивний жовтий конструкторський корабель,

випадково стали практично нульовими. Він був на такій же відстані від сонця, що й Руперт, але майже із зовсім протилежного боку, майже зовсім захований сонцем.

Майже.

Масивний жовтий конструкторський корабель мав на меті слідкувати за подіями на десятій планеті і бути непоміченим. Це в нього виходило прекрасно.

У корабля можна було знайти дуже багато різних речей, які робили його діаметрально протилежним до гребулонців.

Його лідер, Капітан, мав дуже чітку мету. Вона була дуже проста і зрозуміла, і він намагався досягти її у свій простий і зрозумілий спосіб за визначений період часу.

Хто завгодно, в кого також є мета, міг би сказати, що ця мета безглузда і бридка, що це не та мета, яка подовжує життя, затикає лихо за пояс, змушує пташок співати, а квіти квітнути. Ця була доволі таки протилежною. Абсолютно протилежною.

Його роботи не стосувалося переживати про такі речі. Його роботи стосувалося те, що він має робити свою роботу, яка полягала в тому, щоб робити свою роботу. Якщо таке мислення вело до звуження сприйняття і зацикленості думок, тоді його роботи не стосувалося переживати про такі речі. Якщо йому на шляху траплялися такі речі, то вони направлялися до підлеглих, які в свою чергу мали інших підлеглих, до яких направляли такі речі.

За багато-багато світлових років звідси, та й насправді з будь-якого місця далеко, знаходиться понура і давно закинута планета Вогосфера. Десь там, на смердючих, закутаних туманом грязьових берегах цієї планети, оточений брудними, поламаними і запустілими каркасами роздавлених бродячих крабів, стоїть монумент, який позначає місце в якому, як вважається, вперше з'явився вид *Vogon Vongoblurtus*. На монументі викарбувана стрілка, яка вказує кудись в туман, а під нею висічені простими і зрозумілими літерами слова «Це вони у всьому винні».

Глибоку у надрах свого непримітного жовтого корабля забурчав Капітан Вогонів. Він взяв до рук трохи вицвілий, із загнутим куточком шматок паперу і поклав перед собою. Наказ на знищення.

Якщо вам коли-небудь захочеться віднайти де саме робота Капітана, яка полягала в тому, щоб робити свою роботу, насправді почалася, тоді врешті-решт ви дійдете до цього шматочка паперу, який був виданий йому його безпосереднім командиром дуже давно. Шматочок паперу містив на собі інструкцію і метою Капітана було виконати цю інструкцію, а після цього поставити маленьку позначку у прилеглому до неї квадратику.

Він уже виконав цю інструкцію раніше, але кількість неприємних обставин не дали йому змоги поставити галочку у маленький квадратик.

Однією з неприємних обставин була множинна природа галактичного сектору, де можливе безперестанку перетиналося з ймовірним. В такому випадку просте знищення дасть користі не більше, ніж спроба видавати бульку з повітрям з під погано наклеєних шпалер шляхом натискання на неї пальцем. Тут все, що зруйнуєш буде з'являтися знову і знову. Але скоро вони покладуть цьому край.

Іншою обставиною була групка людей, яка весь час не хотіла бути там, де вони вона мала би бути, в той час, коли вони мали б там бути. Але і про них скоро попіклуються.

Третьою обставиною був набридливий і застарілий маленький пристрій, який називається Путівник по Галактиці для космотуристів. Але з ним уже було повністю і цілком покінчено і, насправді, завдяки неймовірній силі темпорального зворотнього інжинирингу, він тепер слугував засобом за допомогою якого вони зможуть завершити всі інші плани. Капітан прилетів сюди лише для того, щоб подивитись на фінальний акт цієї драми. Для цього йому навіть не треба було ворухнути й пальцем.

— Покажи мені, — наказав він.

Тінь у формі пташки здійняла крила і піднялася у повітря біля нього. Темрява заповнила капітанський мостик. Приглушені вогники світла прогайнули по її очах, в той час як глибоко у адресному просторі дужка за дужкою нарешті закривались, умови «if» нарешті

закінчувались, цикли повторів зупинялися, рекурсивні функції викликали самих себе останні кілька разів.

Серед темряви з'явилася яскрава картина, синьо-зелене видиво, яке зависло у повітрі і мало вигляд обрубаної зв'язки сардельок.

Видавши глибокий хрюкаючий звук задоволення, Капітан вогонів відкинувся назад і почав спостерігати.

Розділ 25

— Он там, номер сорок два, — прокричав Форд Префект до водія таксі. — Ставай!

Таксі загальмувало, нахилившись вперед, а Форд з Артуром вистрибнули назовні. По дорозі вони зупинялися біля майже кожного банкомата, а тому у Форда тепер був цілий оберемок грошей і він не жаліючи жбурнув жменю купюр у водія через вікно.

Вхід до клубу був темним, маленьким і непомітним. Назва була написана на малесенькій табличці, що висіла над входом. Члени клубу знали як його знайти, а якщо ви не член клубу, тоді знати як його знайти нічим вам не допоможе.

Форд Префект не був членом Ставро, хоча він одного разу був і ншому клубі Ставро у Нью-Йорку. Для того, щоб увійти у заклад, членом якого він не був, у нього був дуже простий спосіб. Як тільки-но двері до клубу відчинилися він прослизнув всередину, тицьнув на Артура і сказав:

— Все окей, він зі мною.

Він підійшов до чорних лискучих сходів, почувачись неймовірно впевнено у своїх нових черевиках. Сині замшеві черевики. Що може бути краще? Він був дуже задоволений тим, що не завжаючи на все те, що відбувалося довкола, він встиг розгледіти їх у вітрині магазину із заднього сидіння таксі, яке мчало до вказаної адреси.

— Здається, я казав тобі, щоб ти не приходив сюди.

— Що? — не зрозумів Форд.

Худий, хворобливого вигляду чоловік, на якому була якась італійська обвисла футболка пройшов сходами повз них, зупинився і запалив цигарку.

— Не ти, — промовив чоловік. — Він.

Худий чолові'яга дивився прямо на Артура, а потім здався трохи збентеженим.

— Прошу вибачення, — прохрипів він. — Мабуть я сплутав вас з кимось іншим. Чоловік знову почав підійматися сходами, але майже одразу обернувся. Вигляд у нього був ще більш збентеженим. Він витріщився на Артура.

— А тепер що? — запитав Форд.

— Що ти сказав?

— Я сказав, а тепер що? — роздратовано повторив Форд.

— Так, певно, що так, — відповів чоловік, похитнувся і впустив коробку із сірниками, яку ніс у руці.

Його губи рухались повільно і кволо. Він поклав руку на чоло.

— Прошу вибачення, — промовив чоловік, — я просто безуспішно намагаюся згадати який наркотик щойно прийняв, але це мабуть один і з тих, які відшиблюють пам'ять.

Він труснув головою, повернувся і пішов далі на гору до чоловічої вбиральні.

— Пішли, — гукнув Форд. Він побіг вниз сходами, а за ним нервово поспішав Артур. Ця зустріч добряче його зачепила, однак він не знав чому.

Та й взагалі, йому не подобалися такі місця. Зіткнувшись з реальністю, після стількох років мрій і марень про повернення на Землю, Артур тепер ще більше засумував за своєю хатиною на Ламюеллі, ножами і сендвічами. Він навіть за Старим Трешбергом скучив.

— Артур!

Вигук справив приголомшливий ефект. Особливо зважаючи на те, що його ім'я прозвучало у стерео. Він повернувся в один бік. Зверху на сходах, Артур побачив Трілліан, яка бігла вниз до нього одягнута у чудовий пом'ятий костюмі з Рімплон™. Раптом її лице

перекосилося від жаху.

Він повернувся в іншу сторону, щоб подивитися на те, що її так нажахало.

На нижньому кінці сходів стояла Трілліан, одягнута у... Ні — це була Тріція. Спантеличена та істерична Тріція, яку він бачив по телевізору. За нею стояла Рендом з поглядом більш диким, ніж будь-коли. За нею у просторі, що залишився у маленькому, тьмяному клубі, клієнти, які прийшли сюди цього вечора, із застиглим виразом обличчя спостерігали за сценою, яка розгорнулася на сходах.

Впродовж кількох секунд ніхто не рухався. Лише музика десь з-за барної стійки не переставала пульсувати.

— Пістолет в її руці, — промовив пошепки Форд, легенько киваючи в бік Рендом, — це Вабанатта 3. Він лежав у кораблі, який вона викрала у мене. Це доволі небезпечна штука. Ніхто не рухайтесь. Давайте всі заспокоймося і дізнаємося, що її так засмутило.

— Де моє місце? — раптом прокричала Рендом.

Рука, яка тримала зброю несамотовито тремтіла. Її інша рука занурилася в кишеню і витягла звідти залишки Артурового годинника. Вона труснула нею в їх бік.

— Я думала тут моє місце, — схлипнула Рендом, — на планеті, яка мене породила! Але виявляється, що навіть моя мати не знає хто я така! Рукою з годинником вона махнула вбік і той полетів у пляшки, які стояли за барною стійкою, розлетівшись на друзки.

Всі далі продовжували мовчати.

— Рендом, — тихо промовила Трілліан зі сходів.

— Заціпся! — крикнула Рендом. — Ти мене покинула!

— Рендом, дуже важливо, щоб ти мене зараз послухала і зрозуміла, — м'яко наполягла Тріція. — У нас залишилося мало часу. Нам треба летіти звідси. Нам усім треба летіти звідси.

— Про що ти говориш? Ми завжди летимо кудись звідкись! Тепер обидві її руки лежали на пістолеті і обидві тряслися. Взагалі Рендом ні в кого не цілилась. Вона направила дуло на світ в цілому.

— Послухай мене, — почала знову Трілліан. — Я залишила тебе, бо мені потрібно було полетіти на зйомки під час військових дій. Це дуже небезпечно. Принаймні я так думала. Коли я приїхала, то війна раптом просто не відбулася. В них якась часова аномалія і... послухай! Будь ласка, послухай! Розвідувальний корабель не з'явився там де потрібно, а решта флоту десь розлетілась. Зараз таке трапляється весь час.

— Та мені все одно! Я не хочу слухати про твою ідіотську роботу! — закричала Рендом. — Я хочу дім! Я хочу знайти своє місце!

— Це не твій дім, — промовила Трілліан, все ще намагаючись тримати свій голос спокійним. — В тебе його немає. І в жодного з нас його немає. Важко знайти бодай когось в кого він є. Той корабель, про який я розказувала. В тих людей немає дому. Вони не знаю звідки вони прилетіли. В них навіть немає жодних спогадів про те, ким вони були чи для чого там перебувають. Вони геть зовсім загублені, заплутані і налякані. Вони тут, у сонячній системі, і збираються зробити щось дуже... неправильно через те, що вони на стільки розгублені і збентежені. Нам... треба...летіти...зараз. Я не можу сказати куди нам з тобою краще летіти. Мабуть, такого місця ніде немає. Але це точно не те місце. Будь ласка. Лише один останній раз. Давай полетимо звідси.

Рендом коливалася. Її заповонила паніка і збентеження.

— Все в порядку, — м'яко сказав Артур. — Якщо я тут, тоді ми в безпеці. Не питаєте мене чому так, але, якщо я в безпеці, тоді й ви в безпеці. Добре?

— Про що ти говориш? — здивувалася Трілліан.

— Давайте всі заспокоймося, — продовжував Артур. Сам він почувався дуже спокійно. Його життя було зачарованим і все це здавалося несправжнім.

Поступово Рендом також заспокоїлась і почала опускати пістолет, дюйм за дюймом.

Одночасно сталися дві події.

Двері на верхньому кінці сходів відчинилися і звідти, шморгаючи носом, вийшов

чоловік, який раніше чіплявся до Артура.

Налякана несподіваним рухом, Рендом знову підняла руку в той час, як чоловік, який стояв за нею схопив її.

Артур кинувся вперед. Пролунав оглушливий вибух. Він незграбно упав долі, відчувши як на нього впала зверху Трілліан. Звук затих. Артур подивився вверх і побачив чоловіка на верхівці сходів, який витріщився на нього з остовпілим виглядом.

— Ти... — прохрипів він.

Потім повільно і жахливо, він розвалився на шматки.

Рендом опустила пістолет і впала на коліна, ридаючи.

— Вибачте! — схлипнула вона. — Мені так шкода! Мені так, так шкода...

Тріція підійшла до неї. Трілліан підійшла до неї.

Артур сидів на сходах. Голову він затиснув між руками і не мав жодного уявлення, що робити. Форд сидів на сходах біля нього. Він підняв щось, обдивився з цікавістю і передав Артурові.

— Це щось для тебе значить? — запитав він.

Артур поглянув. Це була коробка із сірниками, яку впустив уже мертвий чоловік. На ній була назва клубу. А ще ім'я власника клубу. Загалом на ній було написано:

СТАВРО МЮЛЛЕР БЕТА

Він пильно дивився на неї якийсь час, аж поки в голові не почало складатися все до купи. Він подумав над тим, що робити далі, але ця думка була якась лінива і слабка. Навколо нього люди бігали і кричали, але йому раптом стало дуже ясно, що вже нічого не вдасться зробити, ні зараз, ні будь-коли. Через незвичний наростаючий шум і світло він міг розгледіти тільки обриси Форда Префекта, який сидів поруч і сміявся мов навіжений.

Несподівано безмежне відчуття спокою прийшло до нього. Він знав, що нарешті, раз і на завжди, все остаточно завершилось.

У темряві капітанського містка, серці вогонського корабля, Простетник Вогон Джелтс сидів один. Плями світла на коротку мить пропливали через екрани зовнішнього огляду, які заповнювали всю стіну. У повітрі над ним переривчасто-нескінченні зелено-сині сардельки розлітались. Варіанти руйнувались, можливості скручувались одна в одну, і все разом поступово саме стирало своє існування.

Все заповнила глибока темрява. Капітан вогонів сидів занурившись у нею ще кілька секунд.

— Світло, — наказав він.

Відповіді не було. Пташка також вийшла за межі усіх можливостей.

Вогон увімкнув світло сам. Він дістав шматочок паперу і поставив галочку у маленький квадратик.

Ну що ж, з цим покінчено. Корабель непомітно зник у чорний пустоті.

Не зважаючи на те, що він зробив, як він вважав, наймовірніше корисний вчинок, Лідер гребулонців все ж таки мав дуже поганий місяць. Цей місяць був дуже схожий і на попередні місяці, однак тепер вже не було, що подивитися по телевізору. Тому він вирішив поставити легку музику.